

Dopad změn v retailovém segmentu do hospodářských výsledků velkých bank ČR

Bakalářská práce

**Vedoucí práce:
Ing. Jana Laštůvková**

Anna Bušová

Brno 2015

Poděkování

Ráda bych na tomto místě poděkovala Ing. Janě Laštůvkové za odborné vedení a cenné rady, které mi poskytla během psaní této bakalářské práce. Dále bych jí chtěla poděkovat za ochotu a čas, který mi věnovala.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto práci: **Dopad změn v retailovém segmentu do hospodářských výsledků velkých bank ČR** vypracovala samostatně a veškeré použité prameny a informace jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů, a v souladu s platnou *Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací*.

Jsem si vědoma, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 Autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity o tom, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně dne 2. ledna 2015

Abstract

Bušovová, A. The Impact of retail changes on the profit of big banks in the Czech Republic. Bachelor thesis. Brno: Mendel University, 2015.

This bachelor thesis deals with the evaluation of retail changes and their impact on the profits of a group of big banks within the Czech Republic. A number of retail indicators were analysed, some of them chosen and their influence on the profitability of the big Czech banks was investigated between 2004 and 2013. Through the use of software MyChoice and a multi-criteria decision method, an assessment of the most retail prospering banks was made. The results show that changes in the retail segment had a mainly negative effect on the chosen indicators, therefore negatively impacting the profitability of the big banks in the Czech Republic. Ceska Sporitelna, among the four banks evaluated, proved to be the most stable big bank within the retail segment, during 2004 to 2013.

Keywords

Financial crisis, legislative and bank changes, retail segment, big banks, annual reports, multi-criteria decision, MyChoice, PATTERN, Metfessel's allocation.

Abstrakt

Bušovová, A. Dopad změn v retailovém segmentu do hospodářských výsledků velkých bank ČR. Bakalářská práce. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2015.

Práce se zabývá hodnocením vlivu změn v retailovém segmentu ve skupině velkých bank ČR a dopadů těchto změn do hospodaření bank. Je provedena analýza změn vybraných indikátorů v letech 2004 – 2013, které mohly mít vliv na hospodářské výsledky velkých bank v ČR. Při použití software MyChoice a metody vícekritériálního hodnocení je posouzeno, která z bank si během sledovaného období vedla v retailovém segmentu nejlépe. Výsledky ukazují, že změny v retailovém segmentu měly převážně negativní vliv na hodnocená kritéria a tím také na hospodářské výsledky velkých bank v ČR. Z hodnocených čtyř velkých bank ve sledovaném období byla v retailovém segmentu nejstabilnější bankou Česká spořitelna.

Klíčová slova

Finanční krize, legislativní a bankovní změny, retail, velké banky ČR, výroční zprávy, vícekritériální hodnocení, MyChoice, PATTERN, Metfesselova metoda.

Obsah

1	Úvod a cíl práce	13
1.1	Úvod.....	13
1.2	Cíl práce.....	13
1.3	Metodika.....	14
2	Bankovní trh v ČR	17
2.1	Velké banky	18
2.1.1	Československá obchodní banka (ČSOB).....	18
2.1.2	Česká spořitelna (ČS).....	18
2.1.3	Komerční banka (KB)	19
2.1.4	UniCredit Bank (UCB).....	19
2.2	Retailový bankovní trh v ČR.....	19
2.2.1	Pojmy spojené s retailovým segmentem.....	19
2.2.2	Produkty pro retailovou klientelu	20
3	Globální finanční krize a vyvolané změny	23
3.1	Příčiny a vývoj krize v USA.....	23
3.2	Grafické schéma krize.....	25
3.3	Projevy krize v ČR	25
3.3.1	Primární sféra.....	25
3.3.2	Sekundární sféra.....	26
3.3.3	Terciální sféra.....	27
3.3.4	Kvartérní sféra	34
4	Změny proměnných majících vliv na chování spotřebitelů	35
4.1	Změny makroekonomických ukazatelů.....	35
4.1.1	Ukazatele reálné ekonomiky	35
4.1.2	Měnové ukazatele	39
4.2	Změny v bankovním sektoru	40
4.3	Legislativní změny v bankovníctví	45

4.4	Trendy v retailovém bankovním segmentu	49
5	Retailový bankovní segment a skupina velkých bank	51
5.1	Rentabilita retailového segmentu.....	51
5.1.1	Čistý úrokový výnos z retailového segmentu.....	51
5.1.2	Výnosy z poplatků a provizí z retailového segmentu.....	52
5.1.3	Poměr nákladů k výnosům	53
5.2	Pohledávky za retailový segment	54
5.2.1	Celková suma úvěrů	54
5.2.2	Hypoteční úvěry.....	56
5.2.3	Spotřebitelské úvěry	58
5.2.4	Kontokorentní úvěry	60
5.2.5	NPL/celkové pohledávky za retailové klienty	61
5.2.6	OP/celkové pohledávky za retailové klienty	62
5.2.7	Poměr celkových retailových pohledávek k celkové bilanční sumě u jednotlivých bank.....	62
5.3	Závazky.....	63
5.3.1	Celková suma vkladů	63
5.3.2	Běžné účty.....	64
5.3.3	Termínované účty	65
5.3.4	Spořicí účty	66
5.3.5	Poměr celkových retailových závazků k celkové bilanční sumě u jednotlivých bank.....	67
5.4	Likvidnost – podíl retailových úvěrů k retailovým vkladům	68
5.5	Počet retailových klientů.....	68
5.6	Vliv sledovaných kritérií na celkovou ziskovost velkých bank	69
5.6.1	Česká spořitelna	69
5.6.2	Československá obchodní banka	70
5.6.3	Komerční banka.....	71
5.6.4	UniCredit Bank (HVB)	71
5.7	Poměr zisku za retail na celkové ziskovosti banky	73
5.8	Vyhodnocení velkých bank.....	74

6	Shrnutí	76
7	Diskuse a závěr	79
8	Literatura	81
A	Seznam použitých zkratk	89
B	Grafické schéma krize	90
C	Vstupní data v programu MyChoice	91
D	Výstupní data programu MyChoice	92

Seznam obrázků

Obr. 1	Těžba a tržba z nerostných surovin – meziroční indexy (běžné ceny) Zdroj: Sestaveno na základě dat z ČSÚ, 2014b	26
Obr. 2	Průmyslová produkce a tržby z průmyslové činnosti – meziroční indexy (běžné ceny) Zdroj: Sestaveno na základě dat z ČSÚ, 2014b	26
Obr. 3	Bariéry podnikání v průmyslu Zdroj: ČSÚ, 2012	27
Obr. 4	Poměr vkladů k úvěrům (v %) – konec roku 2008, nebankovní a nerezidentské úvěry a vklady) Zdroj: Zamrazilova, 2009	28
Obr. 5	Úvěry denominované v cizí měně (v % všech úvěrů – ke konci roku 2008) Zdroj: Zamrazilova, 2009	28
Obr. 6	Tržby ve službách (bazické indexy) Zdroj: ČSÚ, 2013	29
Obr. 7	Export a import v ČR v letech 2007 – 2013 (mld. Kč) Zdroj: Sestaveno na základě makroekonomických dat ČSÚ, 2014c	30
Obr. 8	Kreditní prémie na mezibankovním trhu (v %) Zdroj: Singer, 2009b	30
Obr. 9	Likvidita jednotlivých trhů Zdroj: Singer, 2009b	31
Obr. 10	Míra volatility na českém a globálním (zahraničním) trhu Zdroj: Singer, 2009b	31
Obr. 11	Objemy obchodování s vládními dluhopisy ČR (mld. Kč) Zdroj: Geršl, 2011	32
Obr. 12	Finanční stabilita ČR Zdroj: Singer, 2009b	33
Obr. 13	HDP v letech 2004 – 2013 (mld. Kč) Zdroj: Sestaveno na základě dat z ČSÚ, 2014c	35
Obr. 14	HDP reálně v letech 2004 – 2013 (mld. Kč) Zdroj: Sestaveno na základě dat z ČSÚ, 2014c	36
Obr. 15	Obecná míra nezaměstnanosti v letech 2004 – 2013 (v %) Zdroj: Sestaveno na základě dat z ČSÚ, 2014c	37

Obr. 16	Míra inflace v letech 2004 – 2013 (v %) Zdroj: Sestaveno na základě dat z ČSÚ, 2014c	38
Obr. 17	Vývoj indexu reálné mzdy (v %) Zdroj: sestaveno na základě dat z Finance, 2014b	39
Obr. 18	Vývoj kurzu CZK/EUR v letech 2004 – 2013 Zdroj: Sestaveno na základě dat z ČSÚ, 2014c	40
Obr. 19	Úrokové sazby korunových úvěrů poskytnutých bankami domácnostem v ČR – nové obchody (v %) Zdroj: Arad, 2014a	41
Obr. 20	Vývoj ceny bytů v ČR Zdroj: ČSÚ, 2014a	42
Obr. 21	Úrokové sazby korunových úvěrů poskytnutých bankami domácnostem v ČR – nové obchody (v %) – Domácnosti a neziskové instituce sloužící domácnostem – na spotřebu, bydlení a ostatní – celkem Zdroj: Arad, 2014a	42
Obr. 22	Klientské úvěry podle sektorového hlediska (Kč) Zdroj: Arad, 2014b	43
Obr. 23	Úrokové sazby korunových vkladů přijatých bankami od rezidentů ČR – nové obchody (v %) Zdroj: Arad, 2014c	44
Obr. 24	Vklady u velkých bank ČR v cizích měnách (mil. Kč) Zdroj: Arad, 2014d	45
Obr. 25	Úvěry u velkých bank ČR v cizích měnách (mil. Kč) Zdroj: Arad, 2014e	45
Obr. 26	Vztah globálního vývoje, ekonomiky ČR, bank, produktů a spotřebitelů Zdroj: Vlastní zpracování	48
Obr. 27	Čistý úrokový výnos (mil. Kč)	51
Obr. 28	Výnosy z poplatků a provizí (mil. Kč)	52
Obr. 29	Poměr nákladů k výnosům (v %)	53
Obr. 30	Meziroční změna poměru nákladů k výnosům (v %)	54
Obr. 31	Retailové pohledávky celkem (mil. Kč)	54
Obr. 32	Meziroční změny retailových pohledávek celkem (v %)	55
Obr. 33	Objem hypotečních úvěrů (mil. Kč)	56

Obr. 34	Poměr hypotečních úvěrů k celkovým úvěrům (v %)	57
Obr. 35	Počet hypotečních úvěrů (tis.)	58
Obr. 36	Objem spotřebitelských úvěrů (mil. Kč)	58
Obr. 37	Poměr spotřebitelských úvěrů k celkovým úvěrům (v %)	59
Obr. 38	Počet spotřebitelských úvěrů (tis.)	59
Obr. 39	Objem kontokorentních úvěrů (mil. Kč)	60
Obr. 40	Poměr kontokorentních úvěrů k celkovým retailovým úvěrům (v %)	60
Obr. 41	NPL / celkové retailové pohledávky (v %)	61
Obr. 42	Opravné položky k celkovým pohledávkám za retail (v %)	62
Obr. 43	Poměr celkových retailových pohledávek k celkové bilanční sumě u jednotlivých bank (v %)	63
Obr. 44	Celková suma vkladů (mil. Kč)	63
Obr. 45	Depozitní vklady - běžné účty (mil. Kč)	64
Obr. 46	Poměr depozitních vkladů (běžných účtů) k celkovým vkladům (v %)	64
Obr. 47	Termínované vklady (mil. Kč)	65
Obr. 48	Poměr termínovaných vkladů k celkovým vkladům (v %)	66
Obr. 49	Spořicí účty (mil. Kč)	66
Obr. 50	Poměr spořicích vkladů k celkovým vkladům (v %)	67
Obr. 51	Poměr celkových závazků (vkladů) k bilanční sumě (v %)	67
Obr. 52	Podíl úvěrů ke vkladům (v %)	68
Obr. 53	Počet retailových klientů (tis.)	69
Obr. 54	Vývoj čistého zisku za celou banku ČS (mld. Kč)	70
Obr. 55	Vývoj čistého zisku za celou banku ČSOB (mld. Kč)	70
Obr. 56	Vývoj čistého zisku za celou banku KB (mld. Kč)	71

Obr. 57	Vývoj čistého zisku za celou banku UCB (HVB) (mld. Kč)	72
Obr. 58	Celková čistá ziskovost velkých bank (mld. Kč)	72
Obr. 59	Poměr zisku za retailový segment k celkovému zisku banky (v %)	73

Seznam tabulek

Tab. 1 Vyhodnocení bank

75

1 Úvod a cíl práce

1.1 Úvod

Je dokázáno, že na změnu chování lidí působí nespočetná řada změn různých vnitřních a vnějších faktorů. Zatímco změny vnitřních faktorů jsou spíše subjektivní a záleží na samotném jedinci, změny vnějších faktorů bývají plošné a dopadají na více subjektů zároveň. Tato práce se bude zabývat zejména změnami vnějšími, kterými mohou být například změny ekonomické, legislativní a na úrovni bankovního trhu. Všechny tyto změny mohou být však zároveň i globální nebo být globální změnou vyvolány.

Za největší globální změnu v ekonomice v posledních deseti letech je považována celosvětová hospodářská krize jako nejhorší ekonomická krize od Velké deprese (Foster, Magdoff, 2009). Přestože vznikla ve Spojených státech amerických a mnoho lidí ji považuje za „věc“ americkou, byla tak silná, že její dopad ovlivnil a pocítil celý svět. Od toho je také nazývána „celosvětová“, „globální“ nebo „velká“. A ačkoliv je Česká republika, byť jen malou, součástí světa, musela se tato krize zákonitě projevit i v České republice.

Přestože je za vznik Globální finanční krize považován rok 2008 a lze tvrdit, že nezávažnější důsledky této krize již odezněly, je tato krize stále velmi diskutováním a aktuálním tématem, protože její oficiální konec není doposud známý.

V této práci bude zkoumáno, k jakým změnám v České republice docházelo v době krize, před krizí i po vrcholu krize. Dále, jak tyto změny ovlivnily chování retailových spotřebitelů. A následně, jaký vliv měly změny v retailu na ziskovost velkých bank ČR.

1.2 Cíl práce

Hlavním cílem práce je vyhodnotit vliv změn v retailovém segmentu ve skupině velkých bank ČR a jejich dopadů do hospodaření bank.

K dosažení tohoto cíle bude vytyčeno pět dílčích postupových cílů:

1. Stručná charakteristika velkých bank spojovaných s tímto tématem a bankovních produktů, které jsou nejčastěji nabízeny retailovým klientům.
2. Stručná charakteristika příčin a následků globální finanční krize a projevy v sektorech ekonomiky ČR.
3. Charakteristika změn v retailovém segmentu ČR, tj. v chování spotřebitelů jako odraz změn makroekonomických, legislativních a změn na úrovni bankovního sektoru.
4. Zhodnocení retailového segmentu velkých bank ČR v letech 2004 – 2013 na základě analýzy změn vybraných indikátorů.

5. Vyhodnocení jednak vlivu změn sledovaných indikátorů na hospodářské výsledky jednotlivých bank, jednak posouzení metodou vícekriteriálního hodnocení, která z bank během sledovaného období si vedla nejlépe.

1.3 Metodika

V empirické části je statisticky analyzován retailový bankovní trh velké čtyřky v ČR (ČSOB, ČS, KB, UCB) v letech 2004-2013 (v případě UCB jsou za období 2004 – 2006 brána data HVB Banky). Velké banky byly vybrány z důvodu, že tvoří jádro celého sektoru, a jejich činnost a chování je většinou rozhodujícím faktorem vývoje celého systému.

Retailový segment si však definuje každá banka sama a do retailového segmentu jednotlivých bank patří:

- ČSOB – fyzické osoby, podnikatelé a malé a střední firmy (SME) do výše obrátu 300 mil. Kč
- ČS – fyzické osoby (domácnosti), podnikatelé, malé firmy do výše obrátu 30 mil. Kč (MSE) včetně malých obcí
- KB – fyzické osoby a podnikatelé
- UCB – fyzické osoby, podnikatelé + malé podniky, u kterých však není obrát zmíněn

V případě jednotlivých bank jsou proto data složena z jiných typů klientů, kteří jsou však součástí retailového segmentu každé z bank.

Nejprve je popsán vývoj vybraných makroekonomických indikátorů v těchto letech, a které jsou rozděleny na ukazatele reálné ekonomiky (HDP, nezaměstnanost, inflace, průměrná reálná mzda) a na ukazatele měnové (kurz CZK/EUR). Dále je popsán vývoj na úrovni bankovního sektoru, tedy vývoj úrokových sazeb z přijatých vkladů a poskytnutých úvěrů a následně jsou zmíněny nejvýznamnější legislativní změny v bankovní oblasti, které mohly mít vliv na chování spotřebitelů, a tím na úvěrovou či vkladovou stranu bank.

Data jsou získána zejména ze stránek ČNB – ze systému časových řad ARAD a z časových řad Českého statistického úřadu.

Poté je u jednotlivých bank z dostupných dat (výročních zpráv každé z bank) nekonsolidovaných (individuálních) účetních závěrek zkoumán *roční* vývoj těchto indikátorů:

- Rentability retailového segmentu, konkrétně čistý úrokový výnos, výnosy z provizí a poplatků a poměr nákladů k výnosům u retailové klientely včetně meziročních změn.
- Pohledávek (úvěrů) k retailovému segmentu, a to celkovou sumu poskytnutých úvěrů včetně meziročních změn a dále jsou zkoumány:
  - hypoteční úvěry
  - spotřebitelské úvěry
  - kontokorentní úvěry

U všech výše uvedených úvěrů je zkoumána jejich samotná výše a následně jsou sestaveny grafy časových řad za jednotlivé banky i celou skupinu. Kromě absolutních vyjádření těchto hodnot jsou použity i poměrové ukazatele jako poměr jednotlivých skupin úvěrů k celkové hodnotě úvěrů v retailovém segmentu a pro zjištění kvality aktiv jsou zkoumány tyto vztahy:

- NPL/celkové pohledávky za retail. klienty, kde NPL pohledávky jsou definovány jako pohledávky se splatností více jak 90 dní, tzv. nejisté (splacené i nesplacené) a nedobytné
- OP/celkové pohledávky za retail. klienty
- závazků (vkladů) k retailovému segmentu, a to celkovou sumu vkladů a dále je zaměřeno na:
  - běžné účty
  - termínované vklady a
  - spořicí účty

Stejně jako u pohledávek, u všech výše uvedených vkladů je zkoumána jejich výše a následně je graficky vyhodnocena.

Na závěr zhodnocení pohledávek a závazků banky retailových klientů je vypočítán poměr těchto veličin k celkové bilanční sumě, pro získání informací o procentním zastoupení těchto položek na celkové bilanční sumě, jako zhodnocení zaměření banky.

- likvidnosti banky pomocí podílu úvěrů ke vkladům
- počet retailových klientů

Za použití metody analýzy a dostupných dat je v této práci zhodnoceno, jak byly výše zmíněné indikátory ovlivněny poslední finanční krizí a jak se změnily u hodnocených bank (právě proto byly indikátory sledovány již od roku 2004).

Dále je posouzeno, které indikátory mohou mít vliv na změnu celkového čistého zisku každé z bank.

Na závěr práce na základě vícekriteriálního hodnocení (metoda alokace 100 bodů; metoda vyhodnocení PATTERN) je pomocí softwaru MyChoice vyhodnoceno, která z bank si před krizí (určen rok 2007), během krize (určen rok 2009 jako rok projevu krize v ČR) a těsně po krizi (určen rok 2011, avšak není přesně známý konec) vedla nejlépe. Z důvodu neposkytnutí všech dat všemi bankami není možné porovnávat všechny banky ve všech kritériích, proto jsou kritéria rozdělena do tří skupin, kde bylo úkolem najít:

1. Všechna ta kritéria, kde se dají hodnotit a porovnávat všechny čtyři banky („Skupina všech bank“), čímž jsou tato kritéria:
  - Čistý retail. úrokový výnos
  - Celkové retail. pohledávky
  - Celkové retail. pohledávky k bilanční sumě
2. Všechna ta kritéria, která se dají hodnotit alespoň u tří bank („ČS, ČSOB, KB“), a jimiž jsou:

- Všechna kritéria uvedená v bodě 1 a dále:
  - Výnosy z poplatků a provizí retailu
  - Opravné retail. položky k celkovým retail. pohledávkám
3. Kritéria, která se dají porovnávat alespoň u dvou bank („ČS, KB“), a do kterých patří:
- Všechna kritéria uvedená v bodech 1 a 2
  - Hypoteční úvěry
  - Hypoteční úvěry k celkovým retail. pohledávkám
  - Celkové retail. vklady
  - Celkové retail. vklady k bilanční sumě
  - Likvidnost pomocí podílů retail. úvěrů a retail. Vkladů
  - Počet retailových klientů

Váhy jsou přiděleny všem skupinám kritérií zvlášť (metodou alokace 100 bodů = Metfessovou metodou) a pořadí jednotlivých bank v jednotlivých kritériích jsou určena dle dat z výročních zpráv a sestavených grafů u jednotlivých kritérií. Přiřazené váhy (čím vyšší číslo, tím větší váha) a pořadí (tedy 1. – 4. místo v případě v případě první skupiny, 1. – 3. místo v případě druhé skupiny a 1. – 2. místo v případě třetí skupiny kritérií (přičemž čím nižší pořadí, tím lepší hodnocení banky v rámci daného kritéria) jsou uvedeny v příloze C Vstupní data v programu My-Choice.

2 Bankovní trh v ČR

Český bankovní systém lze charakterizovat jako **dvoustupňový systém**, který je v ČR zaveden od roku 1990 a je tvořen:

- Centrální bankou jako ústřední bankou státu a jejíž funkci zastává Česká národní banka (ČNB)
- Obchodními, investičními a hypotečními bankami a spořitelny, což jsou banky s podnikatelským záměrem, tedy s vidinou zisku

Dále je možné bankovní systém označit jako **systém univerzální** se specializovaným druhem bank. Univerzální systém znamená, že banka nabízí svým klientům (fyzickým i právnickým osobám) pod jednou střešou více produktů, např. banka nabízející i stavební spoření. Specializovanými bankami mohou být v České republice stavební spořitelny, hypoteční banky a jiné specializované banky (např. Česká exportní banka a Českomoravská záruční a rozvojová banka) (Dvořák, 2005). Klienti si mohou zvolit libovolnou obchodní banku či spořitelnu. Banky se od sebe mohou lišit smluvními podmínkami (např. při poskytování úvěrů), ale musí respektovat a řídit se všeobecně platnými pravidly ČNB. Činnost bank a spořitelny se řídí zákonem č. 21/1992 Sb., o bankách.

K 30. 6. 2014 je v České republice zaznamenáno 45 bank, z nichž se jedná o 8 bank čistě českých (přičemž z těchto osmi jsou 2 banky státní), tedy s rozhodující českou účastí a 37 se zahraniční účastí (včetně 22 poboček zahraničních bank) (ČNB, 2014).

Dle klientské orientace (segmentace zákazníka) lze banky členit na banky poskytující:

- Korporátní bankovníctví (Wholesale banking = Corporate banking)
Korporátní bankovníctví je charakteristické tím, že jeho činnosti jsou orientovány na velké firmy. V České republice poskytují toto bankovníctví hlavně pobočky zahraničních bank a mezi hlavní znaky patří individualizace produktů.
- Retailové bankovníctví (Retail banking)
Retailové bankovníctví je zaměřeno na drobného klienta (fyzickou osobu, fyzickou osobu podnikatele a malé firmy) a jeho znakem je produktová standardizace, což bankám umožňuje snižovat transakční náklady. Oproti korporátnímu bankovníctví je retail spojen s nižší mírou rizika a větší diverzifikací. Objem jednotlivých obchodů je nižší, ale bank poskytujících retailové bankovníctví je o tolik více, že celková suma těchto obchodů je významná.

Definice říká, že v retailovém bankovníctví jsou spotřebiteli, tedy retailovou klientelou, myšleny všechny fyzické osoby a fyzické osoby – podnikatelé (ČSOB, 2014). Opakem je klientela korporátní, kde jsou zastoupeny velké firmy. Avšak v praxi může být retailový segment spojován a uváděn dohromady i s firemní klientelou limitovanou určitou výší obrátu. Hranici mezi retailovou a korporátní klientelou si banky stanovují samy (Ušetřeno.cz, 2014). Právě retail tvoří největší počet klientů bank a dost často i největší obrát banky. Celá

praktická část bude zaměřena na charakteristiku a data právě retailového segmentu.

2.1 Velké banky

Do roku 2006 byly za velké banky považovány banky s bilanční sumou nad 100 mld. Kč. Od roku 2007 se objem pro zařazení do skupiny velkých bank navýšil nad 150 mld. Kč. Od roku 2009 bylo provedeno další navýšení objemu pro zařazení do skupiny velkých bank na 200 mld. Kč a od roku 2012 se za velkou banku považuje ta banka, která má objem bilanční sumy nad 250 mld. Kč (Česká národní banka, 2014).

Kritérium velkých bank vždy splňovalo jen velmi málo bank. Od roku 2004 kritérium velké banky splňovaly ČSOB, ČS, KB a HVB Bank. V roce 2004 toto kritérium splňovala ještě Česká konsolidační agentura jako centralizovaná instituce pro správu převzatých nízko bonitních aktiv s cílem minimalizovat ztráty z jejich nízké návratnosti (Česká konsolidační agentura, 2006). V posledních dvou letech svojí existence se jí nedařilo a ke dni 31. 12. 2007 byla nucena zaniknout. V roce 2007 došlo k fúzi HVB Bank a Živnostenské banky a vznikla nová banka UniCredit Bank, která se ve stejném roce stala velkou bankou. Nyní budou charakterizovány pouze velké banky, které vstupují do empirické části v rámci sledovaného období 2004 – 2013.

2.1.1 Československá obchodní banka (ČSOB)

Československá obchodní banka je největší univerzální bankou v České republice. Hodnota jejích aktiv k 31. 12. 2013 byla 1034,83 mld. Kč. Byla založena státem v roce 1964 jako akciová společnost a od června roku 1999 je jejím vlastníkem belgická banka KBC Bank, kterou vlastní KBC NV. Proto je ČSOB stoprocentní dceřinou společností KBC NV. Do konce roku 2007 působila ČSOB společně pro Českou a Slovenskou republiku a od 1. 1. 2008 byla slovenská pobočka oddělena (ČSOB, 2014a).

ČSOB poskytuje služby všem segmentům klientů, tzn. fyzickým osobám, podnikatelům, malým a středním podnikům, ale i korporátním a institucionálním klientům. Retailovým klientům nabízí ČSOB v České republice produkty i služby pod třemi obchodními značkami (ČSOB, Era, Poštovní spořitelna), kde jsou klientovi nabízené všechny produkty a služby (ČSOB, 2014a).

Do retailového segmentu ČSOB spadají fyzické osoby, podnikatelé a malé a střední firmy (SME) do výše obrátu 300 mil. Kč.

2.1.2 Česká spořitelna (ČS)

Česká spořitelna byla založena v roce 1825 a je nejstarší bankou na území dnešní ČR. Od roku 2000 je součástí rakouské skupiny Erste Group. Má nejširší síť poboček a bankomatů ze všech bank v ČR a její aktiva dosahovala k 31. 12. 2013 900,3 mld. Kč (Česká spořitelna, 2014).

Do retailového segmentu ČS patří fyzické osoby (domácnosti), podnikatelé, malé firmy do výše obrátu 30 mil. Kč (MSE) včetně malých obcí.

2.1.3 Komerční banka (KB)

Komerční banka byla založena v roce 1990 jako státní instituce a v roce 1992 byla přetransformována na akciovou společnost. Od roku 2001 je součástí skupiny francouzské finanční skupiny Sociétés Générale, která ve stejném roce koupila 60% akcií KB. Hodnota jejích aktiv k 30. 6. 2014 je 863,98 mld. Kč (Komerční banka, 2014).

Do retailového segmentu KB patří pouze fyzické osoby.

2.1.4 UniCredit Bank (UCB)

UniCredit Bank zahájila svoji činnost 5. 11. 2007 a vznikla sloučením dvou dosud na sobě nezávislých bank, HVB Bank a Živnostenské banky. Díky sloučení se ve stejném roce stala velkou bankou. Hodnota aktiv k 31. 12. 2013 dosahovala 464, 622 mld. Kč (UniCredit Bank, 2014).

Do retailového segmentu UCB řadí fyzické osoby a podnikatele.

2.2 Retailový bankovní trh v ČR

Celý retailový bankovní trh může fungovat za předpokladu správného fungování celé bankovní soustavy ČR, které je retailové bankovníctví podřízeno a je její součástí.

2.2.1 Pojmy spojené s retailovým segmentem

V této podkapitole bude vysvětleno, co si pod pojmem „retail“ představit. Slovo „retail“ v angličtině znamená maloobchod a představuje prodej drobného zboží koncovému zákazníkovi, tedy spotřebiteli.

V bankovníctví je pod pojmem „retail“ chápán prodej drobných produktů a služeb bank drobným (retailovým) spotřebitelům.

Pro lepší pochopení následujícího výkladu je uvedeno několik vybraných pojmů týkajících se retailového segmentu, které jsou v této práci použity:

- **Retailový klient**
Retailovým klientem jsou chápány pro účely této bakalářské práce fyzické osoby nepodnikající, fyzické osoby podnikající a právnické osoby do určité výše obrátu (MSE nebo SME), tedy domácnosti a souhrnně je pro ně používán termín „spotřebitelé“ či „lidé“.
- **Retailoví účastníci („hráči“)**
Retailovými hráči se rozumí všichni retailoví klienti, konkurenční banky a jejich produkty a v neposlední řadě také zprostředkovatelé, tedy brokeri apod.

2.2.2 Produkty pro retailovou klientelu

Bankovní účty dnes a denně usnadňují život. Jejich zřízení je poměrně jednoduché a závisí, jaký retailový zákazník si chce účet založit. V případě fyzické osoby je zapotřebí mít u sebe průkaz totožnosti a v případě fyzické osoby – podnikatele navíc i živnostenský list a DIČO.

Nejčastější produkty nabízené retailovým spotřebitelům bývají rozděleny do 5 hlavních oblastí a patří mezi ně:

1. Depozitní (vkladové) produkty

Představují pro klienta dočasné uložení volných finančních prostředků v bance.

Za základní vkladový produkt pro retailovou klientelu jsou považovány v prvé řadě běžné účty. **Běžný účet** je nejrozšířenější vkladový produkt a je předpokladem pro využívání dalších bankovních produktů (Dvořák, 2005). Patří k tzv. **vkladu na požádanou**, což znamená, že majitel účtu může s penězi na něm disponovat kdykoliv, tj. bez výpovědních lhůt. Tento účet je zpravidla neúročen nebo je na něm přisouván jen velmi nízký, téměř nulový, úrok. Díky běžnému účtu může majitel účtu provádět hotovostní i bezhotovostní platby.

Termínovaný vklad je dalším typem depozitního produktu banky. Je vhodný pro klienty, kteří mají větší či menší finanční obnos, který nebudou určitou dobu potřebovat a přejí si ho zhodnotit. Tento typ účtu je úročen lépe, než běžný účet a k penězům se majitel účtu dostane až po uplynutí termínu, tj. doby, na kterou byl vklad bance půjčen, přičemž platí, že lepší úročení termínovaného vkladu se zvyšuje s dobou, na kterou byl vklad sjednán.

Za nejčastější formu úsporných vkladů jsou považovány vkladní knížky, které jsou bankou vydávány oproti přijmutí vkladu. Se vkladem je možné disponovat pouze po předložení této vkladní knížky a úročení na tomto typu vkladu je menší, než u vkladů termínovaných, protože vkladní knížky znamenají pro banku vyšší náklady, zejména provozní (Švarcová, 2014).

Vklady stavebního spoření se rozumí částka peněz, kterou si retailoví klienti mohou určitou dobu spořit a na konci doby si peníze vybrat i s úroky a příspěvkem od státu. Výše příspěvku od státu je 10% z uložené částky, maximálně však 2000 Kč a s podmínkou spořit alespoň 6 let. Po dokončení spoření lze naspořené peníze použít na cokoliv. Pokud však klient nemá dostatek prostředků na spoření, může buď smlouvu předčasně ukončit, nebo požádat o úvěr ze stavebního spoření, který však je povinnost použít pouze pro nemoovitostní účely (koupí nebo jejich rekonstrukci).

2. Úvěrové produkty

Kontokorentní úvěr neboli kontokorent je úvěr, který umožňuje klientovi jít krátkodobě do mínusu a půjčit si tak na krátkou dobu od banky finanční prostředky. Zpravidla je omezen částkou, kterou si klient může půjčit, a úroky jsou vysoké. Kontokorentní účty jsou kombinací běžného a úvěrového účtu.

Dalším typem úvěrových produktů je **hypoteční úvěr**. Jedná se o úvěr na investice do nemovitostí zajištěný zástavou nemovitosti. Z pohledu banky jde proto o nízkorizikový úvěr, neboť nemovitosti jsou nepřenositelné, dají se ocenit s jejich hodnotou je poměrně vysoká a stálá, jejich vlastnictví klienta se dá ověřit v katastru nemovitostí a životnost staveb je dlouhodobá (v případě pozemků neomezená) (Kašparovská, 2010).

Spotřebitelské úvěry jsou nejrozšířenějšími úvěry poskytovanými retailové klientele. Tento typ úvěrů slouží k pořízení spotřebního zboží či služeb. Ve většině se jedná o krátkodobé (splatnost úvěru do 1 roku) či střednědobé půjčky (splatnost 1 – 3 roky). Oproti úvěrům poskytovaným korporátní klientele tyto úvěry nefinancují podnikatelskou činnost a vypůjčený objem peněz je poměrně malý.

3. Platební produkty

Platebním produktem je označován platební styk, který je charakterizován jako všechny transakce uskutečněné mezi klientem a bankou a řídí se zákonem č. 284/2009 Sb. o platebním styku.

Podle formy uskutečnění plateb se dají rozlišovat hotovostní a bezhotovostní platební styky. **Hotovostními styky** jsou všechny ty, kde dochází k výměně reálných peněz, tedy bankovek a mincí. Mezi hotovostní produkty patří ukládání a výběr hotovosti. Na rozdíl od ukládání hotovosti, vybrat hotovost smí pouze majitel účtu.

Pro **bezhotovostní platební styky** je předpoklad vlastnictví účtu a bezhotovostní operace jsou prováděny prostřednictvím bezhotovostních peněz, které se zapisují na účtech klientů. Mezi nejpoužívanější nástroje platebního styku se řadí bankovní příkazy, které mohou nabývat forem příkazů k úhradě a k inkasu.

Z hlediska teritoria lze platební styk rozdělovat na tuzemský a zahraniční. **Tuzemský platební styk** je takový styk, který se zpravidla odehrává v rámci jednoho státu většinou v tuzemské měně. Díky jednotné měně a tudíž i absenci měnových rizik je tuzemský platební styk na převod peněz jednodušší a rychlejší, než styk zahraniční.

Za **zahraniční platební styk** je považován bezhotovostní platební styk, který představuje platby z a do zahraničí, a to i včetně plateb uskutečněných tuzemskými klienty v rámci zahraničí (Dvořák, 2010). Zpravidla je účtován v cizí měně s přepočtem na tuzemskou měnu každý den měnícím se kurzem a jeho zúčtování bývá delší než u styku tuzemského.

Bankovní platební karty jsou v dnešní době považovány za nejrozšířenější platební instrument. Historie platebních karet sahá do poloviny desátých let dvacátého století a v současnosti existuje několik druhů platebních karet, přičemž v této práci jsou uvedeny pouze některé. **Debetní karta** je nepoužívanějším platebním instrumentem mezi platebními kartami. Je klíčem k financím na běžném účtu a „umožňuje čerpat peněžní prostředky do výše zůstatku na běžném účtu nebo do výše limitu na kontokorentním účtu“ (Kašparovská, 2010).

Druhým platebním instrumentem je **kreditní karta**, která umožňuje oproti kartě debetní čerpat pouze úvěr neboli kredit. Peníze, za které klient platí, si v podstatě od banky půjčuje a musí je splatit. Kreditní karta je využívána především v bezhotovostních platbách, lze si díky ní i peníze vybrat z bankomatu či u přepážky, avšak tato varianta je pro klienta poměrně nákladná (Peníze.cz, 2014).

Do souhrnného názvu „kreditní karty“ lze také zařadit tzv. charge karty a nákupní úvěrové karty. **Charge karta** se od kreditních karet liší v tom, že na konci každého měsíce banka pošle výpis a je nutné peníze splatit obvykle do poloviny nebo do konce následujícího měsíce. Za toto období se neplatí žádné úroky a částka se musí splatit celá najednou (Peníze.cz, 2014). Na této kartě není stanoven měsíční limit čerpání finančních prostředků a v ČR nejsou moc rozšířeny.

Posledním druhem kreditních karet, který bude v této práci zmíněn, jsou tzv. **nákupní úvěrové karty**. Tyto karty jsou založeny na principu revolvingového úvěru a na rozdíl od běžných kreditních karet, jsou nabízeny úvěrovými (splátkovými) společnostmi. Většinou zákazníkovi poskytují nějakou výhodou, např. ve formě slev u obchodních partnerů (Peníze.cz, 2014).

Všechny kreditní karty se dají zařadit i do úvěrových produktů, ale protože je koncový zákazník používá především ke zprostředkováním plateb, jsou zmíněny v rámci platebního styku.

4. Investiční produkty

V rámci produktů investičního bankovníctví klient má možnost investovat svoje volné finanční prostředky a zhodnocovat je, získávat zdroje nebo se zajišťovat díky nástrojům peněžního a finančního trhu. Investiční produkty mohou také pro zákazníka představovat úschovu a správu investičních nástrojů, poradenské služby banky při různých situacích, jako je např. fúze podniku (Dvořák, 2010).

5. Pokladní a směnářské produkty

Do těchto produktů spadají veškeré pokladniční služby, tj. operace s hotovými penězi, např. výměna poškozených bankovek. V rámci směnářských služeb je možné konvertovat a měnit jednu měnu do druhé (Dvořák, 2010).

3 Globální finanční krize a vyvolané změny

Chování spotřebitelů se, vlivem nejen společenských, technických ale i vlivem hlavně ekonomických a legislativních změn, které mohou být globální, neustále vyvíjí a mění. V následujících kapitolách budou uvedeny oblasti, které mohou mít dopad na změnu chování spotřebitelů, a tedy i na změnu výsledků hospodaření bank v ČR.

Velká světová finanční krize je celosvětově považována za nejhorší ekonomickou krizi od Velké deprese, měla počátky v USA a začala poněkud nenápadně na konci léta roku 2007, kdy došlo k selhání a pádu dvou investičních fondů investiční banky Bear Stearn, jež se stále více propadaly i navzdory tomu, že v následujícím roce vláda snažila jejich nárůst zastavit (Foster, Magdoff, 2009).

3.1 Příčiny a vývoj krize v USA

Po roce 2000 finančnímu sektoru v New Yorku vládlo 5 investičních bank (Goldman Sachs, Morgan Stanley, Lehman Brothers, Merrill Lynch a Bear Stearns), dvě finanční korporace (Citygroup a JP Morgan), 3 finanční pojišťovny (AIG, MBIA a AMBAC) a 3 ratingové agentury (Moody's, Standard and Poor's a Fitch). Všechny spojoval stejný řetězec tzv. **sekuritizace**. Jednalo se o proces, ve kterém byl z objemově menších aktiv majících odhadnutelnou hodnotu (hypotéky a jiné půjčky), vytvořen obchodovatelný cenný papír.

Jednoduše dosažitelné kreditní podmínky ve Spojených státech vedené soustavně snížením úrokových měr Americkou národní bankou (FED) a přílivem kapitálu vytvořili možnost výstavby bytů, které byly financovány množstvím **subprime hypoték** (Lim, 2012), tzv. podřadných či rizikových půjček. Jednalo se o hypotéky pro lidi, kteří by si je za normálních okolností nemohli dovolit (Půjčky-Unás.cz, 2010). Hypotéky bylo velmi snadné získat a položila se tak kupní síla i do rukou zákazníků, kteří získali nízký kreditní rating, a u kterých se zvyšoval risk z nezaplacení (Lim, 2012). Obrovské množství podřadných půjček bylo v procesu sekuritizace zabaleno do zajištěných dluhových obligací CDO (Collateralized debt obligations), které přesto velmi často dostaly nejvyšší rating AAA. Investiční banky podřadné půjčky preferovaly, protože díky vysokým úrokům, které tyto subprime hypotéky měly, měly z nich banky vyšší zisky. Proto také docházelo k jejich masivnímu rozšíření. Finanční krize se dostala i do zahraničí, jelikož subprime hypoteční dluhopisy byly emitovány i na mezinárodních finančních trzích (Musílek, 2008). Subprime hypotéky bylo také možno uzavírat prostřednictvím tzv. brokerů, kteří získávali odměnu z počtu uzavřených hypoték. Dlužníci získávali hypotéky pod falešnými záminkami a neřízení hypoteční makléři brali výhody prostým kupujícím (Rahn, 2010). Tyto hypotéky měly plovoucí úrokovou sazbu a v prvních dvou letech bylo možné splácet pouze jejich úroky. Obsahovaly v sobě dvě časové bomby. První byla tzv. teasers, která umožňovala splácet v prvních letech hypotéky nízké částky, a posléze byly splátky přepnuty na progresivní úroveň. Druhou bom-

bou byla tzv. adjustable rate loan, která znamenala, že výše splátek se odvíjela od aktuálních sazeb hypotečních úroků (Kahánek, 2009).

V roce 2003 sazba u hypotečního úvěru s 30letou fixací klesla na 5,5%, s 15letou fixací na 5% a u hypotečního úvěru s pohyblivou mírou dokonce na 3,5%. Právě hypotéky s pohyblivou úrokovou mírou jsou považovány za hlavní příčinu dnešní ekonomické krize (Zemánek, 2014).

Díky zavedení podřadných půjček mohl dostat hypotéku každý. Nadhodnocené ceny nemovitostí přestaly růst a došlo k jejich prudkému poklesu. Domovních exekucí přibývalo a *trh s CDO se zhroutil*.

V roce 2008 se spustila *série pádů investičních bank*. 16. března se dostala do velkých potíží první z pěti bank – Bear Stearn. Dostala se do potíží kvůli zhroutilí hypotečního trhu a úvěrů a zkrachovala. Banku proto koupila JPMorgan Chase & Co za 2 dolary za akcii. (Pololáník, 2008).

Jako druhé a třetí banky, co zkrachovaly, byly Lehman Brothers a Merrill Lynch, v září roku 2008. Merrill Lynch byla koupena Bank of America. O Lehman Brothers měla zájem britská banka Barclay's, ale chtěla po USA záruky, které USA odmítla, proto k odkupu nedošlo a znamenalo to její definitivní konec. **Pád Lehman Brothers znamenal to, že se akciový trh propadl a ohrozil se celosvětový finanční systém.** Právě pád této investiční banky je považován za spouštěcí tlačítko k tomu, aby se krize rozšířila do celého světa. Top 5 investičních bank vědělo, že CDO jsou složeny z toxických aktiv, a že jsou špatně ohodnocené ratingovými agenturami. Věděli to úplně všichni, a přesto je banky dál tvořily, neboť z toho měly banky, zprostředkovatelé i ratingové agentury neuvěřitelné zisky. Situace došla tak daleko, že se všech 5 investičních bank pojišťovalo proti pádu CDO tak, že od největší pojišťovny AIG kupovali CSD (credit default swap), tzv. swapy úvěrového selhání, čímž se banky měly zajistit. Nejdále došly investiční banky Morgan Stanley a Goldman Sachs, které se ještě navíc pojistili i proti pádu AIG. Z pěti top 5 investičních bank s problémy přežily pouhé dvě, kterými byly banky Morgan Stanley a Goldman Sachs a to jen díky tomu, že se pojistili i proti pádu AIG.

Poté, co došlo k již zmiňovanému pádu CDO, investiční pojišťovna AIG měla vyplatit horentní sumy za CDS, které však neměla, proto se jí ujal stát a AIG tak mohla vyplatit pojistné plnění za škodní událost, tedy za zhroutilí CDO.

Tato krize se promítla i do **celosvětového zvýšení nezaměstnanosti**, která přesahovala 10%. Američtí **spotřebitelé začali šetřit** a největšímu importérovi USA, Číně, se hroutil trh. Díky otevřeným finančním trhům se tato krize rozšířila do celého světa. A jelikož je Česká republika, byť jen malou, součástí světa, projevil se tato krize i v České republice a skrze změnu chování spotřebitelů (klientů), kteří finanční krizi zaznamenali či jakkoliv pocítili v ČR prostřednictvím změny v ekonomice ČR, tato krize mohla ovlivnit i hospodářské výsledky velkých bank v ČR.

3.2 Grafické schéma krize

Pro lepší pochopení jednotlivých příčin a důsledků finanční krize na základě prostudované literatury je uvedeno schéma Příčinně-následkového řetězce – Root Cause Analysis (RCA), vytvořené v software DIA. Tento řetězec má za účel lépe pochopit provázanost příčin a znázornit finanční krizi a její spletité příčiny, které nebylo možné v rámci této práce textově zmínit, avšak jsou velmi důležité pro chopení souvislostí spojených s touto krizí. Toto schéma, vzhledem ke svojí velikosti, by bylo obtížně čitelné v této práci, proto je přiloženo samostatně v příloze B. Elektronicky pak v podobě obrázku ve formátu .png. Schéma bylo inspirováno schématem ThinkReliability, 2009.

3.3 Projevy krize v ČR

V první fázi, kterou lze vymezit srpnem roku 2007 až zářím roku 2008, měla krize v ČR minimální dopady. Avšak je potřeba zmínit, že ne ve všech ekonomických sektorech se ekonomická krize odrazila stejně. Někde měla větší, někde menší dopady. V této podkapitole není cílem posoudit, jak moc se v každém sektoru krize projevila, ale jestli se vůbec nějak projevila a jaké to mohlo mít dopady na chování spotřebitelů, které mohly ovlivnit výsledky hospodaření bank ČR a v případě finančního sektoru jsou zmíněny i obranné mechanismy České národní banky jako opatření v důsledku globální finanční krize.

3.3.1 Primární sféra

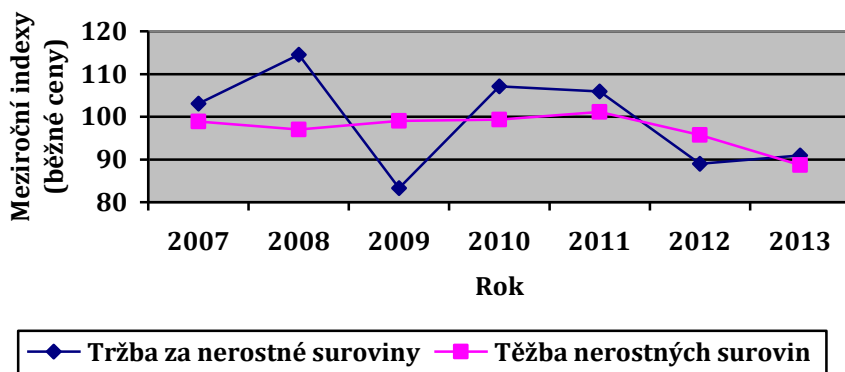
Primární sféra je nejdůležitější a nejnvýznamnější ze sfér ekonomiky. Do této sféry spadá produkce základních surovin a materiálů, které jsou dále zpracovány v navazujících zpracovatelských sférách. Patří sem tedy těžba nerostných surovin, zemědělství a lesnictví, lov a rybolov (Netpoint, 2011).

Dopad ekonomické krize v primární sféře je znázorněn na grafu **těžby nerostných surovin**

Z následujícího grafu je patrné, že do roku 2008 byla těžba surovin velmi rentabilní. Těžba nerostných surovin klesala, zatímco tržba z ní rostla. Nicméně jak přišel rok 2008, vše se začalo obracet a je vidět, že se v první sféře ekonomická krize opravdu promítla. Tržba z těžby se během jediného roku rapidně propadla, přičemž těžba měla mírnou rostoucí tendenci. Primární sféra jako taková neměla na koncového retailového spotřebitele velký vliv, ale postihla ho nepřímě. Firmy, které neměly dostatečný zisk, musely propouštět zaměstnance. Tím, že se v domácnosti objevil někdo, kdo toto zaměstnání ztratil (často byla hlava domácnosti), musela tato domácnost a retailoví spotřebitelé omezit svoje výdaje a začít šetřit. Firmám tak poklesla poptávka po produkci, resp. mohly mít problémy se splácením případných úvěrů.

Mezi lety 2010 – 2011 došlo v primární sféře k oživení, ale v roce 2012 primární sféra opět pocítila krizi. V roce 2013 došlo v této sféře k oživení tržby.

Těžba a tržba z nerostných surovin (meziroční indexy v běžných cenách)

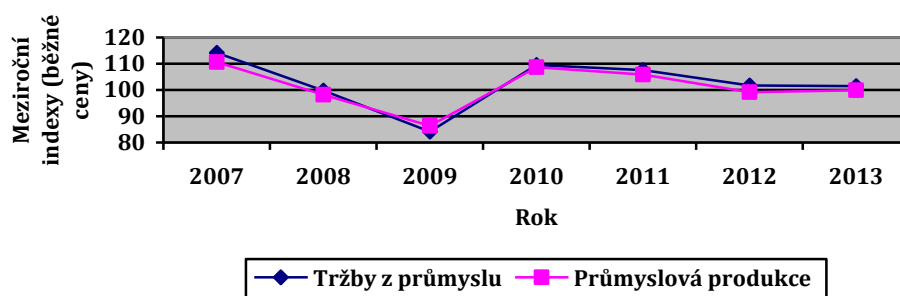
Obr. 1 Těžba a tržba z nerostných surovin – meziroční indexy (běžné ceny)
Zdroj: Sestaveno na základě dat z ČSÚ, 2014b

3.3.2 Sekundární sféra

Jedná se rovněž o sféru materiální výroby a hlavně sem patří průmyslová výroba, produkce stavebních hmot, elektřiny a plynu (Netpoint, 2011).

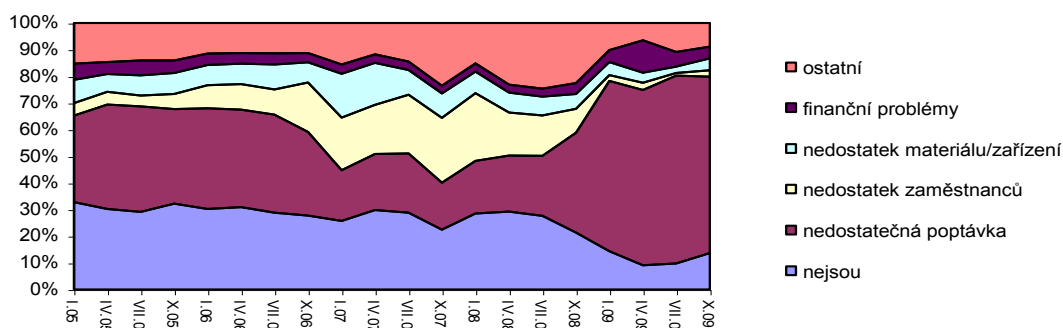
Jako příklad z této sféry je uvedena průmyslová produkce. Přestože v České republice stále více převažuje významnost sektoru služeb, průmyslová výroba je jedním z velmi důležitých zdrojů bohatství. V ekonomice ČR platí, má-li se dobře podnikatel, pak se mají dobře i jeho zaměstnanci. Proto s rostoucí průmyslovou produkcí rostou i mzdy v ekonomice (Měšec, 2014).

Průmyslová produkce a tržby z průmyslu (meziroční indexy v běžných cenách)

Obr. 2 Průmyslová produkce a tržby z průmyslové činnosti – meziroční indexy (běžné ceny)
Zdroj: Sestaveno na základě dat z ČSÚ, 2014b

Na výše uvedeném grafu lze od roku 2007 sledovat jak klesající trend průmyslové produkce, tak i tržeb, což je zcela logické. Po roce 2008, kdy se ekonomická krize dostává i mimo USA, lze sledovat nenadálý trend, kdy tržby z průmyslu jsou menší než výroba. Právě v tento moment na vlastní kůži pocítují ekonomickou krizi průmyslové firmy. Domácnosti i firmy omezují spotřebu a tudíž i poptávku, bojí se krize a tento trend pokračuje až do roku 2010, než se průmyslová výroba opět začíná rentovat. Z následujícího obrázku je patrné, že právě nedostatečná zahraniční poptávka byla nejhlubším problémem blokujícím růst českého průmyslu. Avšak podle guvernéra ČNB Česká republika v březnu roku 2009 v průmyslové výrobě patřila v EU-27 k lepšímu průměru (Singer, 2009a). Během „krize“ v této sféře dochází ke stejnému důsledku jako ve sféře předchozí a největší příčinou propadu produkce je nedostatečná poptávka.

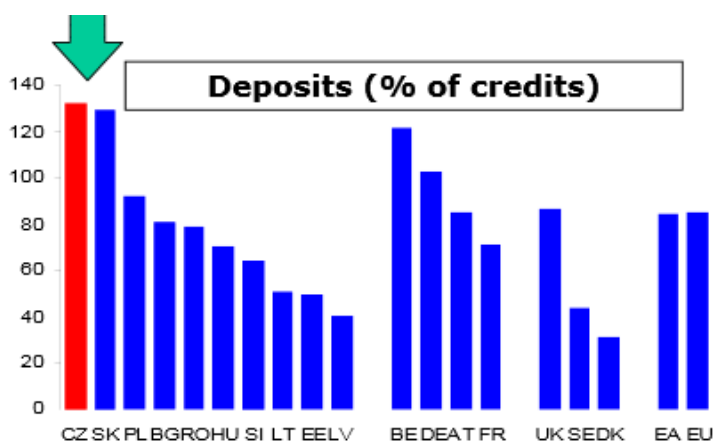

Obr. 3 Bariéry podnikání v průmyslu
Zdroj: ČSÚ, 2012

3.3.3 Terciální sféra

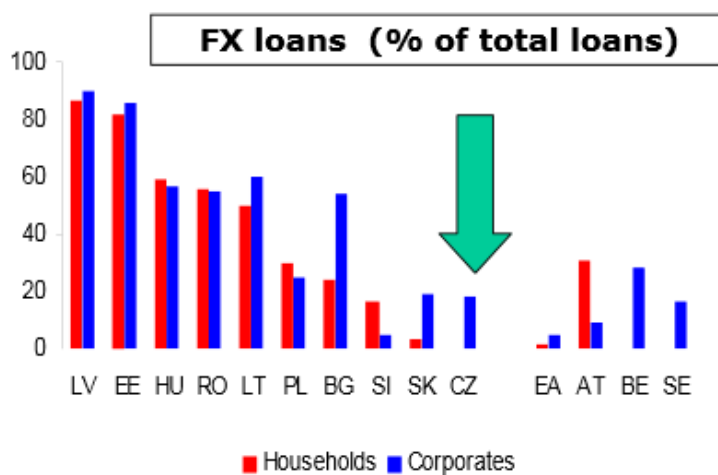
Do této sféry jsou zahrnuty všechny druhy služeb (doprava, finanční, sociální a veřejné služby), státní správa a školství (Netpoint, 2011).

Jestliže sem spadají finanční služby, pak jistě lze v rámci této ekonomické sféry hovořit o bankovním sektoru. České finanční instituce měly nízké expozice vůči americkým „jedovatým“ aktivům, čímž byla omezena možnost nákazy. Banky neposkytovaly hypotéky v jiných než českých měnách, a proto nebyly vystaveny kurzovnímu riziku. Díky dobrému poměru vkladů ke klientským úvěrům, měly banky dostatek primárních zdrojů, a tak si nemusely půjčovat ze zahraničí nebo je hledat na trhu (Zamrazilová, 2008). Velmi dobrý poměr vkladů k úvěrům a nulové úvěry denominované v cizí měně demonstrují následující dva obrázky.

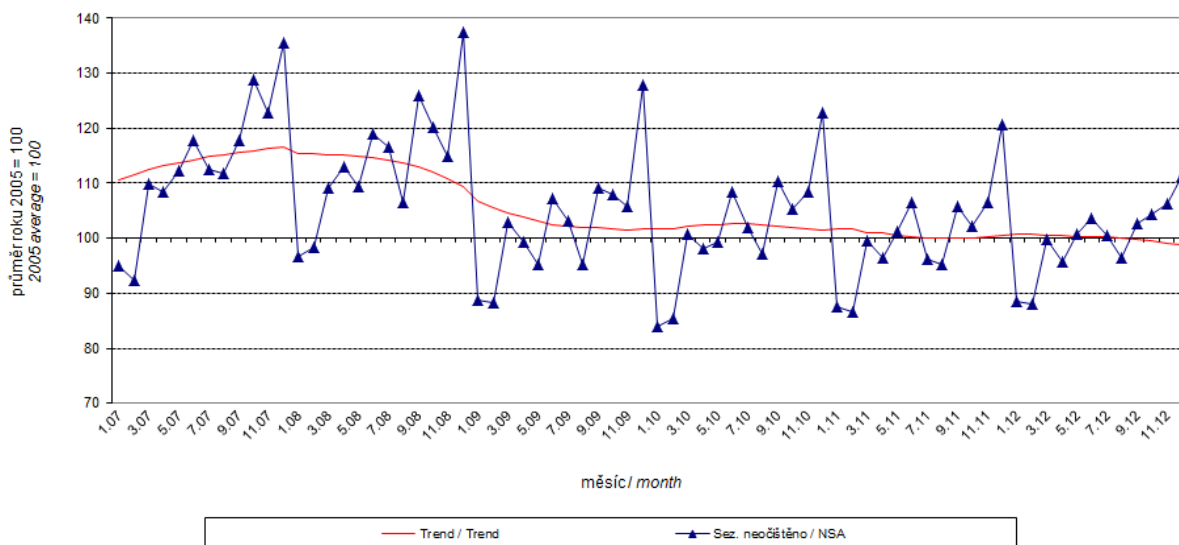
Obr. 4 Poměr vkladů k úvěrům (v %) – konec roku 2008, nebankovní a nerezidentské úvěry a vklady
Zdroj: Zamrazilova, 2009

Pozn.: EA= Eurozóna, EU= Průměr všech zemí EU

Obr. 5 Úvěry denominované v cizí měně (v % všech úvěrů – ke konci roku 2008)
Zdroj: Zamrazilova, 2009

Na následujícím obrázku lze od roku 2008 pozorovat výrazný klesající trend tržeb ze služeb celkově, k největšímu propadu však došlo v roce 2008. Vysvětlením může být fakt, že lidé měli vlivem krize obavy z budoucnosti a začali šetřit.

Obr. 6 Tržby ve službách (bazické indexy)
Zdroj: ČSÚ, 2013

Z hlediska finančního sektoru lze dopady finanční krize uvažovat ve dvou jeho hlavních částech:

1. Nebankovní část finančního sektoru

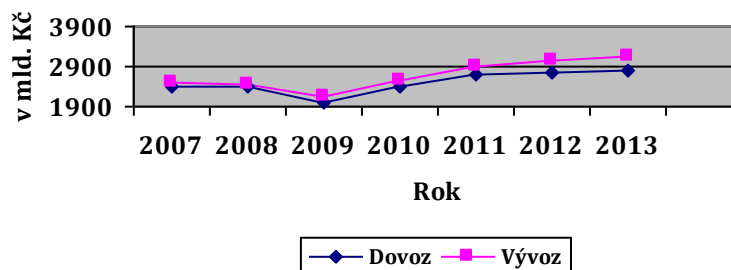
Celosvětová finanční krize, která byla spuštěna pádem Lehman Brothers, neměla na české hospodářství přímý dopad, ale postihla Českou republiku nepřímě.

V nebankovní části se krize projevila zejména:

- výrazným poklesem poptávky po českém vývozu zboží, což demonstruje následující graf exportu a importu v ČR.

Česká republika, která je spíše exportní zemí, se potýkala s problémem nedostatečné zahraniční poptávky po českém zboží, zejména po průmyslu, avšak se stále potýká s kladným saldem obchodní bilance. Rapidní růst exportu v České republice po roce 2010 je klíčovým zdrojem pro růst HDP v této zemi (Buzilá, Dragotá, Pavel, Pavel, 2011).

Export a import v ČR (mld. Kč)

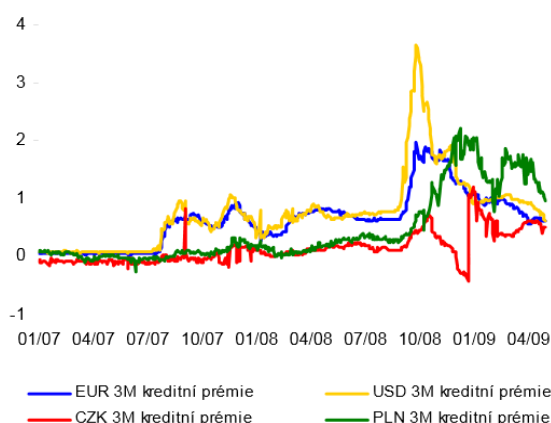
Obr. 7 Export a import v ČR v letech 2007 – 2013 (mld. Kč)

Zdroj: Sestaveno na základě makroekonomických dat ČSÚ, 2014c

- razantním poklesem přílivu zahraničního kapitálu (neboť pokud se méně vyváželo, muselo se zákonitě přivážet méně kapitálu za exportované statky)
- výrazným oslabením české koruny na začátku roku 2009, což je spojeno s poklesem přílivu zahraničního kapitálu a oslabením CZK.
- poklesem důvěry ve finanční instituce (pokles důvěry vyvolal pád Lehman Brothers a stalo se tak doslova „přes noc“), jelikož české subjekty viděli, co se děje ve světě a především v USA a nedůvěru tak přenesli i na české instituce

Krise důvěry vyvolala:

- Zvýšení rizikové prémie na trzích, což je patrné na následujícím obrázku. Kreditní premii by mohla být také definována jako rozdíl mezi referenčními (základ pro výpočet jakéhokoliv úroku) i úrokovými mírami a sazbami klientských úvěrů podobné splatnosti.

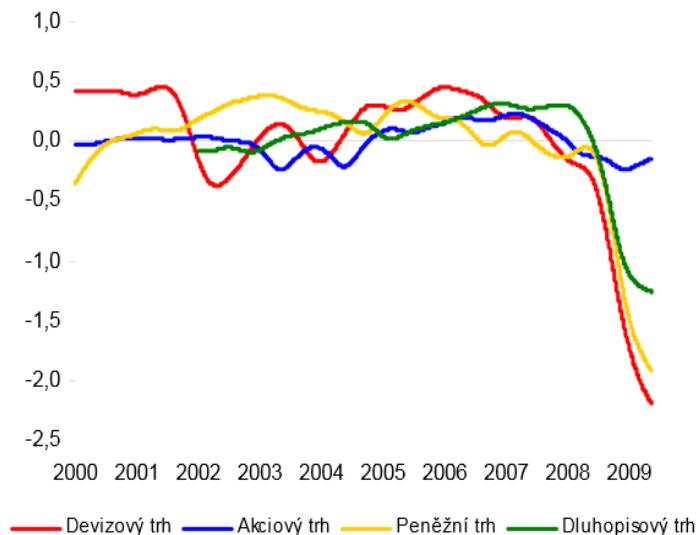

Pozn.: kreditní prémie se počítá jako rozdíl mezi tříměsíční mezibankovní sazbou a tříměsíčním OIS příslušné měny. Propad kreditní prémie v případě ČR v lednu 2009 byl způsoben propadem OIS ze dne 7.1.2009 o 150 bodů. Propad odráží pouze sníženou tržní likviditu a celkovou mělkost OIS trhu.

Obr. 8 Kreditní prémie na mezibankovním trhu (v %)

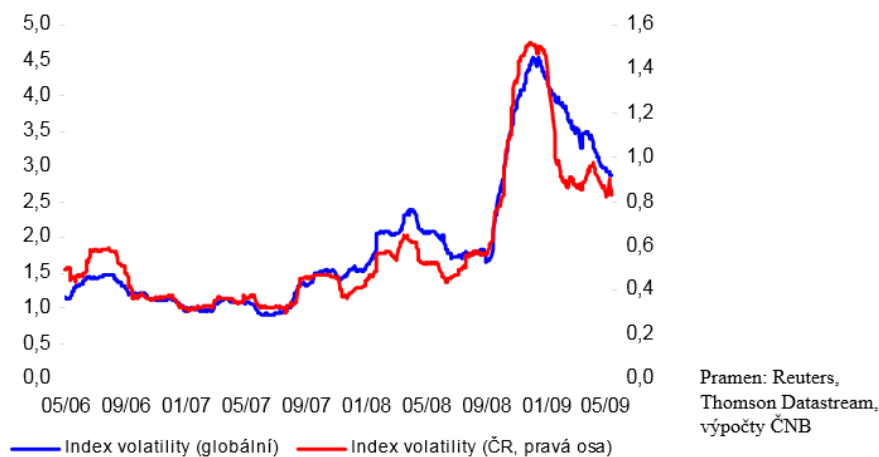
Zdroj: Singer, 2009b

- Pokles likvidity (=schopnost bank dostát svým závazkům). Likviditu jednotlivých trhů znázorňuje níže uvedený obrázek.

Obr. 9 Likvidita jednotlivých trhů
Zdroj: Singer, 2009b

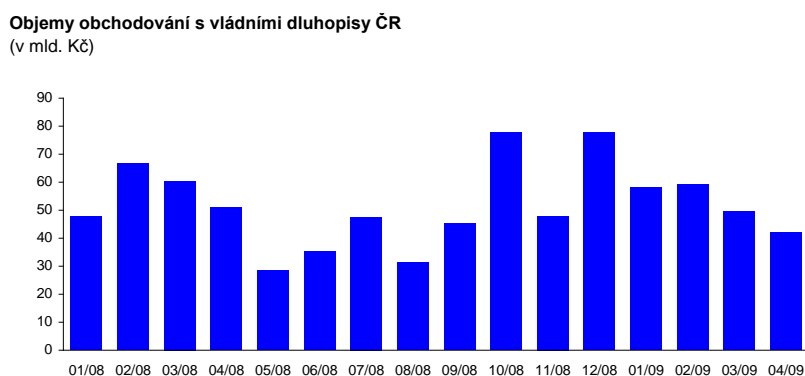
- Zvýšení volatility, která je definována jako míra kolísání hodnoty aktiva nebo jeho výnosu za dané časové období (Saxo Bank, 2014).

Pozn.: globální index volatility = součet historické volatility S&P500, DJ Stoxx50, kurzů USD/EUR a YEN/USD, 10Y vládních dluhopisů Německa a USA, ceny zlata, ropy, a 3M Euriboru a 3M Liboru za posledních 90 dnů. Český index volatility = součet historické volatility akciového indexu PX, kurzu CZK/EUR, 10Y vládního dluhopisu a 3M Priboru.

Obr. 10 Míra volatility na českém a globálním (zahraničním) trhu
Zdroj: Singer, 2009b

- Poklesem poptávky po vládních (státních) dluhopisech, což je vidět viditelné na následujícím obrázku.

Pramen: ČNB

Obr. 11 Objemy obchodování s vládními dluhopisy ČR (mld. Kč)

Zdroj: Geršl, 2011

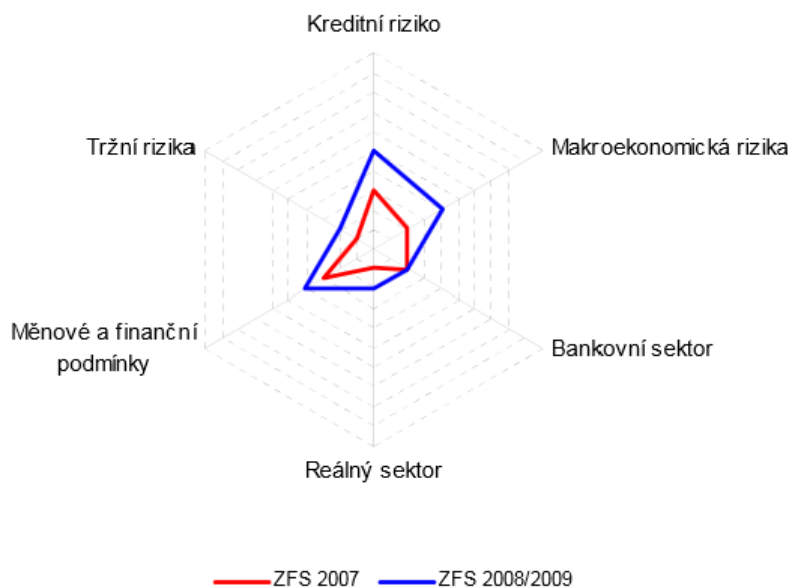
2. Bankovní část finančního sektoru

V České republice lze hovořit o poměrně stabilním bankovním sektoru během této krize, poněvadž:

- Česká národní banka provádí od roku 2003 tzv. zátěžové testy bank, které testují bankovní a jiné finanční instituce v odolnosti vůči nepříznivým ekonomickým situacím (Geršl, Seidler, 2009).
- Je známo, že ČR měla také **nízký podíl „jedovatých“ aktiv a rizikových investic do sekuritizovaných derivátů**, čím dosáhla vysoké míry zisku, přičemž si zachovala „čistý štít“ a obchodovala v rámci tzv. konzervativního obchodního modelu, tj. přijímala hlavně depozita a poskytovala úvěry (Holman, 2010).
- Ke stabilitě bankovního sektoru přispěla i skutečnost, že české ekonomické subjekty měly nízkou míru zadluženosti v cizích měnách, což dokazuje i již uváděný Obr. 5.
- Došlo k oslabení nemovitostního trhu nepřímo: Banky začaly zpřísnovat podmínky pro poskytování hypotečních úvěrů, což se projevilo následně stagnací cen nemovitostí
- Krize důvěry se objevila nejenom na finančních trzích, ale i v bankovníctví, což se projevilo zvyšováním úrokových sazeb za úvěr, které stoupaly a zpřísnily se podmínky pro získání úvěru, což mělo za následek snížení úvěrové nabídky, které pocítily jak domácnosti, tak i firmy a nebyly finanční prostředky na běžný provoz, což vedlo v celkovém měřítku k recesi (Otýpková, 2012).

Na následujícím obrázku je zachycena finanční stabilita v letech 2007 – 2008 české ekonomiky.

Obr. 12 Finanční stabilita ČR
Zdroj: Singer, 2009b

Poznámka: Čím více jsou body vzdálenější od centra, tím to znamená buď větší rizikovost, přísnější podmínky nebo větší zranitelnost daného sektoru.

Obrázek potvrzuje, zejména to, že bankovní sektor byl v době krize stabilní. Lze pozorovat, že docházelo k prohlubování makroekonomických rizik, které byly spojeny s poklesem HDP (Obr. 14), nárůstem inflace (Obr. 16) a nezaměstnanosti (Obr. 15). Z obrázku je taktéž patrné, že reálný sektor české ekonomiky (firmy a domácnosti) byly krizí zasaženy více, než celý bankovní sektor, kterého se krize moc nedotkla.

Opatření ČNB

Pro lepší fungování finančního trhu a dohledu nad ním se Česká národní banka v době krize vyznačovala těmito opatřeními:

- Velmi často a důkladně kontrolovala finanční trh, měla například jednodenní či dvoudenní požadavky na hotovost a u finančních institucí, které byly „velkými“ hráči s jednodenním zpožděním kontrolovala likviditu, expozice v rámci skupiny, vklady, limity a výběry z fondů peněžního trhu (Singer, 2009b).
- Zavedla výjimečné nástroje na podporu likvidity na mezibankovním trhu. Zavedla dodávání tzv. facility, které mají za cíl podpořit fungování trhu se st. dluhopisy a kdy banky měly možnost čerpat likviditu od ČNB na 2 týdny nebo 3 měsíce. ČNB také povolila využívat vládní dluhopisy jako tzv. kolaterál, tj. vládní dluhopisy mohly sloužit jako finanční prostředek finančního zajištění (Singer, 2009b).

- Často vystupovala v médiích, aby mohla uvést na pravou míru některé dezinformace a jejich dezinterpretace
- Intenzivnější spolupráce a komunikace s Evropskou centrální bankou a jinými institucemi, například i s Bankovní asociací, s kterou udržovala týdenní či dvou týdenní kontakty.

Tato opatření vedla ke zlepšení fungování finančního trhu a byla považována za účelná, neboť pomohla zmírnit důsledky finanční krize v ČR (Singer, 2010).

3.3.4 Kvartérní sféra

Kvartérní sféra je posledním sektorem ekonomiky a patří sem kromě vědy a technologického výzkumu také zdravotnictví (Netpoint, 2011). Zdravotnictví se krize moc nedotkla, jelikož měly zdravotní pojišťovny vytvořené velké rezervy z minulých let (přibližně 28 miliard). V roce 2008 byly navíc zavedeny i regulační poplatky, za které domácnosti vydaly v roce 2010 5,6 miliardy korun. Příjmy z regulačních poplatků tvořily poplatky za recepty (48%), poplatky za návštěvu lékaře (27%), za hospitalizaci (22%) a za pohotovost (3%) (Chrámecký, 2012). Díky zavedení regulačních poplatků klesla návštěvnost lékařů a tím pádem poklesly i náklady pojišťoven.

V rámci shrnutí změn v jednotlivých sektorech lze říci, že nejvíce zasaženy byly první tři ekonomické sféry. Změny v jednotlivých sektorech mohly ovlivnit hospodářské výsledky bank nepřímo, a tedy zprostředkovaně přes spotřebitele.

Reálný sektor se potýkal s nedostatečnou poptávkou po zboží, průmyslu a služeb. Došlo také k razantnímu poklesu přílivu zahraničního kapitálu, k oslabení CZK na začátku roku 2009, k poklesu důvěry ve finanční instituce, k poklesu likvidity finančních institucí, ke zvýšení volatility aktiv, k poklesu poptávky po vládních dluhopisech, k oslabení trhu nemovitostí, a k prohlubování makroekonomických rizik, která jsou podrobněji rozebírána v následující kapitole.

Z rozebírání změn lze také vyvodit, že finanční krize měla dopad hlavně v reálné sféře a ve finančním (bankovním) sektoru se moc neprojevila, neboť banky měly dobrý poměr úvěrů ke vkladům, nízký podíl investic do sekuritizovaných derivátů, nízkou míru zadluženosti v cizích měnách a ČNB od roku 2003 prováděla zátěžové testy bank, které v době krize doplňovala zavedením dalších opatření.

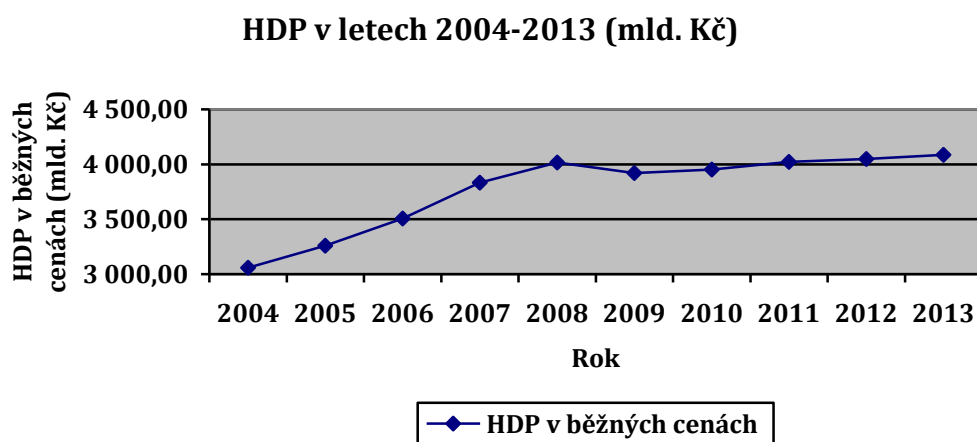
4 Změny proměnných majících vliv na chování spotřebitelů

4.1 Změny makroekonomických ukazatelů

Makroekonomika každé země je hodnocena pomocí makroekonomických ukazatelů. Existuje jich poměrně velké množství, avšak v této práci jsou uvedeny jen vybrané, které jsou rozděleny na ukazatele reálné ekonomiky a ukazatele měnové.

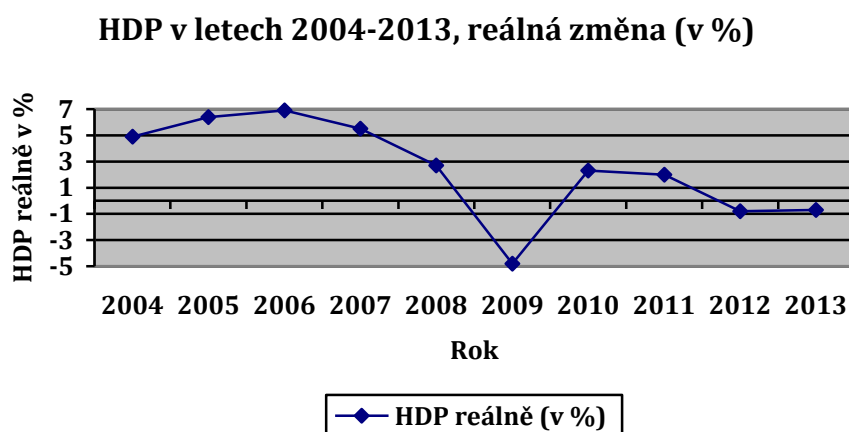
4.1.1 Ukazatele reálné ekonomiky

- **HDP (Gross Domestic Product – GDP)**
Hrubý domácí produkt je uváděn jako součet peněžních hodnot finálních (konечných) výrobků a služeb, vyprodukovaných během jednoho roku výrobními v jedné zemi, bez ohledu na to, kdo tyto faktory vlastní. Do výpočtu se tedy nezahrnují meziproducty (polotovary), neboť by mohlo docházet k jejich několikanásobnému započtení a tímto HDP je myšleno **HDP vypočítané v běžných cenách** (v cenách, které převládají na trhu), tedy cenách neočištěných od změn (Jurečka, 2010). HDP je možné také uvádět ve vztahu na jednoho obyvatele.

Obr. 13 HDP v letech 2004 – 2013 (mld. Kč)
Zdroj: Sestaveno na základě dat z ČSÚ, 2014c

Na výše uvedeném obrázku je zřejmé, že od roku 2004 až do roku 2008 hrubý domácí produkt neustále rostl. V roce 2009 bylo možné pozorovat menší propad HDP, kterému by se však nemusela přikládat velká váha, neboť se na tomto grafu zdá, že jde o propad minimální. Jiná situace však nastává, pokud je HDP vyjádřen jako reálná změna v procentech.

Obr. 14 HDP reálně v letech 2004 – 2013 (mld. Kč)
Zdroj: Sestaveno na základě dat z ČSÚ, 2014c

Výše uvedený graf demonstruje, že skutečně došlo k hlubokému propadu (změně) HDP v roce 2009. Lze tedy tvrdit, že tento pokles je významný a velká finanční krize byla jeho příčinou. Mezi lety 2009 a 2010 reálně vzrostl, avšak od roku 2010 klesal či stagnoval. Zatímco nominální HDP od roku 2010 až do roku 2013 rostl.

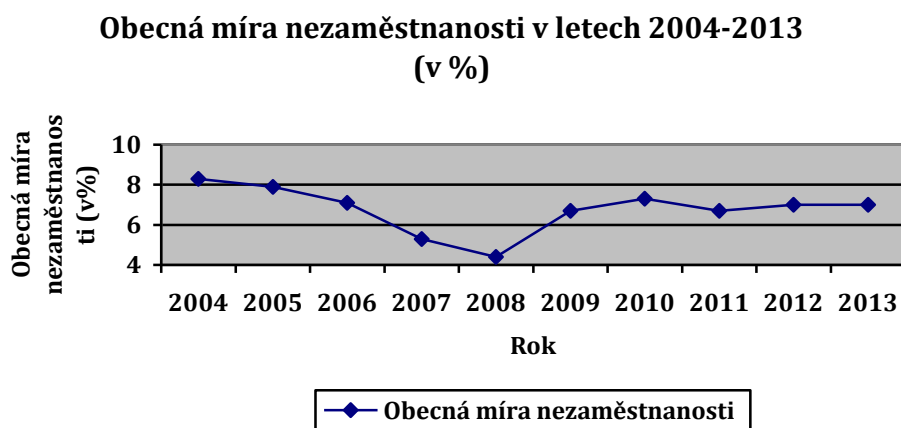
- **Nezaměstnanost**

Nejčastěji používaným ukazatelem nezaměstnanosti je tzv. **míra nezaměstnanosti**, která se vypočítá jako podíl počtu nezaměstnaných k ekonomicky aktivnímu obyvatelstvu, vyjádřená v procentech (Jurečka, 2010). Od roku 2014 se míra nezaměstnanosti uvádí jako podíl počtu nezaměstnaných k celkovému počtu obyvatel, avšak v následujícím grafu je počítáno s původní variantou.

V České republice existují dva ukazatele míry nezaměstnanosti. Prvním je tzv. registrovaná míra nezaměstnanosti a její hodnoty jsou vypočítány z dat Ministerstva práce a sociálních věcí ČR. Druhým je tzv. **obecná míra nezaměstnanosti**, která je vypočítána z dat Českého statistického úřadu.

V následujícím grafu je zobrazen vývoj obecné míry nezaměstnanosti, tzn. průměrné roční údaje v daných letech.

Z obrázku je patrné, že od roku 2004 až do roku 2008 se obecná míra nezaměstnanosti snižovala. V roce 2009 se však krize začala projevat i v ČR. Produkovalo se méně (což dokazuje fakt, že HDP ve stejném roce pokleslo) a poptávka z důvodu obav spotřebitelů po produktech poklesla. Firmy tak měly zvýšenou nabídku pracovních sil a musely ve velkém propouštět. Proto se v roce 2009 v České republice významně zvýšila nezaměstnanost. Během roku 2010 se však obecnou míru nezaměstnanosti podařilo snížit a až do roku 2013 se pohybovala na stabilní úrovni pod 7%.

Obr. 15 Obecná míra nezaměstnanosti v letech 2004 – 2013 (v %)
Zdroj: Sestaveno na základě dat z ČSÚ, 2014c

Podle ekonomů je nezaměstnanost po inflaci považována za druhé největší makroekonomické zlo, které s sebou nese řadu jak ekonomických, tak i sociálních negativních dopadů. Hlavní rozdíl mezi inflací a nezaměstnaností spočívá v tom, že nezaměstnanost se dotýká pouze některých rodin, naproti tomu inflace postihuje celou populaci (Jurečka, 2010).

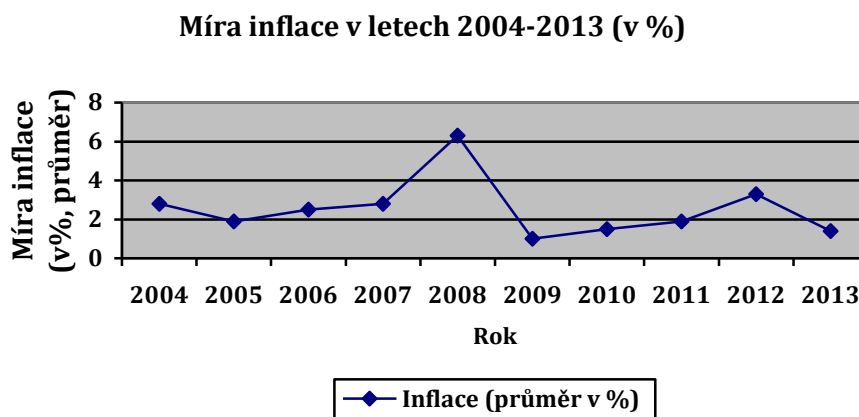
Vlivem dlouhodobé nezaměstnanosti dochází ke ztrátě produktu ekonomiky, může vzniknout nebo se bude zvyšovat schodek státního rozpočtu, úpadek lidského kapitálu, apod. (Jurečka, 2010).

Protože při zvýšené obecné míře nezaměstnanosti budou domácnosti (ty, kterých se nezaměstnanost dotkne – např. ztráta zaměstnání hlavy rodiny) nuceny více šetřit, domácnosti nebudou poptávat produkty a služby, které firma produkuje/nabízí v takovém množství, v jakém by ho poptávali, kdyby ke ztrátě zaměstnání v rodině nedošlo. Navíc, rodiny mohou mít problémy se splácením úvěrů, což může mít negativní vliv na hospodaření bank. Proto je žádoucí udržovat nízkou míru nezaměstnanosti.

- Inflace

Inflace je obecně definována jako růst cenové hladiny, což znamená, že charakterizuje míru znehodnocení peněz za určité časové období. Ukazatelem pro vývoj inflace je tzv. **míra inflace**, která se vypočítá jako podíl rozdílu cenových indexů běžného a základního období a cenovým indexem základního období. Vyjadřuje se v procentech (Jurečka, 2010).

Na níže položeném grafu je viditelné, že mezi lety 2004 – 2007 se míra inflace pohybovala přibližně na stejné úrovni. V roce 2008 však došlo ke zlomu. Na rozdíl od HDP a míry nezaměstnanosti, v kterých se krize projevila až v roce 2009, se krize na inflaci podepsala již v roce 2008, tedy ve stejném roce, kdy došlo k propuknutí této krize v USA.

Obr. 16 Míra inflace v letech 2004 – 2013 (v %)

Zdroj: Sestaveno na základě dat z ČSÚ, 2014c

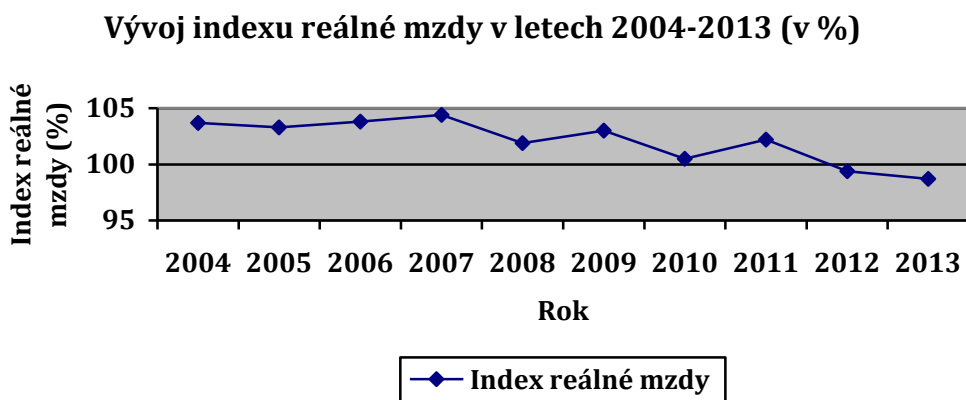
Při vyšší míře inflace, tedy při zvýšení cen produktů a služeb, domácnosti pravděpodobně nebudou ochotny za tyto služby/produkty utrácet peníze nebo si je ani nebudou moci dovolit (souvisí s mírou nezaměstnanosti) a dojde ke stejnému důsledku, že se přestanou poptávat produkty a služby.

Na retailových trzích (podle Masters, 2013) v době inflace, jsou zboží a služby datovány a produkovány dříve, než je prodáno. Kupující se řídí poměrem ceny tohoto zboží a služeb k jeho celkové kvalitě. Protože realizované preference zboží a služeb je kupujícího soukromá informace, tržní hospodářství je nutně (nevyhnutelně) neefektivní. Prodávající potřebují nastavit ceny tak, aby jim kompenzovaly jejich náklady, a nastavují stejnou cenu pro všechny kupující, z nichž však někteří neohodnotí kvalitu zboží (služeb) natolik, aby si toho zboží za tuto (vyšší) cenu pořídili. Avšak také tvrdí, že snížení hodnoty peněz, která inflace způsobuje, dělá kupující méně náročnými a vybíravými, proto zde vidí možnost prodeje. Vidí však rozdíl v tom, pokud mají prodávající možnost volně vstupovat na trh, či nikoliv. V případě možnosti volného vstupu prodávajících na trh, inflace nemůže zlepšit prospěch prodávajícího. Zatímco při fixním počtu prodávajících, výběr prahu kvality kupujícího působí také na prospěch prodávajícího. Inflace tak zvyšující se možností prodeje generuje agregátní prospěch zisků, které mohou být vyšší než ztráty způsobené inflační daní (Masters, 2013).

V roce 2009 se podařilo inflaci srazit na nejnižší úroveň 1% a v letech 2010 a 2011 se Česká republika řadila k zemím s nejnižší mírou inflace v EU, 1,2%, v roce 2011 pak 1,9% (Bălăcescu, Zaharia, 2011).

Američtí vědci ve svém průzkumu zjistili, že veřejnost je pesimističtější o budoucím vývoji nezaměstnanosti, než o budoucím vývoji inflace. V jejich výsledcích průzkumu je také řečeno, že je veřejnost radši, když vláda sníží nezaměstnanost na úkor zvýšení cen, tedy inflace (Dua, Smyth, 1993).

- Průměrná reálná mzda (hrubá)
Průměrná mzda může být vyjádřena dvěma způsoby (nominální, reálná). V následujícím textu však bude zmíněna mzda reálná, protože pouze reálná mzda vyjadřuje, kolik jednotek zboží či služeb si za stejné peníze lze koupit v různých časových obdobích. Následující graf ukazuje vývoj indexu průměrné reálné mzdy.

Obr. 17 Vývoj indexu reálné mzdy (v %)
Zdroj: sestaveno na základě dat z Finance, 2014b

Index reálné mzdy vyjadřuje, o kolik % se změní index průměrné nominální mzdy, když se index spotřebitelských cen změní o jednotku. Je to tedy podíl indexu průměrné hrubé měsíční nominální mzdy na indexu spotřebitelských cen (Finance.cz, 2014a).

Od roku 2005 do roku 2007 docházelo k růstu indexu reálné mzdy. V roce 2008 byl zaznamenán propad tohoto indexu, který souvisel s růstem inflace. Inflace znehodnocuje peníze a tlačí na růst cen. A spotřebitelé si za stejné peníze mohou reálně koupit méně, proto mohou i méně poptávat.

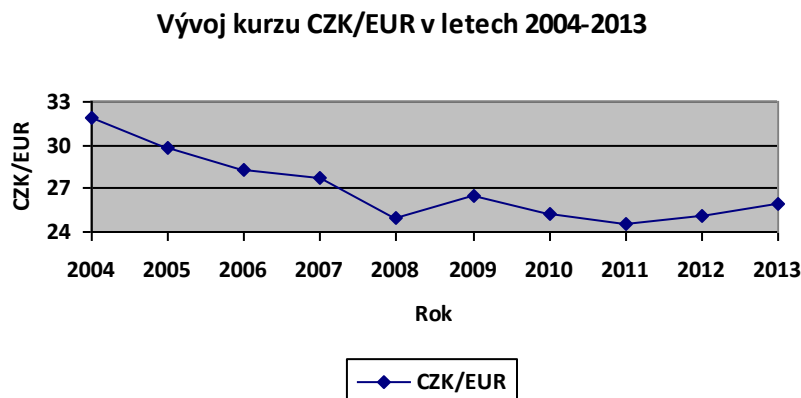
Dle Řežábka, v roce 2009 růst mezd začal zpomalovat, avšak stále byl rychlý a působil protiinflačně. Ale od roku 2009 se růst mezd výrazně zpomalil, omezovaly se bonusy, zkracoval se pracovní týden zaměstnancům a řada firem zkrachovala (Řežábek, 2009). Je pravděpodobné, že pokud má spotřebitel nižší mzdu, bude se snažit spořit a utrácet méně, než obvykle.

Na grafu indexu vývoje reálné mzdy lze od roku 2007 sledovat klesající trend tohoto indexu až do roku 2013.

4.1.2 Měnové ukazatele

- Kurz CZK/EUR
Od roku 2004 až do roku 2008 lze na následujícím grafu vývoje kurzu CZK/EUR pozorovat posilování české koruny. Česká národní banka v době krize zaintervenovala a českou korunu oslabila na hodnotu blížíící se 27

Kč/EUR, což mělo sloužit k lepšímu oživení ekonomiky. Oslabení kurzu CZK/EUR je mezi lety 2008 – 2009 patrné na níže položeném grafu.

Obr. 18 Vývoj kurzu CZK/EUR v letech 2004 – 2013

Zdroj: Sestaveno na základě dat z ČSÚ, 2014c

Dá se vyvodit, že oslabení, tedy znehodnocení koruny mezi lety 2008 a 2009 bylo výhodné pro exportéry a nevýhodné pro zahraniční importéry. V tuto chvíli se české firmy měly ještě „dobře“.

Jiná situace však nastala od roku 2009, kdy česká koruna začala posilovat, čímž se razantně změnily podmínky pro české firmy. Českým firmám se nevyplatilo vyvážet a naopak posílení koruny do České republiky lákalo importéry s levnými cenami zboží, které v tuto dobu čeští spotřebitelé uvítali a poptávali. V důsledku posilování kurzu CZK/EUR po roce 2009 řada firem zkrachovala.

Mezi lety 2011 – 2013 česká koruna opět oslabila, což pomohlo některým firmám zotavit se.

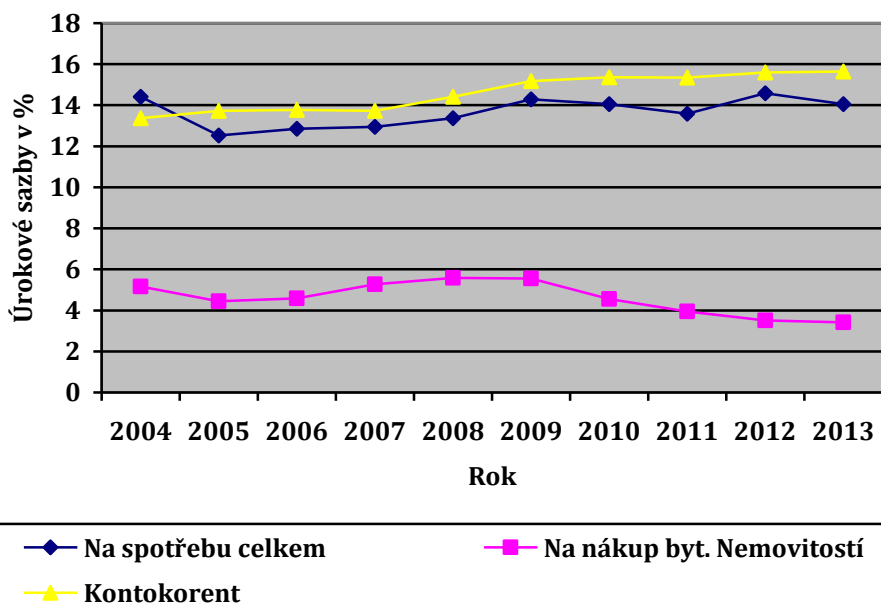
4.2 Změny v bankovním sektoru

Přestože bylo deklarováno v rámci terciální sféry, že bankovní sektor byl v době krize stabilní, přesto lze pozorovat dílčí změny v bankovním sektoru, například u úrokových sazeb poskytovaných úvěrů.

Na níže uvedeném obrázku jsou znázorněny úrokové sazby, které klientům, respektive domácnostem, banky nabízely. Od roku 2005 až do roku 2009 lze u všech úrokových sazeb pozorovat poměrně stejnou rostoucí tendenci. S příchodem krize v roce 2009 se ale situace změnila. Zatímco úrokové sazby u kontokorentních úvěrů až do roku 2013 stagnovaly či mírně stoupaly, u hypotečních úvěrů byla situace zcela opačná. Až do začátku roku 2009 ceny nemovitostí prudce stoupaly. Nemovitostní trh se v roce 2009 ochladil, protože spotřebitelé neměli již peníze na nákup tak „drahých“ nemovitostí.

Úrokové sazby korunových úvěrů poskytnutých bankami domácnostem v ČR - nové obchody (v %)

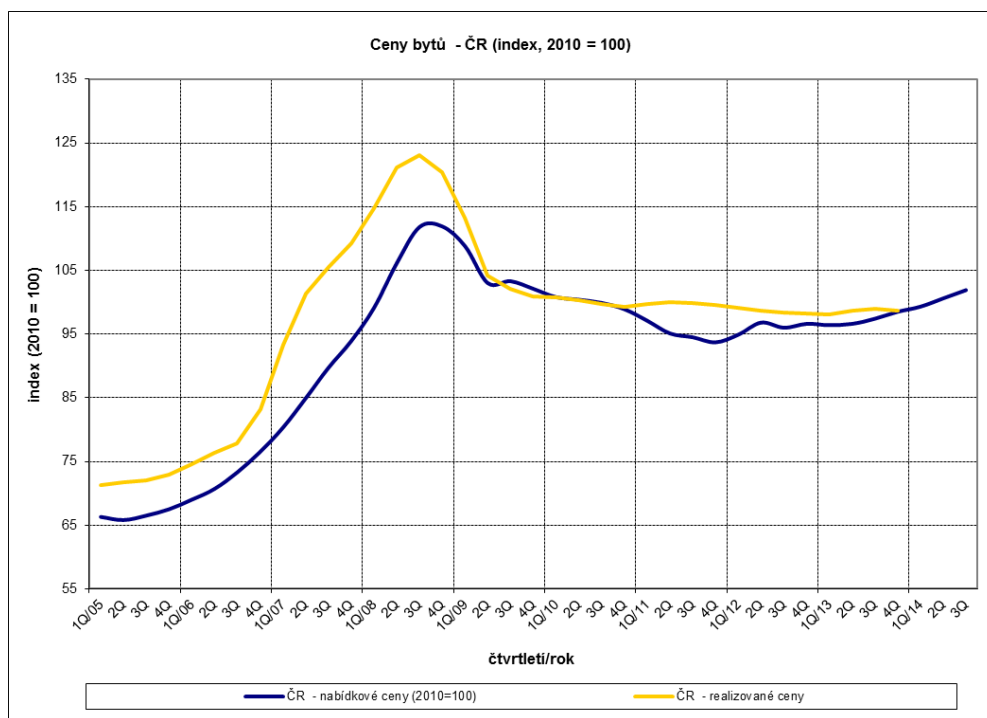

Obr. 19 Úrokové sazby korunových úvěrů poskytnutých bankami domácnostem v ČR – nové obchody (v %)
Zdroj: Arad, 2014a

Docházelo k převisu nabídky nad poptávkou po těchto nemovitostech, a tak došlo k poklesu nebo ke stagnaci cen nemovitostí a také k nákupu ve prospěch kupujících (Golemfinance.cz, 2011).

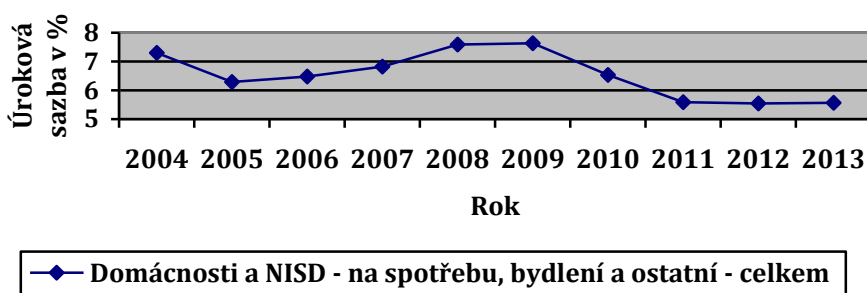
Změny cen bytů znázorňuje následující Obr. 20. Na grafu lze sledovat, že až do konce roku 2008 ceny nemovitostí rostly, přičemž na konci roku 2008, či na začátku roku 2009 tyto ceny poklesly. Nedošlo však tak k hlubokému poklesu jako např. v USA (Golemfinance.cz, 2011). Od roku 2009 až do konce roku 2013 ceny nemovitostí stagnovaly.

Průměrné úrokové sazby poskytnutých úvěrů domácnostem a NISD znázorňuje Obr. 21.

Obr. 20 Vývoj ceny bytů v ČR
Zdroj: ČSÚ, 2014a

Úrokové sazby korunových úvěrů poskytnutých bankami domácnostem v ČR - nové obchody (v %) - Domácnosti a NISD - na spotřebu, bydlení a ostatní celkem

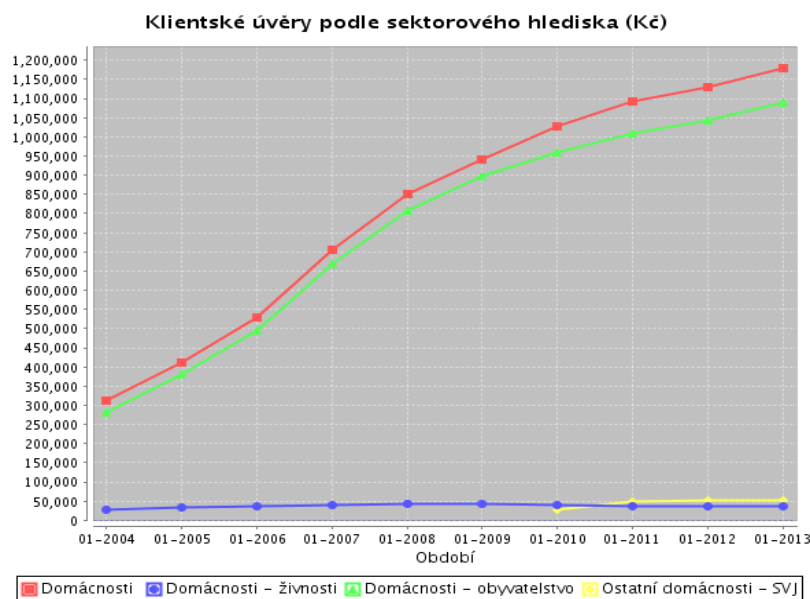

Obr. 21 Úrokové sazby korunových úvěrů poskytnutých bankami domácnostem v ČR – nové obchody (v %) – Domácnosti a neziskové instituce sloužící domácnostem – na spotřebu, bydlení a ostatní – celkem
Zdroj: Arad, 2014a

Od roku 2005 do roku 2008 se celkové úrokové sazby poskytnutých úvěrů zvyšovaly. V době krize úrokové sazby stagnovaly a v letech 2009 – 2011 klesaly, přičemž od roku 2011 do roku 2013 se držely na úrovni kolem 5,5%. V souvislosti

s finanční krizí se banky obávaly, aby měly dostatečnou likviditu, proto se sazby držely nad úrovní 5% (Golefinance.cz, 2011).

Domácnosti, které žily z platu na plat, byly nuceny i přes vysoké úroky si brát půjčky, aby si zachovaly stejnou životní úroveň, kdežto domácnosti (živnosti), u kterých se dal předpokládat vyšší příjem platu, si úvěry brát nemuseli, což je patrné z následujícího obrázku.

Obr. 22 Klientské úvěry podle sektorového hlediska (Kč)

Zdroj: Arad, 2014b

Na výše uvedeném obrázku je od roku 2004 pozorován neustálý růst objemu úvěrů u domácností a domácností (obyvatelstvo). Je také patrné, že u domácností (živností) došlo k mírnému nárůstu objemu úvěrů v období krize, který byl však pouze krátkodobý a postupně zase klesal. Proto výše uvedený obrázek potvrzuje výše uvedenou myšlenku, že domácnosti (živnosti) byly na tom finančně lépe, než domácnosti a domácnosti (obyvatelstvo).

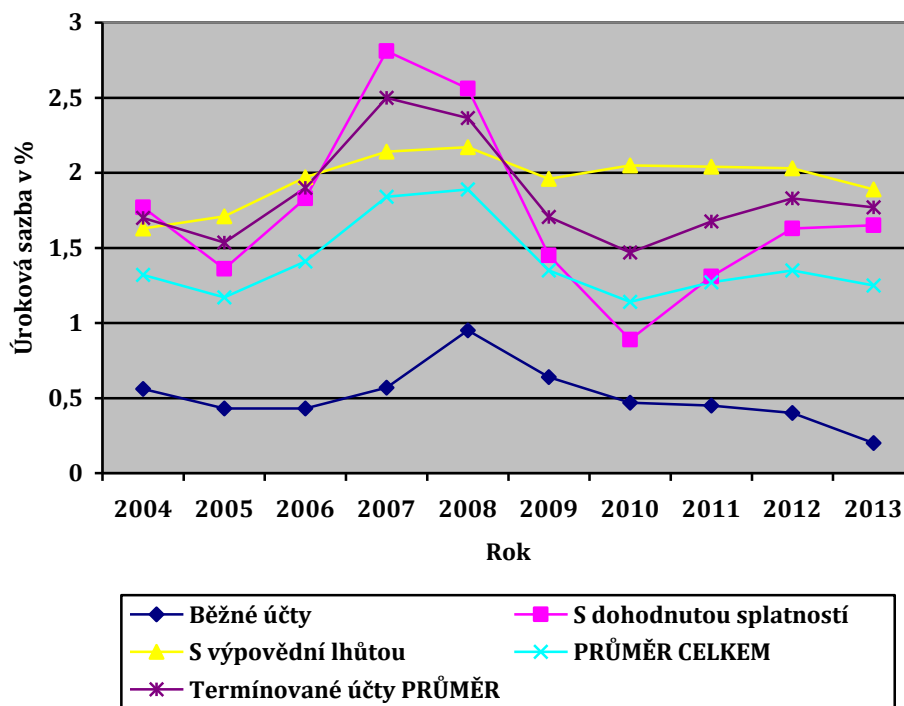
Poměr vkladů k úvěrům byl stále velmi vysoký, což deklaruje Obr. 4, proto lze tvrdit, že bankovní sektor byl i vlivem těchto změn stabilní.

- Úrokové sazby z vkladů

Následující obrázek demonstruje, jak se vyvíjely úrokové sazby vkladů, které banky nabízely svým klientům za to, že si u nich klienti dočasně uložili svoje finanční prostředky. Na obrázku je viditelné, že krize se promítla i v těchto úrokových sazbách. Pokles úrokových sazeb z vkladů mohl být důsledkem šetření a obav bank z krize. Nízké úrokové sazby z vkladů však mohly mít za následek to, že klienti si do bank méně vkládali, a tudíž by banky měly méně

ně prostředků, s kterými mohou disponovat. Snížení vkladů se pak může projevit nárůstem podílu úvěrů ke vkladům.

Úrokové sazby korunových vkladů přijatých bankami od rezidentů ČR - Domácnosti a NISD - nové obchody (v %)

Obr. 23 Úrokové sazby korunových vkladů přijatých bankami od rezidentů ČR - nové obchody (v %)

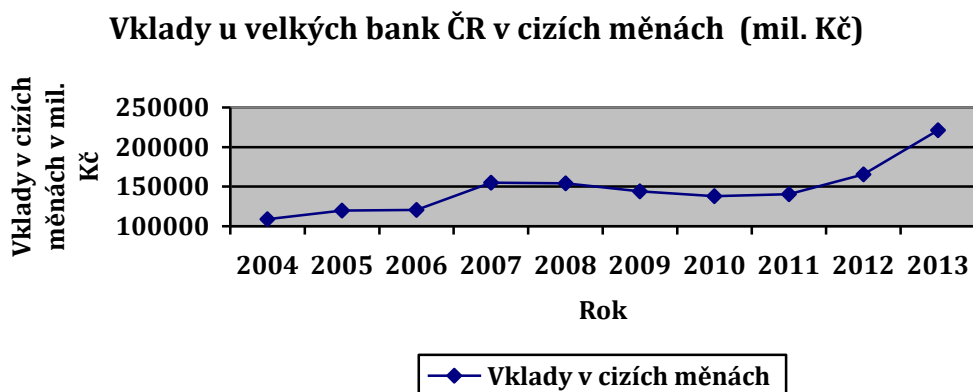
Zdroj: Arad, 2014c

Z obrázku je patrné, že do roku 2008 průměrná úroková sazba z vkladů stoupala, zatímco mezi lety 2008 – 2010 poklesla. Po roce 2010 došlo k oživení průměrných sazeb ze všech vkladů, přičemž po roce 2012 opět poklesly.

Úroková sazba z vkladů na běžných účtech až do roku 2008 stoupala, ale po roce 2008 až do roku 2013 neustále klesala.

- Vklady v cizích měnách

Na následujícím grafu lze pozorovat, že mezi lety 2004 – 2008 objem vkladů v cizích měnách rostl či stagnoval. Mezi lety 2008 – 2011 objem vkladů v zahraničních mírně poklesl, ale od roku 2011 výrazně vzrostl. Celkově lze říci, že se tento objem během celého sledovaného období zvyšuje.

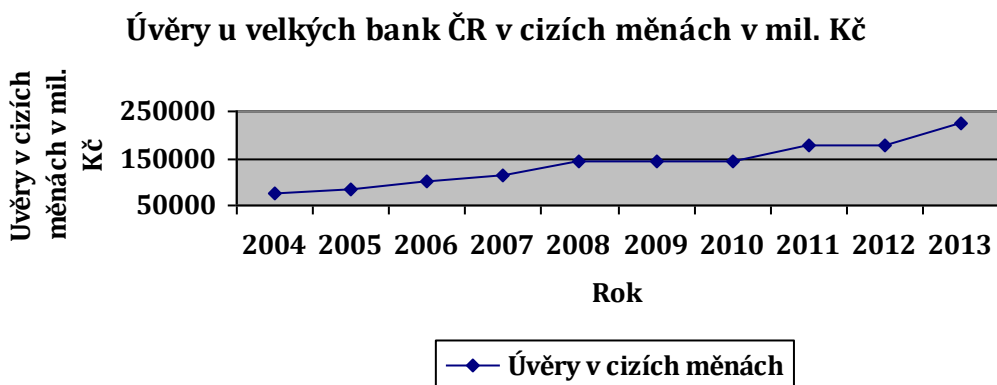

Obr. 24 Vklady u velkých bank ČR v cizích měnách (mil. Kč)
Zdroj: Arad, 2014d

- Úvěry v cizích měnách
Posílení CZK (tedy za 1 Euro bude chtít banka méně českých korun, než předtím) bude pro klienta, který má úvěr v cizí měně výhodné, a proto by se měl zvyšovat jak počet, tak i objem. Tento zvyšující se trend lze na následujícím grafu pozorovat až do roku 2008.

Příchod krize zvýšila nedůvěru vůči zahraničním institucím a zahraničním měnám, což lze považovat jako vysvětlení jevů, že i při posílení CZK se objem úvěrů v cizích měnách v období krize nezvyšoval, ale stagnoval.

S opětovným oslabením CZK měny po roce 2011 až do roku 2013 se objem úvěrů v cizích měnách zvyšoval.

Obr. 25 Úvěry u velkých bank ČR v cizích měnách (mil. Kč)
Zdroj: Arad, 2014e

4.3 Legislativní změny v bankovníctví

Legislativní změny ovlivňují banky ve svých činnostech. Mnohdy se ale změny legislativy netýkají pouze bank, ale zprostředkovaně přes změnu produktů a služeb,

i spotřebitelů, které si produkty či služby vybírají, a kteří mají určité požadavky, nároky, ale i představy o tom, jak by měl produkt či služba „vypadat“.

Nyní uvádím přehled vybraných změn v legislativě v bankovníctví, které ovlivnily banky a mohou také souviset se změnou chování spotřebitele.

Rok 2004

- Vstup ČR do EU – 1. 5. 2004
Vstup ČR do EU pomohlo klientovi lépe zprostředkovávat zahraniční platby v rámci Evropské unie.
- Zákon č. 190/2004 Sb. o dluhopisech
Od této chvíle se hypoteční úvěry řídí tímto novým zákonem a byla zrušena účelovost hypotečních úvěrů a zavádí se tzv. americké hypotéky (bezúčelové), z čehož vyplývá, že by se po tomto roce měl zvyšovat počet hypotečních úvěrů, neboť spotřebitel nebude muset dokládat, k čemu je hypoteční úvěr použit.

Nově možnost zajištění úvěru nemovitostí, která se nachází na území EU nebo EHP (Partners, 2014).

Nevýhoda amerických hypoték spočívá v tom, že jsou poskytovány za vyšší úrokovou sazbu a často dosahuje sazby pro spotřebitelské úvěry. Při poskytování účelových hypoték se bance klient jeví jako důvěryhodnější, neboť musí dokládat, na co jsou prostředky použity. Proto si banka může dovolit poskytnout u účelových hypoték levnější úrokovou sazbu (Svačina, 2009).

Byla zrušena účelovost hypotečních úvěrů a zavedení amerických hypoték, které jsou však poskytovány za vyšší úrokovou míru. Bude se tedy opravdu zvyšovat jejich počet nebo se naopak sníží?

Rok 2005

- Přijetí Zákona o finančních konglomerátech
Tento zákon nabyl účinnosti 29. 11. 2005 a zavádí do právního řádu tzv. doplňkový dozor nad vybranými regulovanými osobami (včetně bank) ve finančních konglomerátech (ČNB, 2006).

Tato implementace může zvýšit v očích klienta důvěryhodnost bank, neboť je nad nimi lépe dohlíženo.

Rok 2006

- Novela Zákona o bankách č. 21/1992 Sb.
Ukládá bankám povinnost sledovat operace všech svých klientů a tyto informace správně vyhodnocovat, a pokud je potřeba a nařízení, tak také povinnost sdělovat příslušným orgánům v ČR a v zahraničí (ČNB, 2006).

Rok 2008

- Zákon č. 253/2008 Sb. o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu

Tento zákon nabyl účinnosti 1. září 2008 a upravuje povinnosti bank pro-
věřovat klienta před vstupem do smluvního vztahu a také opravňuje banky

prověřovat klientovy obchody. Klienta musí identifikovat při vstupu do smluvního vztahu a také při každém obchodu nad 1000 Eur (ČSOB, 2014b). Nově také dává možnost převzetí identifikace klienta od jiné osoby (ČNB, 2009).

Uděluje však právo a povinnost kontrolovat klienta pokud jde o transakce a obchody nad 15000 Eur (ČNB, 2009).

Některé klienty proto „prověřování“ může odradit.

- Novela Zákona č. 36/2008 Sb., o ochraně spotřebitelů
Rozšiřuje ochranu spotřebitele na finančním trhu, tj. zákaz nekalých obchodních praktik, zákaz diskriminace, apod. Tento dohled nově provádí ČNB (ČNB, 2009).

Rok 2009

Novelizace zákona o bankách, která znamená legislativní podporu realizace kroků směřujících k navýšení kapitálu banky, která se dostane do problému a následný převod jejího podniku na zdravou instituci (včetně státem zřizované banky zvláštního určení tzv. bridge bank) (ČNB, 2010). Tato novelizace by měla vést k posílení důvěry klientů v banky a bankám by měl zvýšit kapitál.

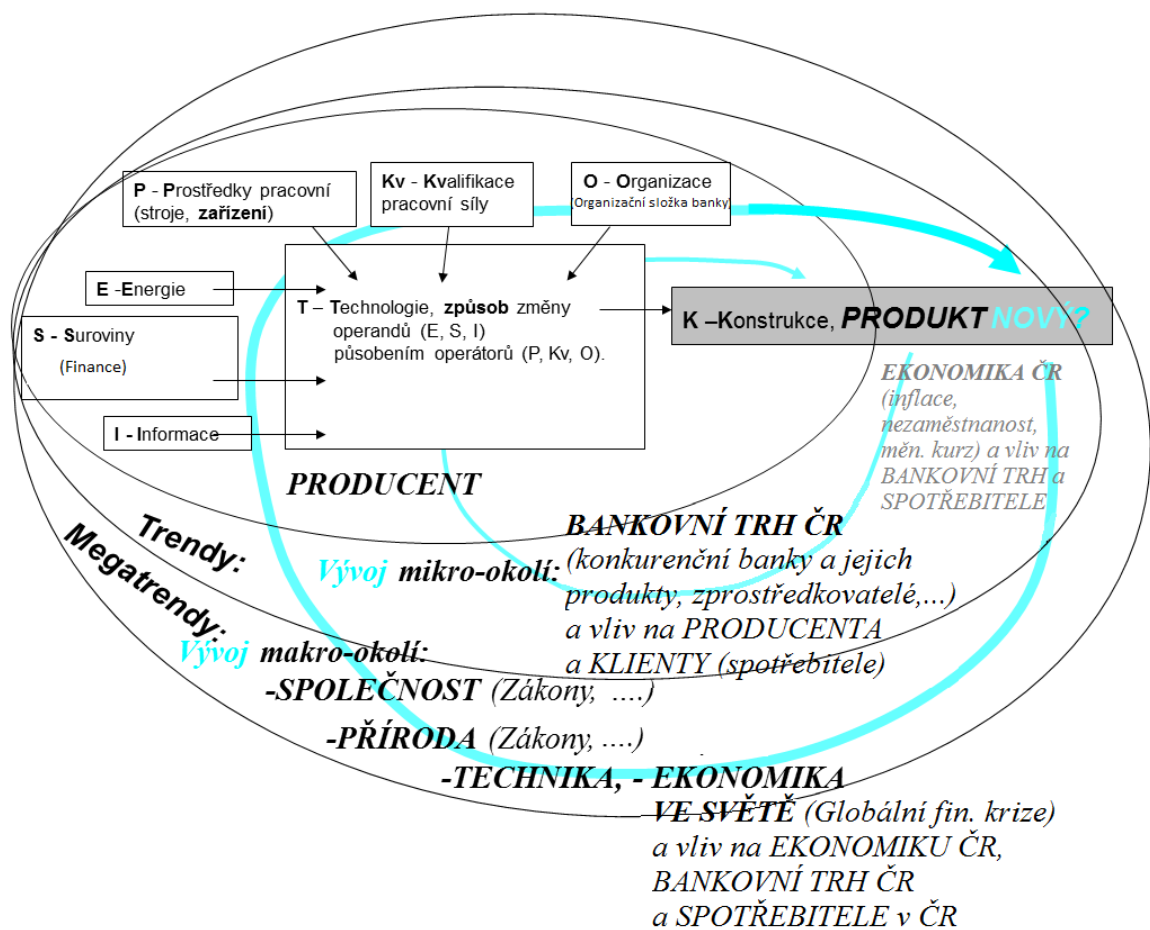
Rok 2011

Dne 1. 1. 2011 nabyl účinnosti Zákon č. 145/2010 o spotřebitelských úvěrech, který pozastavil či omezil poskytování některých druhů hypotečních úvěrů (Partners, 2014).

Na následujícím obrázku jsou znázorněny 3 elipsy. Nejmenší elipsa znázorňuje reprezentativní velkou banku a všechny prvky, které na banku působí a díky kterým může vytvářet produkt a nabízet služby retailovým klientům. Velká banka musí brát v potaz vývoj trhu tohoto produktu, neboť spotřebitel (klient), má zájem o koupi nového, inovovaného produktu, který „jde s dobou“. Banka musí však také vědět, jak je tom ekonomika ČR a řídit se legislativními omezeními a příkazy ČNB, tj. musí vědět, co si může dovolit. Nejen spotřebitelé, případně klienti, sledují trendy, ale sledují je i ostatní „hráči“ na trhu, kteří byli definováni v podkapitole 2.2.1. Proto by měla trendy sledovat i banka, která produkt či službu poskytuje, pokud si chce klienty udržet či získat nové klienty, kteří se ocitají na bankovním trhu, kde se o ně konkurenční banky přetahují. Trendem je rozuměn vývoj na bankovním trhu, který je ovlivněn nejen ekonomikou ČR, a zobrazuje ho prostřední elipsa. Banka by proto měla mít organizační složku O, která bude tyto změny sledovat, k tomu by měla mít patřičné stroje a zařízení P na produkci tohoto výrobku či služby a bez pochyby i kvalifikovanou pracovní sílu Kv. Díky těmto tzv. operátorům bude působit na změnu operandů, tj. změnu výrobních faktorů (Energie, suroviny, informace).

Hráče na bankovním trhu a tedy i spotřebitelé nesledují však pouze trendy (a produkty neovlivňují pouze trendy), ale i tzv. megatrendy. Na rozdíl od trendů, které popisují změny na bankovním trhu, které jsou mimo jiné ovlivněny změnami v ekonomice v ČR, za megatrend je považován dopad globálního rozvoje na všechny obyvatele planety v časovém horizontu několika příštích let a je zná-

zorněn největší elipsou. Dopad může být předvídatelný, dlouhodobý, široký (globální, vliv na několik států současně) a souvisí s otázkami lidského vývoje. Megatrend ovlivňuje trendy a popisuje změny v makro okolí velké banky. Jinak řečeno, když dojde ke globální krizi (megatrend), tedy ke změně ekonomiky ve světě, promítne se to prostřednictvím změn v ekonomice ČR na změnu bankovního trhu (trend), kde se vyskytují „hráči“ bankovního trhu, takže všichni hráči (tj. spotřebitel – klient, konkurenční banky, zprostředkovatelé, brokeri,...) si trendu všimnou a promítnou to do svého chování. Spotřebitel však nemusí být ovlivněn pouze globálními změnami, ale k jeho rozhodování mu mohou pomáhat i změny v zákonech nebo například to, jaké úrokové sazby banky poskytují z vkladů nebo jaké naopak požadují u úvěrů.

Obr. 26 Vztah globálního vývoje, ekonomiky ČR, bank, produktů a spotřebitelů
Zdroj: Vlastní zpracování

4.4 Trendy v retailovém bankovním segmentu

Bankovní sektor byl před dopady globální finanční krize velmi perspektivním oborem. Vlivem finanční i ekonomické krize klesla poptávka po pracovních klientských službách (například úvěrových specialistech) i dalších typech profesí, což byl však pouze krátkodobý trend (Národní vzdělávací fond, 2014), proto lze tvrdit, že bankovní sektor je perspektivní i nadále. Pod slovem „trend“ je zde opět chápána změna chování „hráčů“ na retailovém bankovním trhu a tedy kam se retailové bankovníctví, lépe řečeno nabízené produkty retailovým klientům, ubírají.

Nároky klientů jsou v posledních letech stále vyšší a banky jsou tak vystavovány větším tlakům. Díky zvyšujícím se nárokům klientů je kladen větší důraz na jejich potřeby a požadavky. Jsou vysoce poptávány produkty, které jsou stoprocentně přizpůsobeny klientům. Klienti si mohou volit různé limity a stanovit si výši splátek dle jejich finančních možností, musí se pouze respektovat určité limity banky (Kašparovská, 2010). Dochází také k tzv. individualizaci, kdy banky poskytují individuální služby a bohatším klientům nabízí i služby spadající spíše do privátního bankovníctví, tj. investice do cenných papírů, investiční poradenství apod. (Janota, 2014).

V souvislosti s finanční krizí roste tlak na šetření a inovaci produktů a služeb. Tohoto chtějí banky dosáhnout s nižšími náklady, které však nebudou bránit tomu, aby tyto produkty a služby byly poskytovány s vyšší efektivitou (Janota, 2014). Jinak řečeno, díky vzrůstající konkurenci a změnám ve společnosti a změnám potřeb klientů se banky snaží neustále vymýšlet nové bankovní produkty nebo je inovovat, aby si zajistila stávající i nové klienty. Klientům je nabízeno čím dál více doplňkových produktů, produktových balíčků a trendem posledních let je i konsolidace půjček (úvěrů), kdy je klientovi umožněno sloučit úvěry, kreditní karty nebo i kontokorent do jedné půjčky.

Dochází k segmentaci portfolia produktů tak, aby si každý klient našel u banky „alespoň něco“, protože právě tím si banky mohou zajistit co nejvíce klientů, díky kterým se jim zvýší zisk (The financial brand, 2013). Banky lákají nové klienty také tím, že díky tzv. kodexu mobility, je jednoduché převést účet ze stávající banky do nové (Česká spořitelna, 2014).

V souvislosti s finanční krizí a skutečností, že řada lidí nebyla schopna splácet svoje závazky, banky nejenomže zpřísnily podmínky poskytování úvěrů, ale snaží se také více (a lépe) komunikovat se svými zákazníky (a potencionálními dlužníky). Krize donutila nejen firmy, ale také i celý bankovní trh zamyslet se nad efektivitou, účelností, úsporností a účinností komunikace včetně internetové, marketingové jak k jednotlivým segmentům trhu (včetně toho retailového bankovního), tak i široké veřejnosti (Čichovský, 2013) a konkrétně banky se snaží preventivně snižovat riziko možnosti propadu dlužníka do platební neschopnosti a předejít tak i případné exekuci. Dobrá komunikace se zákazníkem je základem pro snižování nákladů banky spojených se soudním řízením apod. (Janota, 2014).

Banky se snaží dostat co nejbližší ke klientovi. V posledních letech je trendem vznik různých poboček strižených na míru určitým segmentům klientů a otevírají

se i nové pobočky v obchodních domech, kde se nabízejí jen jednoduché produkty (hotovostní půjčky, kreditní karty,...).

S rozvojem technologií se rozšiřují technologické distribuce, což je zejména přínosné pro mladé klienty a časově vytížené klienty. Je však třeba zmínit, že lze rozlišit dva druhy časově vytížených klientů. První typ vytížených klientů nechce trávit čas návštěvou v bance s bankovním poradcem a raději si vše prostuduje a produkty vybere prostřednictvím internetu. Ten druhý typ však nechce ztrácet čas brouzdáním po internetu a studováním jednotlivých nabídek a raději si sjedná s bankovním poradcem osobní schůzku na pobočce, kde jim bankéř vše podrobně vysvětlí a zodpoví i dotazy. Oběma typům klientům se banky snaží vyjít vstříc a to jak formou zavedení nových menších poboček zmiňovaných výše, tak i novinkou, že si klienti mohou sjednat spotřebitelský úvěr z pohodlí domova online (ČSOB, 2014c). S prvním typem klientů se však mohou vyskytovat problémy v tom smyslu, že jsou klienti často informováni více, než by banky „potřebovaly“.

S rozvojem technologií se banky snaží co nejlépe zpřístupnit bankovní účty v mobilních, tzv. „chytrých“ telefonech a prostřednictvím nich umožnit klientům provádět bankovní operace (The financial Brand, 2013).

Z výše uvedeného textu vyplývá, že se banky snaží snížit náklady klienta. Jedná se jak o náklady časové, tak o náklady finanční.

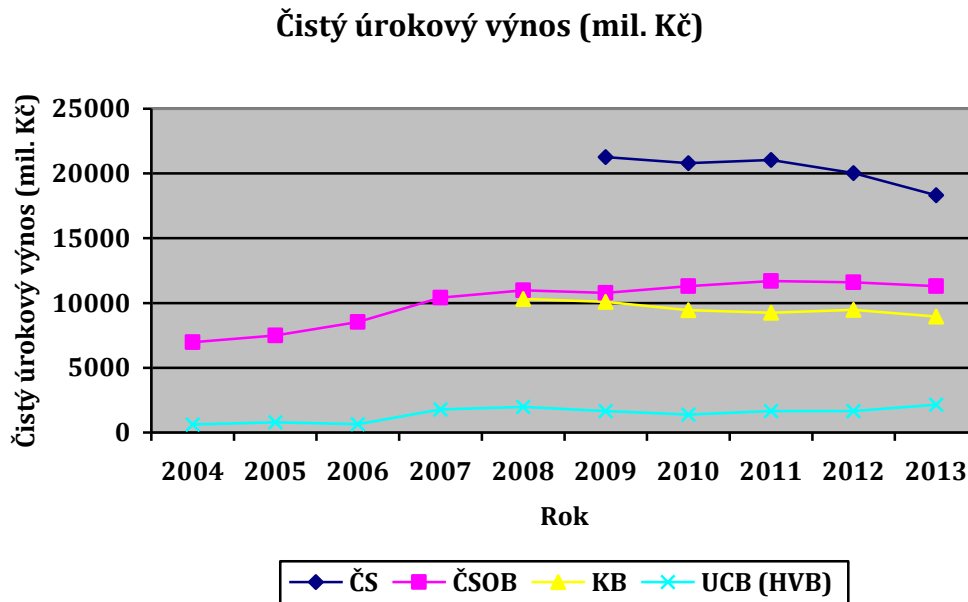
5 Retailový bankovní segment a skupina velkých bank

V této části práce jsou velké banky zkoumány a analyzovány pomocí vybraných indikátorů (kritérií), které mohly být ovlivněny vlivem retailových změn a krizí. Bohužel ne všechna data u všech bank byla veřejně dostupná, některé banky neměly data rozčleněná na retailový segment, jiné banky u některých sledovaných kritérií neposkytovaly data z některých let vůbec, další zase členily retailové bankovníctví v některých letech jinak, což je v jednotlivých kritériích vždy uvedeno. Sledovány byly všechny čtyři velké banky v letech 2004 – 2013, proto jsou v legendách u jednotlivých grafů uvedeny vždy všechny čtyři, přičemž ne u všech data byla dostupná. V následujících grafech jsou uvedena pouze ta data, která byla veřejně dostupná ve výročních zprávách jednotlivých bank.

5.1 Rentabilita retailového segmentu

5.1.1 Čistý úrokový výnos z retailového segmentu

Čistý retailový úrokový výnos je dán rozdílem výnosových a nákladových úroků z retailového segmentu.

Obr. 27 Čistý úrokový výnos (mil. Kč)

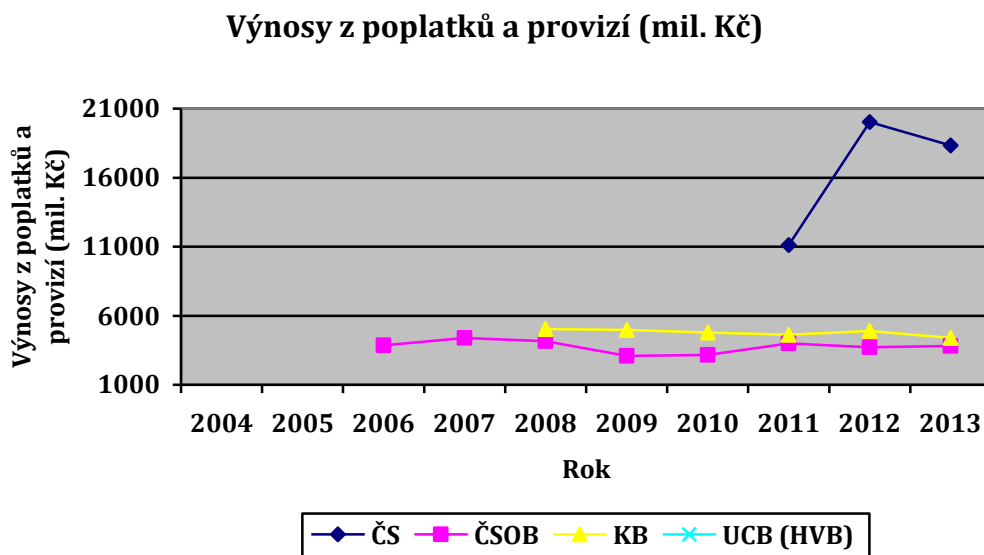
Na výše uvedeném grafu lze pozorovat čtyři křivky vývoje čistého úrokového výnosu. Data byla nalezena u všech bank, avšak u České spořitelny a Komerční banky

pouze z části. Čistý úrokový výnos nebyl pro Českou spořitelnu (do roku 2008) a pro Komerční banku (do roku 2007) pro retailový segment vyčleněn, data byla uvedena pouze za celou banku (či za všechny klienty) a nebylo zřejmé, co z toho se vztahuje k retailu a co už nikoliv.

Zatímco u ČSOB a UCB (HVB) lze pozorovat mezi lety 2004 a 2013 spíše rostoucí trend (s mírnou stagnací mezi lety 2008 a 2009), a tedy rozdíl mezi úvěrovými a vkladovými úrokovými výnosy se neustále zvyšoval, u ČS a KB lze od roku 2008 pozorovat klesající trend.

U KB od roku 2008 až do konce sledovaného období čistý úrokový výnos klesá.

5.1.2 Výnosy z poplatků a provizí z retailového segmentu

Obr. 28 Výnosy z poplatků a provizí (mil. Kč)

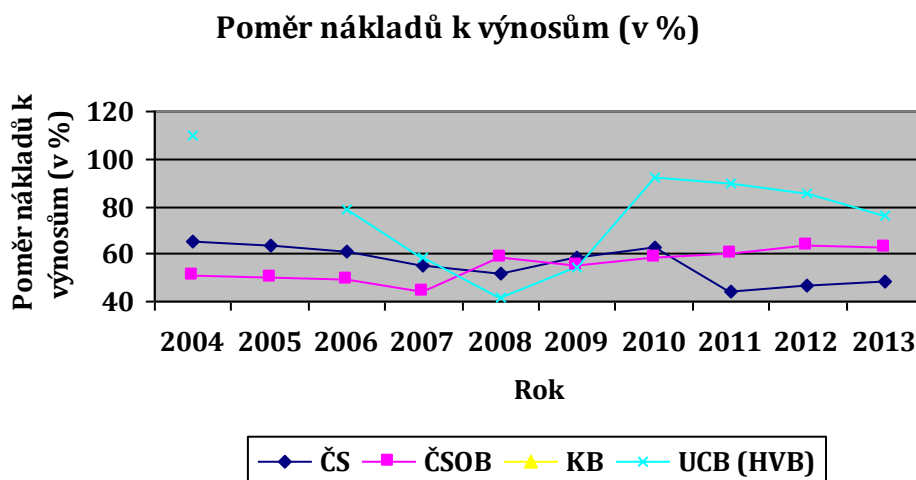
Hodnoty pro toto kritérium neposkytla UniCredit Bank. Zbylé tři banky pouze částečně a z těchto tři Česká spořitelna nejméně.

U ČSOB do roku 2007 měly výnosy z poplatků a provizí rostoucí tendenci. Mezi roky došlo k výraznějšímu poklesu těchto výnosů. Od roku 2010 se výnosy z poplatků a provizí začaly vracet na svoji původní hodnotu a až do roku 2013 byly stále stejné.

U České spořitelny nelze zcela určit, co se odehrálo v době krize, avšak je v po krizovém období pozorován prudký nárůst výnosů z poplatků a provizí. Otázkou je, zda došlo i k navýšení nabízených produktů nebo pouze o navýšení poplatků u jednotlivých produktů.

Výnosy z poplatků a provizí mají u KB od roku 2009 do konce sledovaného období mírně klesající tendenci.

5.1.3 Poměr nákladů k výnosům

Obr. 29 Poměr nákladů k výnosům (v %)

Pro kritérium poměru nákladů k výnosům data zcela neposkytla Komerční banka. Ve svojí výroční zprávě neměla uvedenou hodnotu retailových nákladů.

Na výše uvedeném grafu je sledován zcela odlišný vývoj poměrů k nákladům u jednotlivých bank před krizí, v době krize a po krizi.

Zatímco do roku 2008 na tom byla nejhůře UCB (HVB) a nejlepší bankou v tomto ukazateli byla ČSOB, díky sjednocení HVB banky s UCB se UCB v období krize dostala na přední příčku a tento poměr byl u ní nejlepší. Vysvětlením může být právě ono sjednocení. Nejlepší banka v období před krizí (ČSOB) se v době krize stala tou nejméně prosperující.

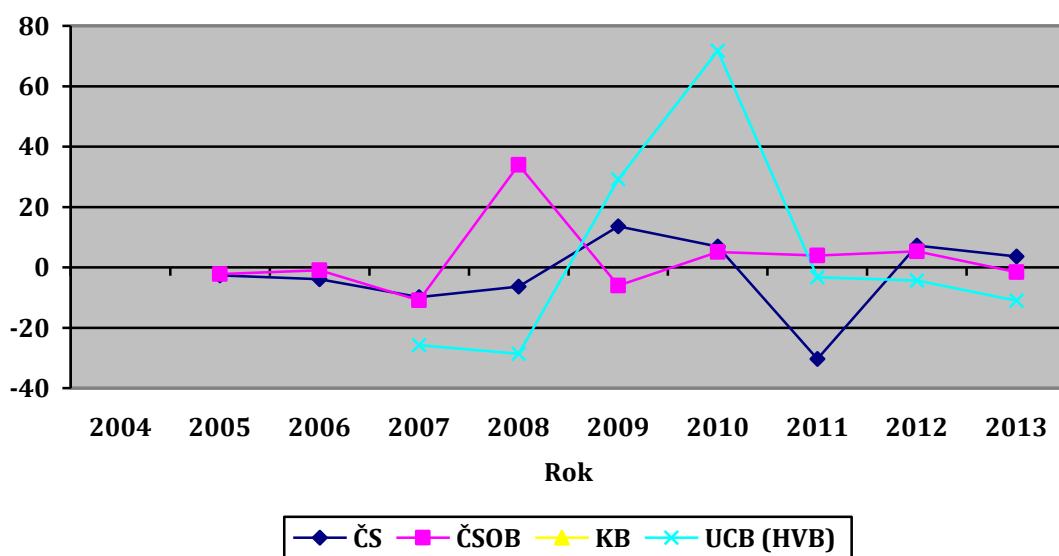
Od roku 2010 se pořadí opět prostřídalo a z banky „uprostřed“ si polepšila Česká spořitelna, která se podle tohoto ukazatele jevila jako nejvíce prosperující, a která byla ze tří uvedených bank na předním místě až do roku 2013.

Zatímco u UCB bylo od roku 2010 možné sledovat zlepšující se trend, u zbylých dvou bank byl trend spíše zhoršující se (poměr nákladů k výnosům rostl).

Pro lepší přehlednost změn poměru nákladů k výnosům mezi jednotlivými roky je uveden i graf vyjadřující meziroční změnu poměru nákladů k výnosům.

Z obrázku je patrné, že největší změnu tohoto indikátoru měla UCB (HVB), u které došlo k největšímu skoku (zhoršení) tohoto poměru v období krize (2008 – 2010). Naopak nejmenší změny tohoto ukazatele byly u České spořitelny.

Meziroční změna poměru nákladů k výnosům (v %)

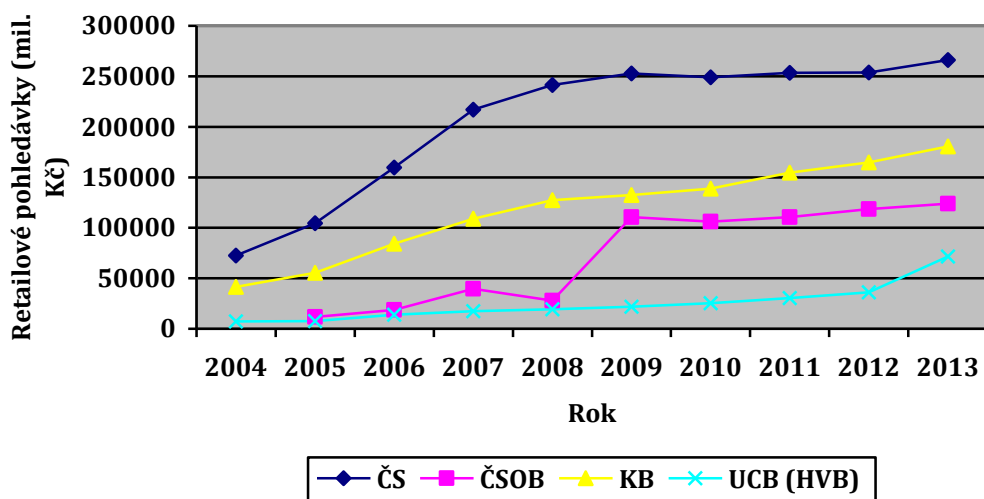

Obr. 30 Meziroční změna poměru nákladů k výnosům (v %)

5.2 Pohledávky za retailový segment

5.2.1 Celková suma úvěrů

Retailové pohledávky celkem (mil. Kč)

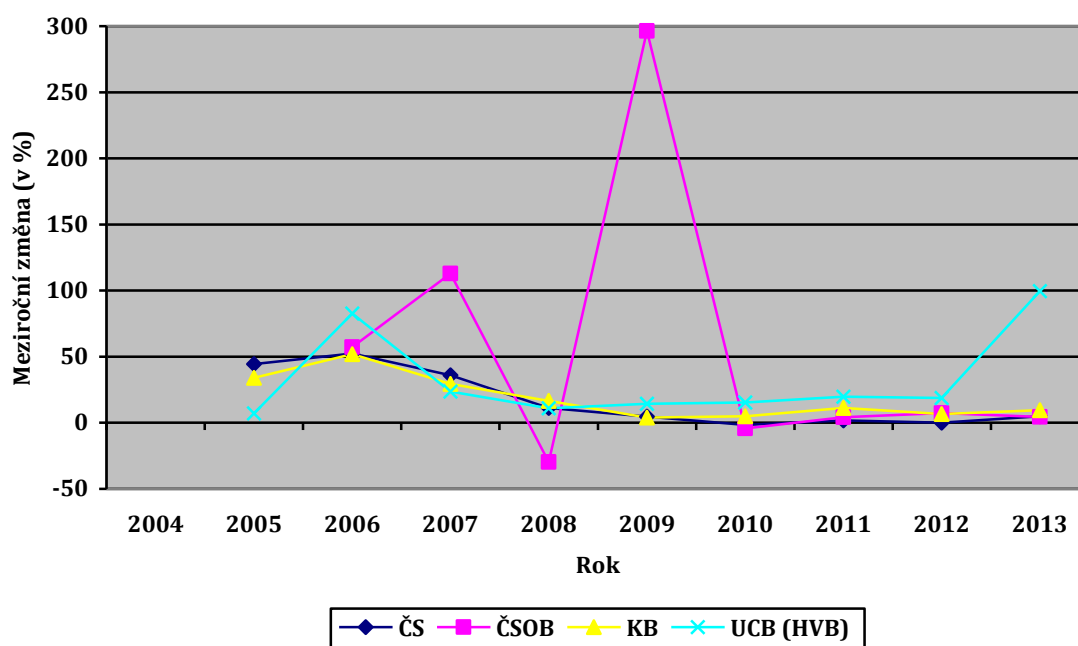
Obr. 31 Retailové pohledávky celkem (mil. Kč)

Výše uvedený graf popisuje vývoj pohledávek u všech čtyř bank. Až do roku 2009 je možné s výjimkou ČSOB pozorovat neustálý (byť jen pozvolný) růst celkových retailových pohledávek. Mezi lety 2009 a 2010 lze u všech bank pozorovat zpomalení růstu tohoto ukazatele. V první polovině této práce bylo popisováno, že lidé v období krize ztráceli důvěru k bankovním institucím, nechtěli si brát úvěry a začali spíše spořit. Tento graf může být důkazem.

Specifická situace nastala u ČSOB, kdy došlo k propadu pohledávek již v roce 2008, ale naopak v roce 2009 k abnormálně výraznému nárůstu. Lze to přisoudit k tomu, že ČSOB mezi lety 2008 a 2009 změnila ve svojí výroční zprávě členění z pojmu „drobná klientela“ na pojem „retailové bankovníctví“, kam už spadají i malé a střední podniky do obrátu 300 mil. Kč. Proto tento rapidní skok nelze považovat z hlediska finanční krize za významný.

Mezi lety 2010 – 2013 u všech bank došlo k nárůstu objemu retailových pohledávek.

Meziroční změny retailových pohledávek celkem (v %)

Obr. 32 Meziroční změny retailových pohledávek celkem (v %)

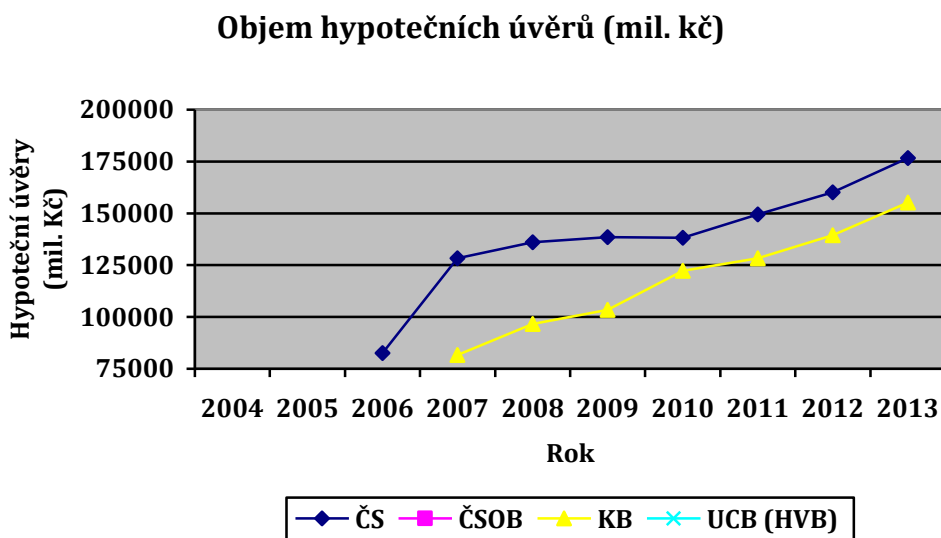
Výše uvedený graf demonstruje meziroční změny retailových pohledávek. Je na něm možné lépe pozorovat meziroční změny. K největší meziroční změně retailových pohledávek došlo během celého sledovaného období u ČSOB, a to v období krize. Jak bylo ale u předešlého grafu zmíněno, tento velký skok mohl být způsoben

změnou členění retailového segmentu ve výroční zprávě této banky. Proto nelze říci, že tento skok způsobila finanční krize.

Nejvýraznější růst retailových pohledávek mezi lety 2012 – 2013 vykazovala UCB.

5.2.2 Hypoteční úvěry

Následující graf znázorňuje vývoj objemu hypotečních úvěrů.

Obr. 33 Objem hypotečních úvěrů (mil. Kč)

Pro kritérium objemu hypotečních úvěrů neposkytly data banky ČSOB a UCB (HVB), proto jsou z tohoto z hodnocení tohoto kritéria zcela vyloučeny.

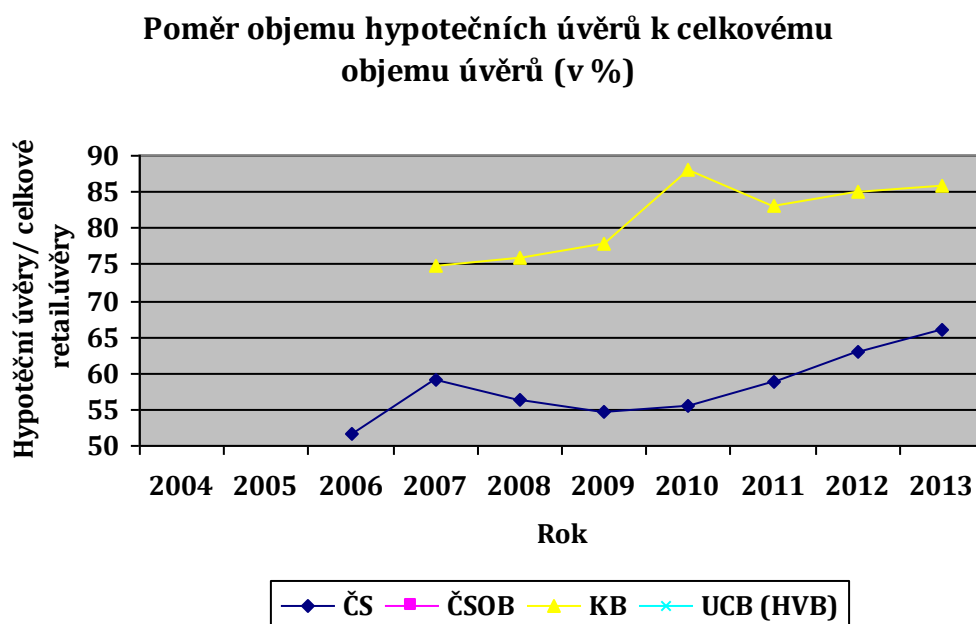
V roce 2004 byla zrušena účelovost hypotečních úvěrů. Měl by se od tohoto roku zvyšovat počet, a tudíž i objem hypotečních úvěrů. Bohužel data od roku 2004 nebyla k nalezení, ale jelikož od roku 2006 u ČS a od roku 2007 u KB dochází k viditelnému nárůstu objemu těchto úvěrů, přičemž mezi roky 2006 a 2007 u ČS velmi výraznému, lze se domnívat, že ke stejnému rostoucímu trendu docházelo již před rokem 2006.

Na Obr. 19 jsou patrné nízké úrokové sazby hypotečních úvěrů v letech 2005, které vedly k tomu, aby lidé uzavírali hypotéku, protože hypotéky byly „levné“. Toho využívali investoři, kteří zaregistrovali snížené úrokové sazby a nárůst hypoték a začali zdražovat i nemovitosti, aby vydělali více. Ceny nemovitostí se posléze zvyšovaly tak výrazně (viz Obr. 20), že lidé začali potřebovat i více úvěrů. Mezi lety 2008 a 2009 však banky začaly zpřísňovat pravidla pro poskytování hypotečních úvěrů, což vedlo k tomu, že se nemovitostní trh ochladil, ceny nemovitostí začaly stagnovat a celkově se poskytovalo méně hypotečních úvěrů, což je patrné na křivce objemu hypotečních úvěrů u České spořitelny, kde dochází ke zpomalení růstu objemu těchto úvěrů či stagnaci mezi lety 2008 – 2010. Zpomalení růstu je

patrné i u KB, která však zpomalení nepocítila tak moc jako Česká spořitelna a opětovný nárůst hypotečních úvěrů KB zaznamenala o rok dříve než její konkurent. Lze konstatovat, že hypoteční krize v České republice byla ovlivněna nepřímo skrze zpřísnění podmínek poskytování hypotečních úvěrů a od roku 2010 se objem hypotečních úvěrů neustále zvyšoval.

Viditelnější změny demonstruje níže položený obrázek poměru objemu hypotečních úvěrů těchto bank k objemu jejich celkových pohledávek.

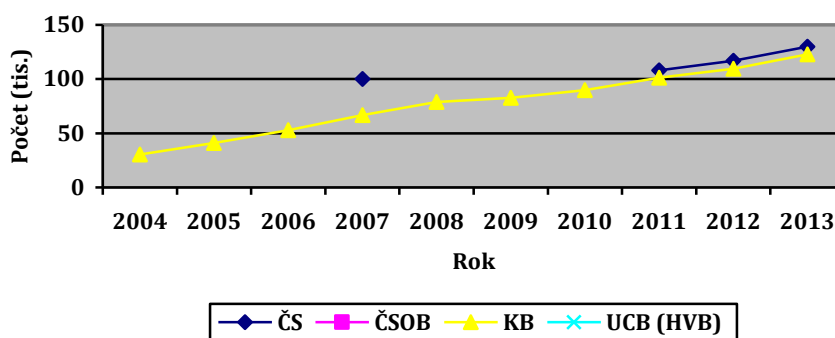
Obr. 34 Poměr hypotečních úvěrů k celkovým úvěrům (v %)

Z výše uvedeného grafu je patrné, že KB po celé sledované období měla větší objem hypotečních úvěrů v celkovém úvěrovém portfoliu než Česká spořitelna.

Zatímco mezi lety 2007 – 2009 docházelo u ČS ke snížení poměru objemu hypotečních úvěrů na objemu celkových retailových pohledávek, u KB došlo k jednorázovému snížení tohoto poměru, a to až v roce 2011. Od té doby u obou bank tento poměr až do roku 2013 rostl.

Následující graf zobrazuje vývoj počtu hypotečních úvěrů. Z grafu je patrné, že během celého sledovaného období docházelo k nárůstu počtu hypotečních úvěrů. Což potvrzuje myšlenku, že díky zrušení účelovosti hypotečních úvěrů v roce 2004, se bude zvyšovat počet hypotečních úvěrů.

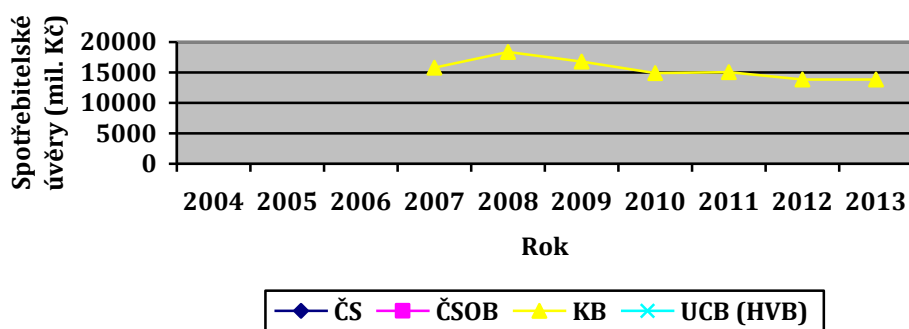
Počet hypotečních úvěrů (tis.)

Obr. 35 Počet hypotečních úvěrů (tis.)

5.2.3 Spotřebitelské úvěry

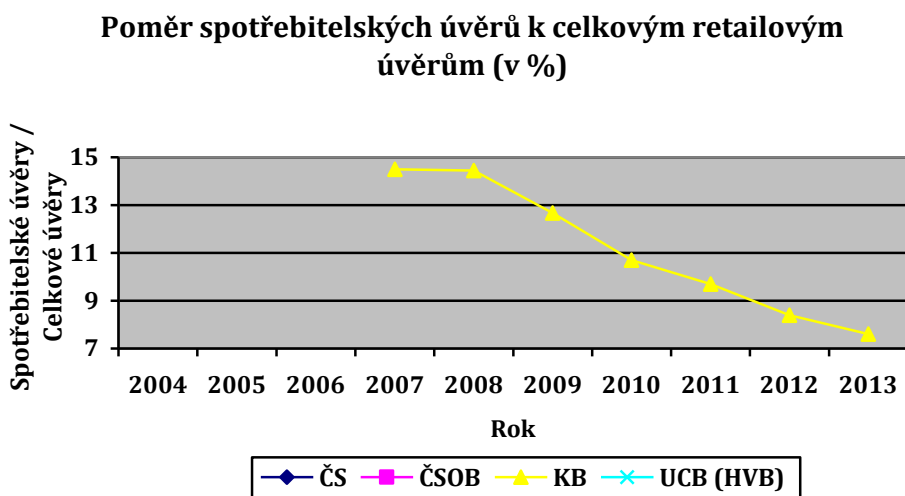
Obejm spotřebitelských úvěrů (mil. Kč)

Obr. 36 Objem spotřebitelských úvěrů (mil. Kč)

Pro sledování objemu spotřebitelských úvěrů data uvedla pouze Komerční banka, a to až od roku 2007.

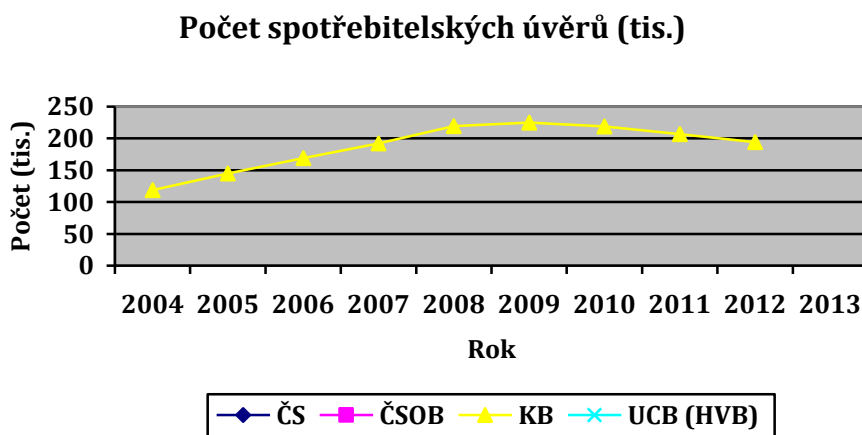
Roky 2008 a 2009 znamenaly krizové období v České republice. Došlo ke zvýšení nezaměstnanosti (Obr. 15), což mělo za následek to, že lidé neměli na svoje běžné potřeby peníze, a tak si musely brát půjčky. V roce 2008 došlo také k prudkému nárůstu inflace (Obr. 16), která měla stejný efekt. Inflace, jelikož znehodnocuje kupní sílu peněz a lidé si mohou za stejné peníze reálně koupit méně, došlo k nárůstu spotřebitelských úvěrů. Což dokládá výše položený graf, kde lze v roce 2008 zpozorovat největší objem spotřebitelských úvěrů. Od roku 2008 inflace klesala a s ní i objem spotřebitelských úvěrů, který klesal až do konce sledovaného období.

Obr. 37 Poměr spotřebitelských úvěrů k celkovým úvěrům (v %)

Významnost poměru spotřebitelských úvěrů k celkovým úvěrům v portfoliu KB až do roku 2013 neustále klesala. Zatímco v roce 2008 objem spotřebitelských úvěrů rapidně vzrostl (Obr. 36), poměr spotřebitelských úvěrů k celkovým úvěrům se ve stejném roce nezměnil.

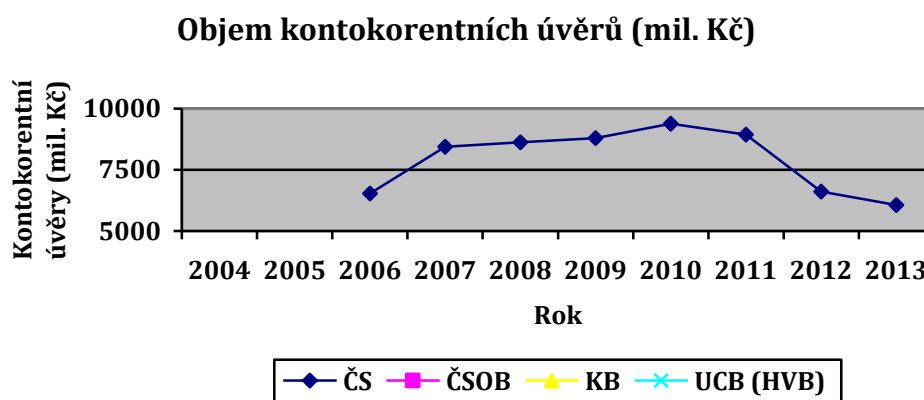
Následující obrázek zobrazuje vývoj počtu spotřebitelských úvěrů.

Obr. 38 Počet spotřebitelských úvěrů (tis.)

Lze pozorovat, že do roku 2009 docházelo k neustálému navyšování počtu spotřebitelských úvěrů. Mezi lety 2008 – 2010 došlo ke konjunktuře počtu spotřebitelských úvěrů. Krize způsobila, že lidé si potřebovali půjčovat finanční prostředky, které nemohli vydělat z důvodu ztráty zaměstnání. Od roku 2009 počet spotřebitelských úvěrů klesal.

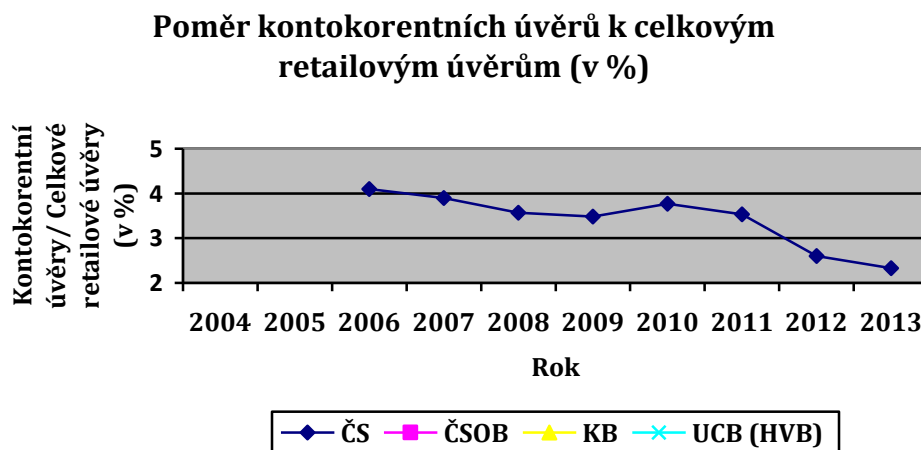
5.2.4 Kontokorentní úvěry

Obr. 39 Objem kontokorentních úvěrů (mil. Kč)

Pro sledování kontokorentních úvěrů poskytla data pro změnu pouze Česká spořitelna.

Z grafu je patrné, že do roku 2010 objem kontokorentních úvěrů stoupal, kdy dostáhl svého maxima. V krizovém období lidé řešili krizovou situaci právě kontokorentními úvěry, které jsou velmi rychlé a týkají se menšího objemu peněz. Výhodou je, že si člověk nemusí zřizovat žádné jiné půjčky a jednoduše jde na svém účtu do minusu. Od roku 2010 a poklesem nutnosti lidí využívat tyto „drahé“ a rychlé půjčky, objem kontokorentních úvěrů prudce poklesl.

Obr. 40 Poměr kontokorentních úvěrů k celkovým retailovým úvěrům (v %)

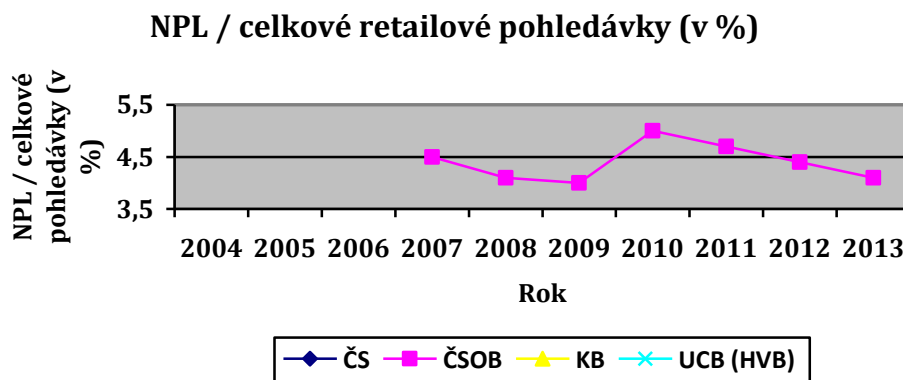
Všeobecně lze říci, že jsou kontokorenty spojeny obvykle s velmi vysokým úrokem, a tedy jsou pro klienta velmi nevýhodnou a drahou půjčkou, proto lze od roku 2006 až do roku 2013 pozorovat celkově klesající trend poměru objemu kontokorentních úvěrů na celkových retailových pohledávkách.

Lze vyvodit, že kontokorentní úvěry jsou pro Českou spořitelnu velmi malým úvěrovým portfoliem. Lze předpokládat, že snížení poměru objemu kontokorentních úvěrů k objemu celkovým retailovým úvěrům v letech 2008 – 2009 bylo kompenzováno zvýšením poměru jiných úvěrů, jako například spořicíh. Od roku 2010 až do roku 2013 měl poměr objemu kontokorentních úvěrů na celkových retailových pohledávkách výrazně klesající tendenci.

5.2.5 NPL/celkové pohledávky za retailové klienty

Za další ukazatel jsou považovány NPL (non-performing loans), které jsou zde vztaženy k celkovým pohledávkám. Pohledávky NPL jsou pohledávky se splatností více jak 90 dní, tzv. nejisté (splacené i nesplacené) a nedobytné.

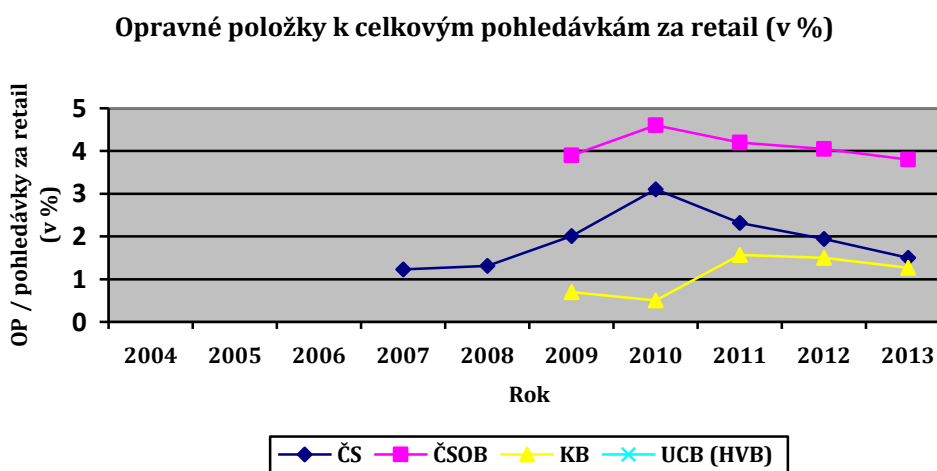
Jedná se také o všechny individuálně znehodnocené, klasifikované, nestandardní, pochybné a ztrátové. Dle ČNB kategorie sem nespádají standardní a sledované pohledávky, které uváděla KB, proto v tomto kritériu není uvedena vůbec. Navíc KB neuvedla členění na retail. Podobná situace nastala s Českou spořitelnou, která uvedla individuálně znehodnocené pohledávky, a které rozčlenila na individuálně významné (s úvěrovou expozicí vyšší než 5 mil. Kč) a individuálně nevýznamné (s úvěrovou expozicí do 5 mil. Kč), avšak z tohoto členění nebylo zřejmé, které znehodnocené pohledávky patří do retailu, a které ne, proto zde Česká spořitelna není rovněž uvedena. UCB neuvedla vůbec žádné údaje, co se týče kvality úvěrového portfolia.

Obr. 41 NPL / celkové retailové pohledávky (v %)

Poměr NPL pohledávek k celkovým pohledávkám lze tedy sledovat pouze u ČSOB, kde tento poměr do roku 2009 klesal, avšak v roce došlo k jeho prudkému nárůstu. Z hlediska banky je lepší co nejmenší poměr NPL k pohledávkám. Proto lze tvrdit, že u ČSOB se krize na tomto indikátoru projevila mezi roky 2009 a 2010. Od roku 2010 až do konce sledovaného období poměr NPL pohledávek neustále klesal.

5.2.6 OP/celkové pohledávky za retailové klienty

Obr. 42 Opravné položky k celkovým pohledávkám za retail (v %)

Mezi lety 2009 a 2010 u ČSOB došlo i ke zvýšení poměru tvorby opravných položek k celkovým pohledávkám. Ke stejné situaci došlo i u České spořitelny, avšak u Komerční banky se nárůst tohoto poměru objevil až v roce 2010. UniCredit bank neposkytlá retailové položky vůbec.

Je třeba zmínit, že v opravných položkách u KB jsou zahrnuty pouze fyzické osoby (bez fyzických osob podnikatelů), což může být možná příčina odlišného trendu křivky KB od zbývajících dvou bank. Je známo, že u KB se zaměřovala spíše na korporátní klientelu, proto se může zdát, že KB byla nucena ze všech tří bank vytvořit nejméně opravných položek.

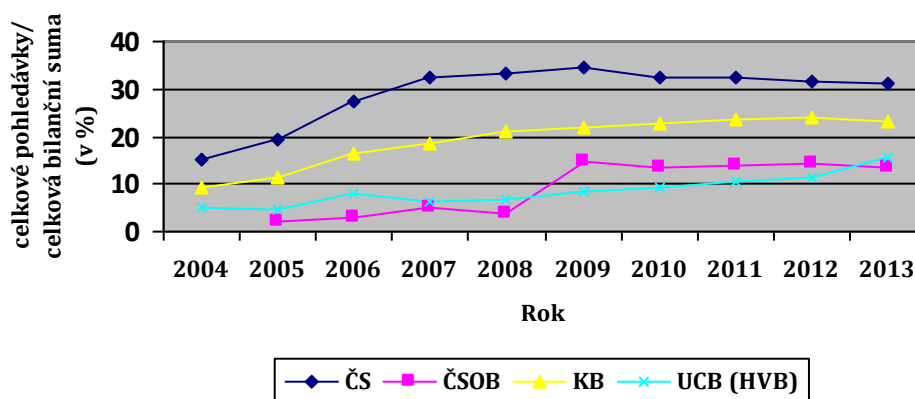
5.2.7 Poměr celkových retailových pohledávek k celkové bilanční sumě u jednotlivých bank

Následující graf demonstruje procentuální vyjádření retailových pohledávek k celkové bilanční sumě u jednotlivých bank, a tak rozložení portfolia pohledávek.

Z grafu vyplývá, že ze sledované čtveřice bank po celé sledované období nejvíce retailových úvěrů poskytovala Česká spořitelna. Je žádoucí znovu připomenout, že ČSOB do roku 2008 měla ve svých výročních zprávách u pohledávek zaveden pojem „drobná klientela“, který však blíže nedefinovala, proto se lze domnívat, že měla na mysli pouze fyzické osoby, což způsobilo, že ČSOB do roku 2008 nabízela nejméně úvěrů.

Zatímco do roku 2009 měl u všech bank poměr celkových retailových pohledávek na celkové bilanční sumě rostoucí tendenci, od roku 2009 až do roku 2013 docházelo u ČS a ČSOB ke stagnaci či poklesu, kdežto u UCB a KB ke stagnaci či spíše k růstu.

Poměr celkových retail. pohledávek k celkové bilanční sumě u jednotlivých bank (v %)

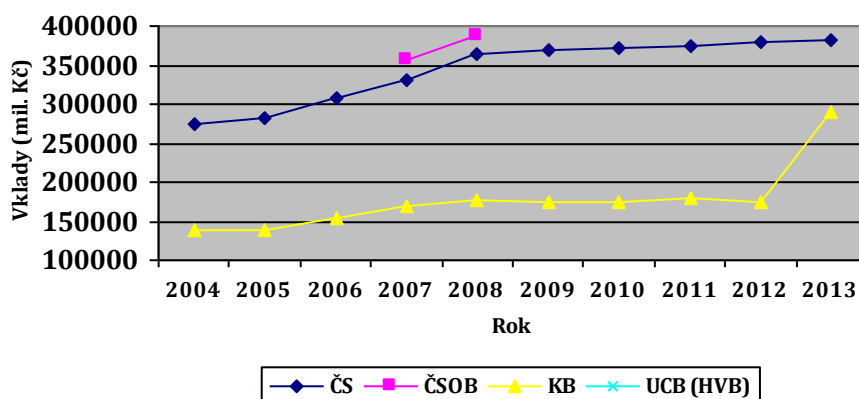
Obr. 43 Poměr celkových retailových pohledávek k celkové bilanční sumě u jednotlivých bank (v %)

5.3 Závazky

5.3.1 Celková suma vkladů

Dalším kritériem pro hodnocení vývoje bank jsou jejich celkové vklady. UCB neposkytla data tohoto typu vůbec a u ČSOB byla data uvedena pouze z let 2007 a 2008.

Celková suma vkladů (mil. Kč)

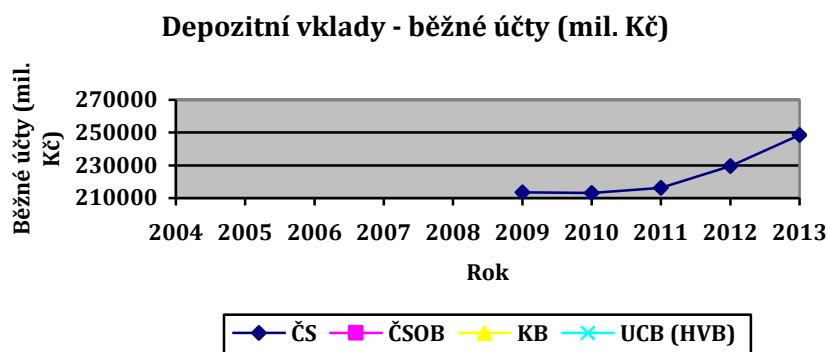

Obr. 44 Celková suma vkladů (mil. Kč)

Na výše uvedeném obrázku lze pozorovat výrazný rostoucí trend vkladů do roku 2008, a to z prostého důvodu. Na Obr. 23 byly znázorněny poskytnuté úrokové sazby z vkladů přijatých bankami od domácností. Dokud úrokové sazby z vkladů výrazně stoupaly, výrazně stoupala i celková suma vkladů u ČS i u KB (tj. do roku

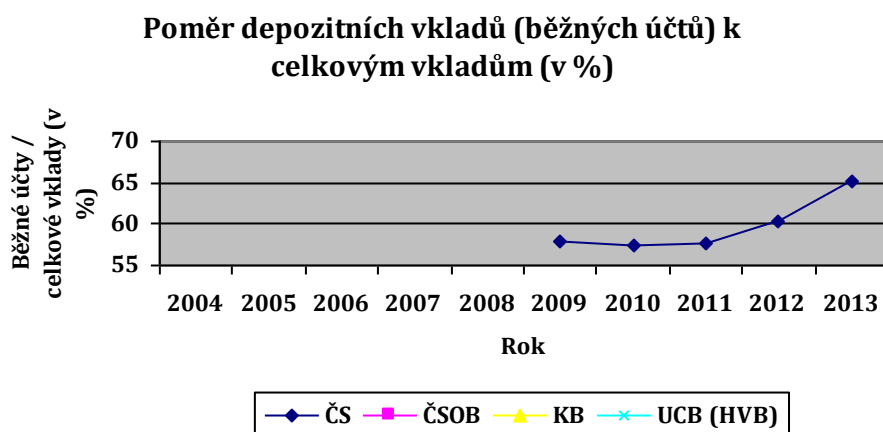
2008). Po roce 2008, kdy průměrná úroková sazba z vkladů začala prudce klesat, celkový růst objemu vkladů se zpomalil, u KB došlo spíše ke stagnaci či mírnému poklesu. Není zřejmé, proč došlo u KB v posledním roce k tak prudkému nárůstu objemu vkladů.

5.3.2 Běžné účty

Obr. 45 Depozitní vklady – běžné účty (mil. Kč)

Pro hodnocení kritéria objemu běžných účtů retailové klientely posloužila pouze Česká spořitelna, a to až od roku 2009. Bohužel nelze určit, k jaké změně vkladů na běžných účtech došlo v roce 2008, ale lze předpokládat, že v roce 2008 byl objem běžných vkladů vyšší, než v roce 2009. Mezi lety 2009 – 2010 lze pozorovat, že lidé na běžných účtech nechávali menší finanční obnos. Důvodem může být obava, čili nedůvěra lidí ve finanční instituce z důvodu krize v USA. Od roku 2011 objem vkladů na běžných účtech rostl.

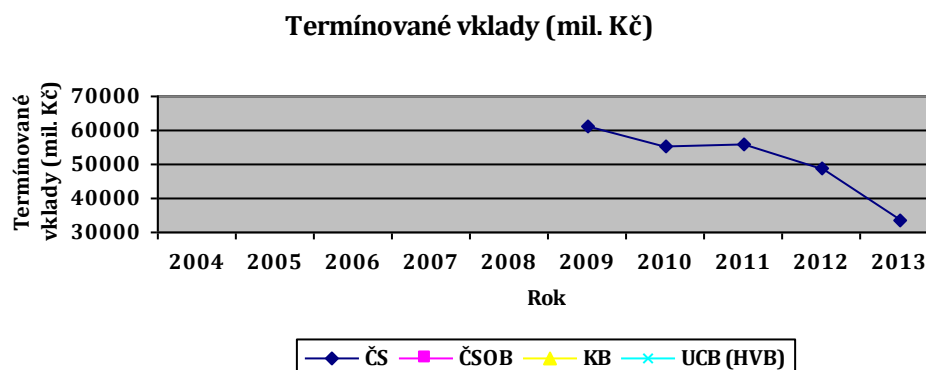
Obr. 46 Poměr depozitních vkladů (běžných účtů) k celkovým vkladům (v %)

Z výše uvedeného obrázku vyplývá, že vklady na běžných účtech tvoří ze všech druhů vkladů největší podíl na celkových vkladech a tento podíl neustále stoupá.

Křivka tohoto poměru téměř lemuje tvar křivky na Obr. 45. a v období krize byl poměr vkladů na běžných účtech k celkovým vkladům nejnižší, což může být způsobeno tím, že lidé své peníze raději ukládali jinde, či více spořili. Obr. 49 dokládá, že, v období krize došlo k nárůstu spořicíh účtů. Lidé v období krize začali více spořit.

5.3.3 Termínované účty

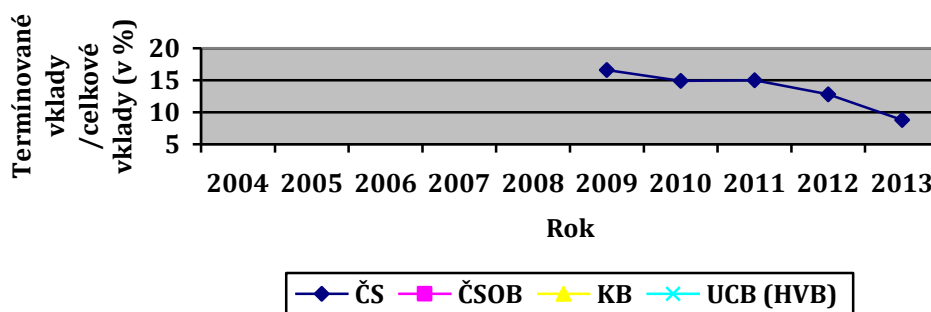
Obr. 47 Termínované vklady (mil. Kč)

V kritériu objemu termínovaných účtů je hodnotitelná opět pouze Česká spořitelna. Snížení objemu termínovaných vkladů mezi roky 2009 a 2010 může být vysvětleno stejnou domněnkou, která byla uvedena u objemu běžných účtů, tj. domněnkou, že lidé začali spíše spořit.

Lze se domnívat, že byl v roce 2008 objem termínovaných vkladů nejvyšší, neboť byla i nejvyšší průměrná sazba u termínovaných vkladů (Obr. 23). Pokles termínovaných vkladů lze odůvodnit snížením úrokové sazby z těchto vkladů. Termínované vklady se díky klesající úrokové sazbě staly pro lidi méně výhodnými. Mezi lety 2010 a 2011, kdy došlo ke zvýšení průměrných sazeb u termínovaných vkladů, došlo také k mírnému nárůstu objemu termínovaných vkladů ve stejných letech. Avšak od roku 2011 opět došlo k prudkému poklesu objemu vkladů na termínovaných účtech.

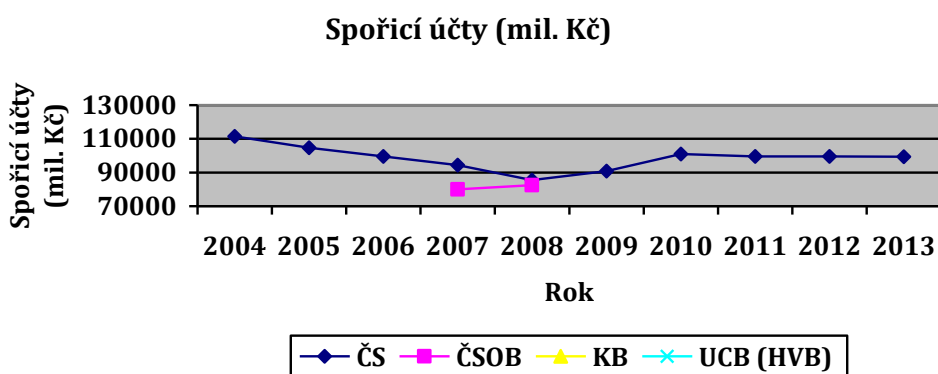
Následující graf poměru termínovaných vkladů na celkových vkladech dokládá, že významnost termínovaných vkladů, a tak i účtů, u této banky klesá.

Poměr termínovaných vkladů k celkovým vkladům (v %)

Obr. 48 Poměr termínovaných vkladů k celkovým vkladům (v %)

5.3.4 Spořicí účty

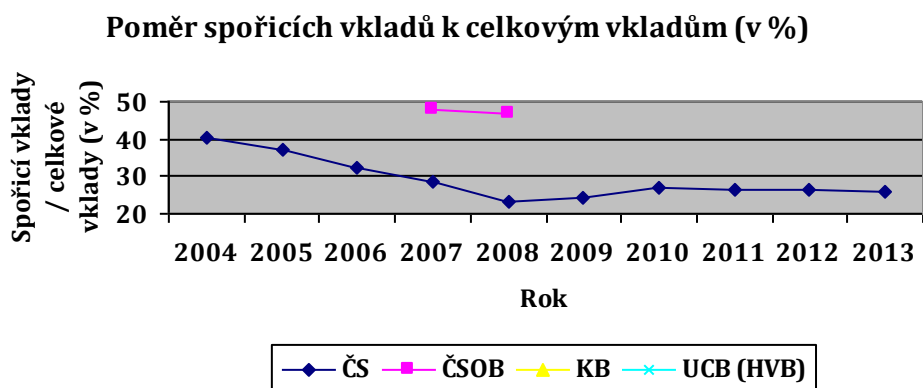

Obr. 49 Spořicí účty (mil. Kč)

Vývoj vkladů na spořicích účtech bylo možné hodnotit opět pouze u České spořitelny. Pro ČSOB byla nalezena data pouze za 2 roky a u ostatních dvou bank vůbec žádná.

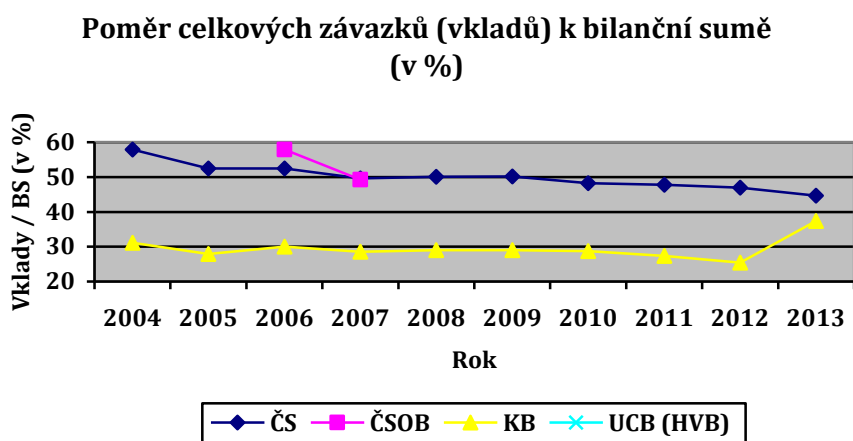
Z následujícího obrázku je patrné, že do roku 2008 významnost spořicích účtů klesala. S příchodem krize (tj. od roku 2009) tento význam však narůstal. Domácnosti svoje finanční prostředky přemísťovali z běžných a termínovaných účtů na úsporné účty s cílem více spořit. Tento fakt dokládá i následující obrázek.

Lze pozorovat, že od roku 2010 do roku 2013 byl objem vkladů na spořicích účtech vzhledem k celkovým retailovým vkladům neměnný.

Obr. 50 Poměr spořicí vkladů k celkovým vkladům (v %)

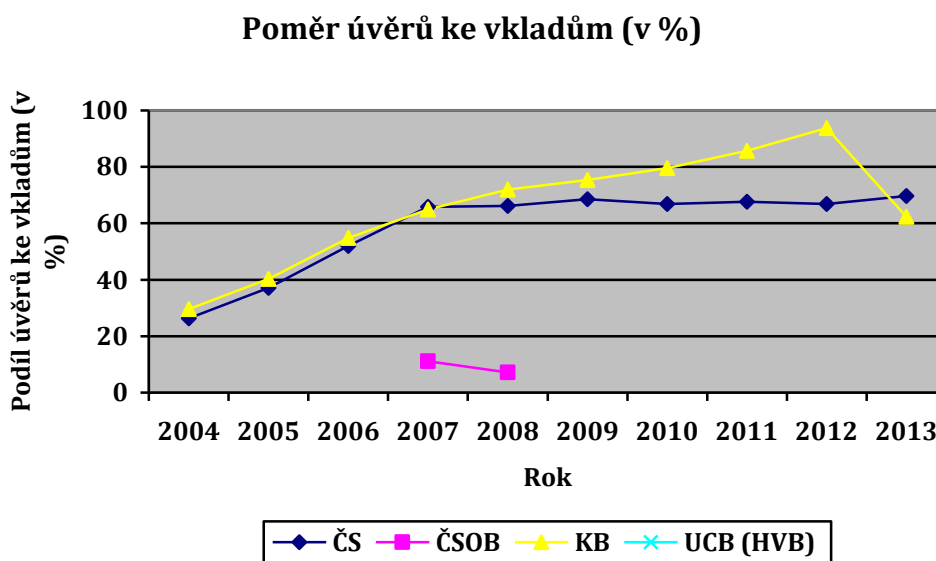
5.3.5 Poměr celkových retailových závazků k celkové bilanční sumě u jednotlivých bank

Obr. 51 Poměr celkových závazků (vkladů) k bilanční sumě (v %)

Z výše uvedeného grafu je patrné, že poměr celkových vkladů k bilanční sumě v celém sledovaném období spíše klesal a, v porovnání s procentuálním zastoupením celkových úvěrů k BS dle Obr. 43, banky více přijímaly retailových vkladů, než poskytovaly retailových úvěrů.

5.4 Likvidnost – podíl retailových úvěrů k retailovým vkladům

Obr. 52 Podíl úvěrů ke vkladům (v %)

Data pro výpočet kritéria poměru úvěrů ke vkladům, a tedy ukazatele likvidnosti, poskytly pouze Komerční banka a Česká spořitelna.

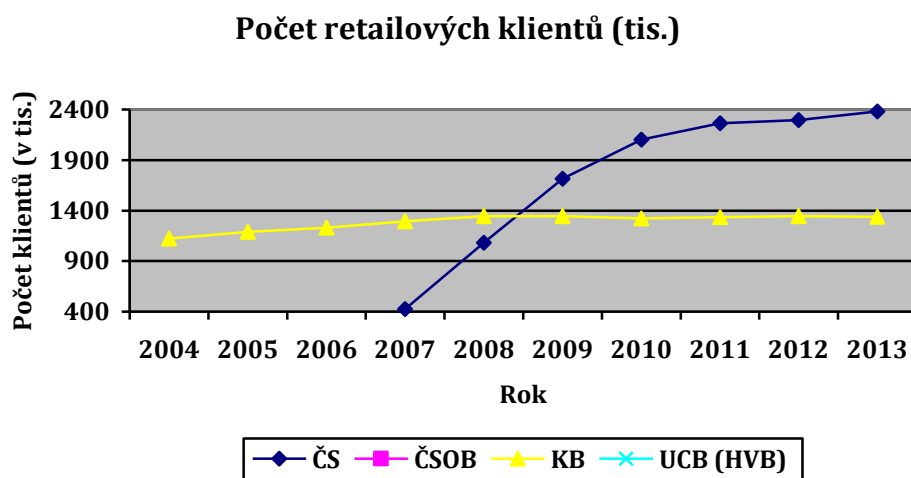
Obecně, čím je tento poměr nižší, tím se dá říci, že je banka likvidnější. Do roku 2007 lze pozorovat nárůst toho ukazatele u obou bank, od roku 2007 ukazatel u KB pokračoval v růstu, zatímco u ČS začal stagnovat. Mírně vybočovala ČSOB, u které byla možnost vypočítat data pouze za rok 2007 a 2008 a tento podíl byl u ní velmi nízký. Nejvíce likvidní bankou v retailové oblasti v období krize je Česká spořitelna, a pokud by bylo více dostupných dat, dalo by se říct, že je to ČSOB.

5.5 Počet retailových klientů

Posledním sledovaným kritériem je vývoj retailových klientů u jednotlivých bank. Ani u tohoto kritéria neposkytly data všechny čtyři banky. Banka UCB (HVB) neposkytla vůbec žádné a banka ČSOB uvedla pouze data pro vývoj počtu celkových klientů, nikoliv retailových. Proto se v tomto kritériu dají hodnotit pouze dvě banky, a to Česká spořitelna a Komerční banka, přičemž Česká spořitelna až od roku 2007.

Do počtu klientů v České spořitelně patří všichni drobní klienti, kteří využívají osobní konto. U Komerční banky jsou to pak všichni klienti definovaní jako „Občané“.

Z níže položeného grafu je patrné, že zatímco od roku 2007 bylo možné sledovat neustálý nárůst počtu klientů, u KB se od roku 2008 počet retailových klientů nezměnil. Odůvodněním může být to, že KB se od stejného roku začala zaměřovat na korporátní klientelu a retailoví klienti od ní odcházeli.

Obr. 53 Počet retailových klientů (tis.)

5.6 Vliv sledovaných kritérií na celkovou ziskovost velkých bank

V této části práce jsou na základě vývoje výše rozebíraných kritérií a vývoje celkové ziskovosti banky interpretovány vzájemné vztahy mezi změnami výše uvedených kritérií a celkovou ziskovostí jednotlivých velkých bank.

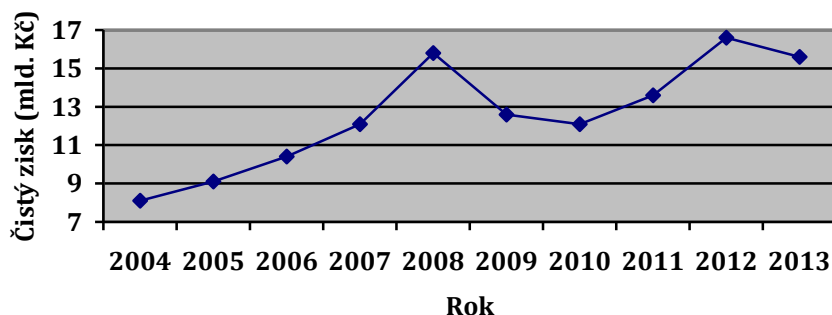
5.6.1 Česká spořitelna

U České spořitelny bylo možné pozorovat nejvíce vzájemných vztahů mezi kritérii a celkovou ziskovostí banky.

Objem kontokorentních úvěrů u České spořitelny byl do roku 2008 přímo úměrný objemu celkové ziskovosti této banky. Po roce 2008 však tato přímá úměra přestala platit. Jelikož ale objem kontokorentních úvěrů většinou v bance tvoří velmi nízký podíl na všech celkových úvěrech, lze se domnívat, že změna kontokorentních úvěrů neovlivňuje celkovou ziskovost u České spořitelny.

U poměru tvorby opravných položek k celkovým pohledávkám však vzájemnou souvislost u této banky pozorovat lze. V roce 2008, kdy bylo vytvořeno nejméně opravných položek k celkovým pohledávkám, celková ziskovost banky významně vzrostla a naopak v roce 2010, kdy bylo vytvořeno nejvíce opravných položek k pohledávkám, celková ziskovost banky se propadla. Proto lze tvrdit, že mezi tvorbou opravných položek k pohledávkám a celkovou ziskovostí u ČS existuje souvislost, a že změna tvorby opravných položek může mít vliv na změnu celkové ziskovosti této banky.

Vývoj čistého zisku za celou banku ČS (mld. Kč)

Obr. 54 Vývoj čistého zisku za celou banku ČS (mld. Kč)

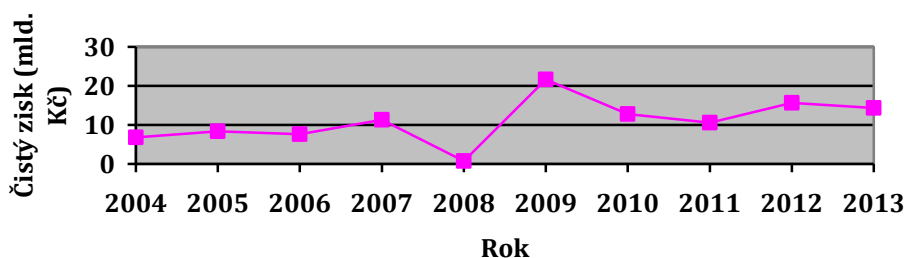
Možnou vzájemnou souvislost lze pozorovat i u objemu vkladů na běžných účtech a ziskovosti této banky. Mezi lety 2009 – 2012, kdy objem vkladů na běžných účtech stagnoval nebo se zvyšoval, zvyšovala se i celková ziskovost této banky.

Spořicí účty taktéž vykazují vzájemnou závislost na celkové ziskovosti této banky, avšak nepřímou úměrnost. Vysvětlení může znít, že se zvyšujícím se objemem vkladů na spořicí účtech banky musí zaplatit více na úrocích vkladů, které přijmou. Proto zvyšující se objem spořicí účtů může mít negativní vliv na celkovou ziskovost banky.

5.6.2 Československá obchodní banka

U ČSOB je pozorován možný vliv změny objemu retailových pohledávek na celkovou ziskovost banky. U této banky platí, že čím má větší objem retailových pohledávek, tím se zvyšuje i celková ziskovost banky.

Vývoj čistého zisku za celou banku ČSOB (mld. Kč)

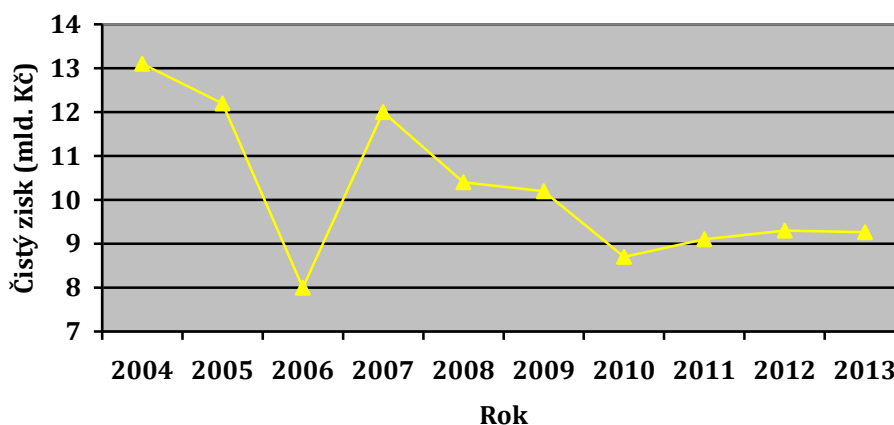
Obr. 55 Vývoj čistého zisku za celou banku ČSOB (mld. Kč)

Tvorba opravných položek k pohledávkám pravděpodobně neovlivňuje ziskovost této banky.

5.6.3 Komerční banka

Z grafů lze pozorovat, že čistý úrokový výnos této banky může souviset s vývojem celkového čistého zisku, avšak čistý úrokový výnos retailu je k čistému zisku banky poměrně malý.

Vývoj čistého zisku za celou bank KB (mld. Kč)

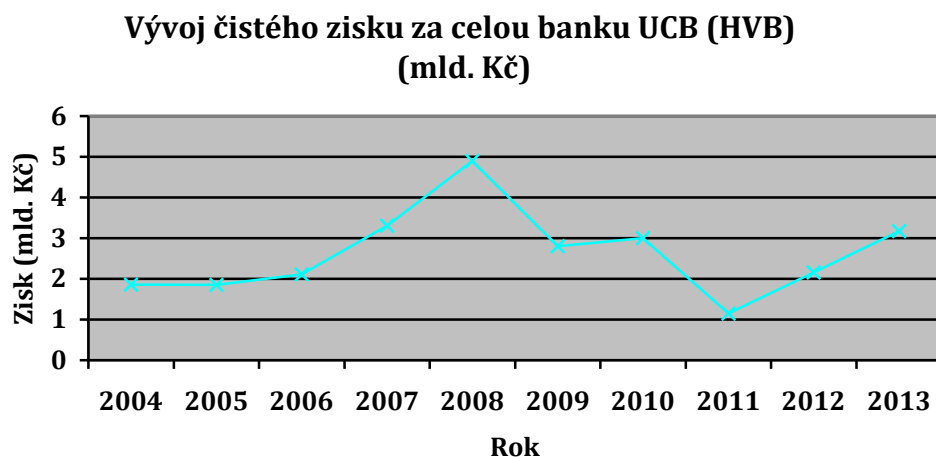
Obr. 56 Vývoj čistého zisku za celou banku KB (mld. Kč)

Křivka vývoje objemu hypotečních úvěrů ve sledovaném období nekorespondovala s křivkou vývoje zisku této banky, proto není možné tvrdit, že mezi nimi existuje vztah.

V kritériu objemu spotřebitelských úvěrů byla Komerční banka poměrně specifická, neboť když došlo ke zvýšení objemu spotřebitelských úvěrů, ziskovost celé banky poklesla. Proto lze tvrdit, že retailové spotřebitelské úvěry nemají žádný vliv na ziskovost KB. Dalším neočekávaným jevem bylo kritérium tvorby opravných položek u této banky. Čím méně bylo vytvořeno opravných položek k pohledávkám, tím docházelo k nižší ziskovosti. Proto ani opravné položky k pohledávkám (retailovým) neovlivňují celkovou ziskovost této banky.

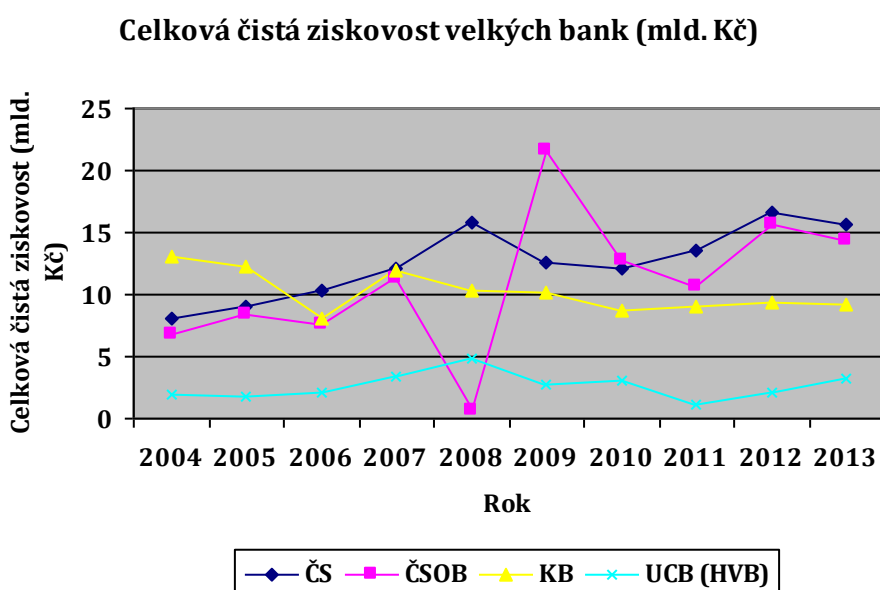
5.6.4 UniCredit Bank (HVB)

V roce 2008 banka UCB dosáhla nejvyššího zisku za celé sledované období 2004 – 2013. Pravděpodobně za tímto nárůstem stálo sloučení s bankou HVB v roce 2007. O této bance je však všeobecně málo informací a dat, proto nelze určit, jaká kritéria na její ziskovost měla vliv, a která ne, neboť většina sledovaných dat nebyla k nalezení. Možná je to její záměr?

Obr. 57 Vývoj čistého zisku za celou banku UCB (HVB) (mld. Kč)

Pro lepší přehlednost a porovnání celkové ziskovosti jednotlivých bank jsou zobrazeny celkové zisky všech bank v jednom grafu.

Obr. 58 Celková čistá ziskovost velkých bank (mld. Kč)

Z výše uvedeného obrázku je patrné, že jako banka s největší ziskovostí po celé sledované období se jevila Česká spořitelna. Jedná se také o banku, která vykazuje nejmenší výkyvy a byla stabilní bankou.

Československá obchodní banka je druhou nejziskovější velkou bankou v ČR a během sledovaného období se vyznačovala bankou s největšími výkyvy.

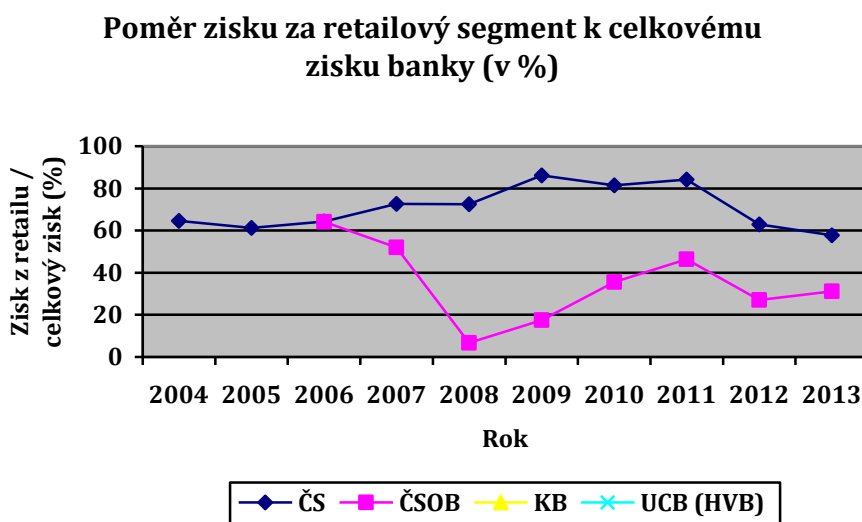
U Komerční banky docházelo od roku 2007 k neustálému poklesu celkové ziskovosti. Od stejného roku se totiž přestala tolik zaměřovat na retailovou klientelu a mnoho klientů od ní odcházelo. V posledních letech sledovaného období docházelo k mírnému navýšení celkové ziskovosti, a to zejména proto, že se opět začala vracet k retailovým klientům.

UCB (HVB) díky sjednocení s HVB bankou v roce 2008 dosáhla svého nejvyššího zisku a je nejmenší velkou bankou ČR.

Z obrázku je také patrné, že mezi lety 2008 – 2010 se u všech bank projevila finanční krize. ČSOB se však ještě mezi lety 2008 a 2009 vyznačovala rostoucím ziskem.

5.7 Poměr zisku za retail na celkové ziskovosti banky

Následující graf ukazuje, kolik procent celkové ziskovosti tvoří ziskovost retailového segmentu.

Obr. 59 Poměr zisku za retailový segment k celkovému zisku banky (v %)

Ziskovost retailového segmentu nebyla k nalezení u KB a UCB (HVB).

Z grafu je patrné, že u ČS tvoří největší část celkové ziskovosti ziskovost za retail. Je tedy bankou, která se nejvíce zaměřuje na retailové klienty. Až do roku 2011 vykazovala stagnující či rostoucí trend tohoto poměru a rok od roku ji zisk z retailu přinášel větší a větší zisky.

U ČSOB tento poměr během let 2004 – 2008 poklesl z hodnoty 64% na hodnotu 6%, a od roku 2008 do roku 2011 se zvýšil až na hodnotu 46%.

Mezi lety 2011 – 2013 u obou bank tento poměr klesal či stagnoval.

5.8 Vyhodnocení velkých bank

V této podkapitole je vícekritériálním hodnocením vyhodnoceno, která z bank si před krizí, během krize a těsně po krizi vedla nejlépe. Protože se krize v České republice projevila až v roce 2009, tak byly kritéria v období krize hodnoceny v roce 2009 jako rozhodný rok. Jako období „před krizí“ byly brány data z roku 2007 a období po krizi (která však není jasné, zda skončila nebo stále trvá) data z roku 2011.

Nebylo možné použít všechna kritéria, neboť v některých výše uvedených kritériích byla získána data pouze od jedné z bank a kritéria, která splňuje pouze jedna banka, se nedají hodnotit vícekritériálním hodnocením. Proto je nutné rozdělit kritéria do skupin a:

1. najít ze všech kritérií všechna ta kritéria, která se dají hodnotit u všech bank (dále jen „Skupina všech bank“), a kterými jsou:
  - Čistý úrokový výnos
  - Celkové pohledávky
  - Celkové pohledávky k bilanční sumě
2. Najít všechna ta kritéria, kterými se dají hodnotit alespoň 3 banky (dále jen „ČS, ČSOB, KB“), jimiž jsou:
  - Všechna kritéria obsažená v bodě 1 a dále:
  - Výnosy z poplatků a provizí
  - OP k celkovým pohledávkám
3. Najít všechna kritéria, kterými se dají hodnotit a porovnávat alespoň u dvou bank (dále jen „ČS, KB“), a kterými jsou:
  - Všechna kritéria obsažená v bodech 1 a 2 a dále:
  - Hypoteční úvěry
  - Hypoteční úvěry k celkovým pohledávkám
  - Celkové vklady
  - Celkové vklady k bilanční sumě
  - Likvidnost (podíl úvěrů ke vkladům)
  - Počet retailových klientů

Dle grafů sestavených na základě dat z výročních zpráv každé z bank byly přiřazeny váhy jednotlivým kritériím.

Zvolena byla metoda alokace 100 bodů (Metfesselova alokace) za účelem vyššího rozlišení, kde lze rozsah 100 chápat jako procentní (Příloha C – Vstupní data v programu MyChoice).

Dále byl použit software MyChoice pro vícekritériální hodnocení.

Pro hodnocení variant jako metoda rozhodování byla použita metoda PATTERN. Výsledky v jednotlivých letech a skupinách, a tedy pořadí bank v těchto kritériích jsou uvedeny v příloze D – Výstupní data programu MyChoice.

Následující tabulka uvádí konečné výsledky získané v softwaru MyChoice.

Tab. 1 Vyhodnocení bank

VÝSLEDNÉ POŘADÍ	2007	2009	2011
Skupina všech bank, ale jen 3 kritéria	ČS	ČSOB	UCB (ČSOB)
ČS, ČSOB, KB (+ 2 kritéria)	X	ČSOB	ČSOB
Všechna kritéria, ale jen ČS a KB	ČS	ČS	ČS

Ve skupině všech bank, tedy v kritériích čistý úrokový výnos, celkové pohledávky a celkové pohledávky k bilanční sumě, kde se daly hodnotit všechny banky, si v každém období (předkrizovém, krizovém a po krizovém) vedla každá banka jinak. Zatímco v předkrizovém období si nejlépe vedla Česká spořitelna, v období krize to byla ČSOB a v období po krizovém se nejvíce prosperující bankou v rámci těchto kritérií se jevila UCB, avšak ČSOB v roce 2011 byla na tom pouze o 0,4% hůře než UCB, proto je v tomto roce rovněž uvedena v závorce. Lze tedy tvrdit, že při srovnávání kritérií čistého úrokového výnosu, celkových pohledávek a celkových pohledávek k bilanční sumě v období krize a v roce 2011 si vedla ČSOB lépe než Česká spořitelna.

Ve skupině kritérií „ČS, ČSOB, KB“, a tedy v kritériích obsažených ve skupině všech bank, a navíc výnosy z poplatků a provizí a OP k celkovým pohledávkám, se v roce 2007 banky nedaly porovnávat, neboť z tohoto roku banky veřejně nevedly o těchto dvou kritériích dostatečné informace. V období krize (2009) i v roce 2011 si dle metody použité v této práci vedla nejlépe ČSOB a to i přesto, že v období krize měla Komerční banka nejméně vytvořených opravných položek s klesající tendencí.

Ve skupině kritérií „ČS, KB“, kde se daly porovnávat pouze dvě banky (ČS a KB), tedy v kritériích uvedených v bodě 3 se ve všech sledovaných obdobích jevila jako nejvíce prosperující Česká spořitelna.

Lze tedy vyvodit, že **nejvíce prosperující bankou** v oblasti retailové klientely v celém sledovaném období byla **Česká spořitelna**, neboť poslední skupina kritérií v sobě zahrnuje i kritéria z předchozích dvou skupin (abstrahuje se srovnávání s ČSOB a UCB (HVB)). Zatímco v roce 2007 se stala nejlépe hodnocenou bankou díky největšímu nárůstu celkových retailových pohledávek, poměru celkových retailových pohledávek k bilanční sumě, velkému nárůstu hypotečních úvěrů včetně poměru hypotečních úvěrů k celkovým pohledávkám a nárůstu celkových vkladů, v roce 2009 byla vyznačována nejlepší likvidností, tedy nejlepšimu poměru úvěrů ke vkladům a celkovým vkladům k bilanční sumě. V roce 2011 ji k vyhodnocení za nejvíce prosperující banku pomohl největší pokles vytvořených opravných položek k pohledávkám, největší nárůst hypotečních úvěrů, nejlepší poměr celkových retailových vkladů k BS a opět největší likvidnost. V letech 2009 a 2011 se vyznačovala i největším počtem retailových klientů.

6 Shrnutí

Ve druhé kapitole byly stručně charakterizovány velké banky České republiky, definovány pojmy spojované s retailovými produkty a s příslušnou klientelou.

Třetí kapitola popsala příčiny globální finanční krize vyvolané v USA v roce 2008. Příčiny jsou více rozvinuty a graficky znázorněny v příloze B – Grafické schéma krize. Toto schéma bylo vytvořeno v software DIA a jedná se o příčinně-následkový řetězec událostí. Kromě příčin byly vydedukovány i změny, které měly globální vliv. Finanční krize byla hlavním spouštěcím mechanismem, která vyvolala globální změny v různých oblastech ekonomiky, včetně České republiky. Způsobila celosvětový růst nezaměstnanosti a ovlivnila chování bankovních i zákonodárných institucí a v neposlední řadě také chování lidí jako retailových klientů bank, u kterých docházelo zejména k růstu nedůvěry v bankovní instituce.

Bylo zjištěno, že finanční krize se v České republice projevila zejména v reálné ekonomice až v roce 2009. Velká finanční krize měla největší dopad na první tři sektory ekonomiky ČR. Nejvýraznější dopad krize pocítil průmysl, protože klienti začali omezovat investice.

Bankovní sektor jako celek dopad krize tolik nepocítil, protože české banky včas zareagovaly a například začaly zpřísnovat podmínky pro poskytování úvěrů, ČNB zavedla mnoho protikrizových opatření a vykonávala pravidelný dohled. Lze konstatovat, že český bankovní sektor byl v době krize velmi stabilní, neboť měl nízký podíl investic do sekuritizovaných instrumentů, velmi dobrý podíl úvěrů ke vkladům a málo úvěrů poskytovaných v cizích měnách.

Ve čtvrté kapitole byly analyzovány změny makroekonomických ukazatelů, dílčí změny v bankovním sektoru i nejvýznamnější změny v legislativě bank, které pravděpodobně měly vliv na změnu chování spotřebitelů, a proto i možný vliv na změnu hospodářských výsledků velkých bank. Od roku 2009, kdy docházelo k posilování české koruny, českým exportérům se nevyplatilo vyvážet. Posílení koruny naopak začalo lákat zahraniční importéry a v důsledku toho řada firem zkrachovala nebo propouštěla zaměstnance. Lidé z obav o svoje budoucí zaměstnání začali více spořit. Kromě zvýšení nezaměstnanosti mezi lety 2008 a 2010 a posílení CZK mezi lety 2009 a 2011 se krize v reálné ekonomice ČR projevila také růstem inflace v roce 2008 a poklesem HDP v roce 2009. Inflace způsobila, že lidé si mohli za stejné peníze reálně koupit méně. V bankovním sektoru bylo pozorováno zvýšení úrokových sazeb poskytnutých úvěrů bankami domácnostem zejména mezi lety 2008 a 2009, přičemž naopak úrokové sazby vkladů přijatých bankami od domácností od roku 2008 rapidně klesaly. Rapidně poklesly ceny nemovitostí na začátku roku 2009, což bylo způsobeno bankami, které v té době zpřísnily pravidla pro poskytování hypotečních úvěrů.

V páté kapitole byly nejprve analyzovány vybrané indikátory vztahující se k retailové klientele jednotlivých bank, tj. hodnocená kritéria, která mohla být ovlivněna změnami chování spotřebitelů. Změny v chování spotřebitelů retailových produktů jsou zákonitě odrazem změn v ekonomice, v legislativě i v bankovníctví, které jsou odrazem finančních krizí.

Banky nezveřejňují všechna data ve svých výročních zprávách. Některé banky neměly data rozčleněny na retailový segment. Jiné banky u některých sledovaných kritérií neposkytovaly data z některých let vůbec. Další banky členily retailové bankovníctví odlišným způsobem. V této práci byla analyzována jen ta data, která byla veřejně dostupná a dohledatelná ve výročních zprávách sledovaných bank. Bylo zjištěno, že ve většině kritérií se finanční krize projevila, avšak lze také konstatovat, že projev krize byl odlišný v jednotlivých bankách i v jednotlivých kritériích.

U České spořitelny bylo prokázáno, že v období krize (mezi lety 2008 a 2010) došlo k nárůstu objemu spořicíh účtů i ke zvýšení podílu objemu spořicíh úvěrů k celkovým retailovým pohledávkám. Došlo také ke zpomalení růstu objemu hypotečních úvěrů, a tedy k ochlazení hypotečního trhu, což bylo způsobeno nepřímo bankovními institucemi, které zpřísnily pravidla pro poskytování úvěrů. Avšak k růstu objemu hypotečních úvěrů od roku 2004 docházelo po celé sledované období neustále, proto byla potvrzena myšlenka zmíněná v rámci literární rešerše, že se zrušením účelovosti hypoték dojde i k nárůstu objemu hypotečních úvěrů. Nadále docházelo k neustálému růstu počtu retailových klientů. V roce 2010 došlo k nárůstu poměru vytvořených opravných pohledávek k celkovým retailovým pohledávkám nejen u ČS, ale i u ČSOB.

V ČSOB v roce 2010 došlo jednak ke krátkodobému zvýšení objemu kontokorentních úvěrů jako forma „rychlé půjčky“, a také k prudkému nárůstu poměru NPL pohledávek k celkovým retailovým pohledávkám.

U Komerční banky počet retailových klientů od roku 2008 stagnuje, což bylo způsobeno tím, že se tato banka začala zaměřovat spíše na korporátní klientelu a retailoví klienti odcházeli. U této banky byl pozorován od stejného roku také pokles výnosů z poplatků a provizí a objem spotřebitelských úvěrů. V letech 2008 – 2010 došlo k poklesu čistého úrokového výnosu z retailu.

UniCredit bank se v roce 2008 vyznačovala nejnižším podílem nákladů k výnosům. K tomuto jevu došlo s největší pravděpodobností díky sjednocení se této banky s HVB. V roce 2010 však měla UCB tento podíl nejhorší. V letech 2008 – 2010 došlo také k mírnému poklesu čistého retailového úrokového výnosu.

Dále v rámci páté kapitoly byl posouzen možný vliv jednotlivých indikátorů na průběh celkového čistého zisku jednotlivých bank, a tak možný dopad indikátorů na hospodářské výsledky jednotlivých bank.

Bylo zjištěno, že kladný i záporný vliv na celkovou ziskovost České spořitelny může mít nízká, respektive vysoká, tvorba opravných položek k retailovým pohledávkám. Dále lze tvrdit, že objem retailových vkladů na běžných účtech má pozitivní vliv na celkovou ziskovost této banky. Čím více má vkladů na běžných účtech retailových klientů, tím má tato banka větší celkový zisk. Lze také usoudit, že mezi vývojem objemů vkladů na spořicíh účtech a celkovou ziskovostí banky existuje nepřímá úměra.

U ČSOB byla pozorována přímá úměra mezi celkovými retailovými pohledávkami a celkovým ziskem banky. Souvislosti mezi jinými sledovanými indikátory

a celkovou ziskovostí banky nebyly pozorovány. Pravděpodobně proto, že ČSOB má menší procentuální zastoupení retailových klientů než Česká spořitelna.

Komerční banka vykazovala po celé sledované období (2004 – 2013) neočekávané souvislosti. Bylo pozorováno, že když se zvýšil objem spotřebitelských úvěrů, ziskovost celé banky poklesla. Nebo čím méně bylo vytvořeno opravných položek k retailovým pohledávkám, tím menší ziskovost měla celá banka. Ani vývoj objemu hypotečních úvěrů nekorespondoval s trendem křivky celkové ziskovosti. Lze tedy vyvodit, že na hospodářské výsledky této banky může mít vliv celá řada jiných (neretailových) faktorů, které však nebyly předmětem zkoumání této bakalářské práce.

U banky UniCredit Bank (dříve HVB) byl pozorován rapidní nárůst ziskovosti v roce 2008, za kterým však pravděpodobně stojí sloučení s bankou HVB v roce 2007. Nutno konstatovat, že tato banka neposkytuje dostatek dat pro vyhodnocení kritérií sledovaných v této práci. Proto nebylo možno vyvodit žádný vliv sledovaných indikátorů na její ziskovost. Otázkou zůstává, zda nedostatek údajů poskytovaných bankou je záměrný nebo způsoben nedbalostí managementu.

Nakonec v rámci páté kapitoly byla vícekriteriálním hodnocením a při použití software MyChoice (Metfesselovy alokace 100 bodů a metody vyhodnocení Pattern) vyhodnocena banka, která ve sledovaném období vykazovala nejlepší výsledky v retailovém segmentu a tou byla Česká spořitelna. S největší pravděpodobností proto, že ze tří bank (ČS, ČSOB, KB) je nejvíce a dlouhodobě zaměřena na retail. Volba vyhodnocovací metody vícekriteriálního hodnocení má na pořadí bank nepatrný vliv.

Je třeba zmínit, že v této práci bylo jistým omezením jiné členění retailu u jednotlivých sledovaných bank a dále také chybějící data pro některé banky či roky.

7 Diskuse a závěr

Hlavním cílem této práce bylo vyhodnotit **změny v retailovém segmentu ve skupině velkých bank ČR a jejich dopad do hospodaření bank.**

Mezi lety **2004 – 2008** se sledované indikátory u jednotlivých bank relativně vyvíjely stabilně. Banky rozšiřovaly svoje nabídky a lákaly klienty na výhodné akce. Klienti věděli, že bankám se daří, a proto neměli obavy z uložení svých finančních prostředků do bank. Bankám se zvyšoval čistý úrokový výnos a celkový poměr nákladů k výnosům klesal. V roce 2004 byla zrušena účelovost hypotečních úvěrů, čímž se zvyšoval počet těchto úvěrů. S novými nabídkami rostl i počet spotřebitelských úvěrů. Celkově docházelo k rychlému nárůstu objemu retailových pohledávek a k objemu retailových vkladů. Ale objem vkladů na spořicí účtech až do roku 2008 klesal. Poměr úvěrů ke vkladům těsně před rokem 2008 přestal růst. Počet retailových klientů rostl.

Celkový zisk ČS a UCB se do roku 2008 zvyšoval, přičemž na zvýšení zisku UCB v roce 2008 mělo vliv sjednocení UCB s HVB. U KB se celkový zisk banky od roku 2004 do roku 2008 neustále snižoval. Celkový zisk ČSOB až do roku 2007 vykazoval rostoucí či stagnující trend a mezi lety 2007 – 2008 výrazný pokles.

V roce **2009**, jako odraz finanční krize, došlo k velké změně v retailovém segmentu, tj. v chování lidí. Velká finanční krize způsobila v ČR pokles reálného HDP, zvýšení inflace na hranici přesahující 6% a zejména zvýšení nezaměstnanosti (do roku 2010 přesáhla hranici 7%). Došlo k posilování CZK, což způsobovalo, že českým firmám se nevyplácelo vyvážet a posílená CZK naopak lákala zahraniční importéry s levným zbožím. České firmy začaly krachovat nebo propouštěly zaměstnance.

Ztráta zaměstnání způsobovala omezování potřeb či nárůst počtu spotřebitelských úvěrů. Inflace navíc způsobila, že si lidé za stejné peníze mohli koupit méně. Lidé z obav o budoucnost začali více spořit, narůstal objem spořicí účtů. Banky zpříšňovaly pravidla pro poskytování hypotečních úvěrů, ochladil se trh s nemovitostmi, ceny nemovitostí výrazně poklesly. Narůstala nedůvěra v bankovní instituce, což se projevilo stagnací či poklesem objemu vkladů na běžných účtech a stagnací objemu celkových retailových vkladů. U hodnocených bank také došlo ke zhoršení, tj. zvýšení, podílu retailových úvěrů k retailovým vkladům.

Celková ziskovost mezi lety 2009 – 2010 u všech velkých bank poklesla.

S postupným odezníváním krize **po roce 2011** došlo opět ke změnám. Mezi lety 2011 – 2013 se mírně zvyšoval nominální HDP, inflace již nepřekročila míru 4%, přičemž se pohybovala zejména pod úrovní 2%. Mezi lety 2011 – 2013 docházelo znovu k oslabování CZK jako před krizí, a firmám se proto od roku 2011 začalo opět vyplácet vyrábět a vyvážet. Míra nezaměstnanosti byla na stabilní úrovni a pohybovala se pod 7%. Spotřebitelé, a tím klienti jednotlivých bank, dostali opět chuť utrácet a začali znovu důvěřovat bankovním institucím. A tak se makroeko-

nomické ukazatele a sledované indikátory na bankovním retailovém trhu se začaly postupně vracet do normálu.

Čistý úrokový výnos z retailu u sledovaných bank od roku 2011 stagnoval či mírně klesal. Výnosy z provizí a poplatků již neklesaly, ale stagnovaly. Došlo ke změně poměru nákladů k výnosům, přičemž jen u UCB se tento poměr snižoval, a tedy zlepšoval. U ČSOB se zhoršoval či stagnoval a u ČS se zhoršoval (zvyšoval). U KB nebylo možné tento poměr určit. Počet i objem hypotečních úvěrů se začal znaitelně zvyšovat. Došlo i ke zvýšení objemu hypotečních úvěrů na celkových retailových pohledávkách. Objem kontokorentních úvěrů taktéž rostl. Avšak významnost spotřebitelských úvěrů klesala (počet, objem i poměr objemu spotřebitelských úvěrů na celkových pohledávkách). V souhrnu však celkové retailové pohledávky od roku 2011 rostly. Také docházelo ke snižování poměru NPL pohledávek na celkových retailových pohledávkách, stejně tak se snižoval poměr opravných položek na celkových retailových pohledávkách. Objem vkladů na běžných účtech začal v roce 2011 opět růst a s ním i celkový objem retailových vkladů. Významnost spořicíh účtů však od toho roku stagnovala či klesala.

Celková ziskovost u UCB v období 2011 – 2013 vzrostla. U KB spíše stagnovala. A u ČS a ČSOB v letech 2011 – 2012 vzrostla a mezi lety 2012 – 2013 poklesla.

Bylo zjištěno, že mezi lety **2009 – 2011 ziskovost retailového segmentu** u České spořitelny tvořila více než 80% celkové ziskovosti. Proto změna v retailovém segmentu v případě této banky se projevila výrazně na její celkové ziskovosti. Do roku 2013 tento poměr u ČS poklesl na 58%. Proto nepřekvapuje, že vícekriteriální hodnocení sledovaných bank ukázalo, že **Česká spořitelna** byla v celém sledovaném období (2004 – 2013) **nejstabilnější** velkou bankou.

Ziskovost retailového segmentu ČSOB na celkové ziskovosti této banky během celého sledovaného období klesala z maximální úrovně 64% v roce 2006, v období krize kolísala v rozmezí 7% – 35% a v roce 2013 poklesla na 31%.

Na příkladech těchto dvou bank je doložitelné, že **změny** odehrávající se **v retailovém segmentu**, jako odraz finanční krize, **měly vliv** na hospodářské výsledky velkých bank ČR.

V případě Komerční banky bylo nemožné zjistit podíl zisku z retailu na celkové ziskovosti banky, a to proto, že banka uvádí data jen o celkovém zisku, nikoliv informace o zisku z retailového segmentu. Absence těchto dat u KB pravděpodobně souvisí s tím, že v polovině dekády Komerční banka vyhlásila politiku orientace na korporátní klientelu.

V případě UniCredit Bank podobně jako u KB nebyla data zisku z retailu dohledána.

V závěru je žádoucí říci, že **okolnosti**, jako částečné odlišné členění retailového segmentu u hodnocených bank, případně změna členění retailového segmentu u jednotlivé banky v průběhu sledovaného období, nebo dokonce zcela chybějící data v některých letech, **byly jistým omezením pro dosažení reprezentativnějších výsledků zkoumání.**

8 Literatura

- DVOŘÁK, P. *Bankovníctví pro bankéře a klienty*. 3. vyd. Praha: Linde, 2005. 681 s. ISBN 80-720-515-X
- FOSTER, J., MAGDOFF, F. *The great financial crisis: causes and consequences*. New York: Monthly Review Press, 2009, 156 s. ISBN 978-1-58367-184-9.
- JUREČKA, V. *Makroekonomie*. Vyd. 1. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010. 332 s. ISBN 978-80-247-3258-9.
- KAŠPAROVSKÁ, V. *Banky a komerční obchody*. Vyd. 1. Kravaře: Marreal servis, 2010, 172 s. ISBN 978-80-254-6779-4.

Internetové zdroje:

- ARAD. *Velké banky – úvěry* [online]. 2014e [cit. 2014-11-22]. Dostupné na WWW: http://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.VYSTUP?p_period=12&p_sort=1&p_des=50&p_sestuid=19949&p_uka=1%2C2%2C3%2C4%2C5%2C6%2C7%2C8&p_strid=ABBAAH&p_od=200401&p_do=201409&p_lang=CS&p_format=0&p_decsep=%2C#dump
- ARAD. *Velké banky – vklady* [online]. 2014d [cit. 2014-11-22]. Dostupné na WWW: http://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.VYSTUP?p_period=1&p_sort=2&p_des=50&p_sestuid=19872&p_uka=1%2C5&p_strid=ABCAG&p_od=200201&p_do=201409&p_lang=CS&p_format=0&p_decsep=%2C
- ARAD. *Klientské úvěry dle sektorového hlediska* [online]. 2014b [cit. 2014-11-22]. Dostupné na WWW: http://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.VYSTUP?p_period=12&p_sort=1&p_des=50&p_sestuid=22445&p_uka=6%2C7%2C8%2C9&p_strid=AABBAA&p_od=200401&p_do=201312&p_lang=CS&p_format=4&p_decsep=%2C
- ARAD. *Úrokové sazby korunových úvěrů poskytnutých bankami domácnostem v ČR - nové obchody (%)* [online]. 2014a [cit. 2014-11-22]. Dostupné na WWW: http://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.VYSTUP?p_period=12&p_sort=1&p_des=50&p_sestuid=12864&p_uka=1%2C2%2C6%2C11%2C12%2C20%2C21%2C22&p_strid=AABAA&p_od=200401&p_do=201409&p_lang=CS&p_format=0&p_decsep=%2C
- ARAD. *Úrokové sazby korunových vkladů přijatých bankami od rezidentů ČR - nové obchody (%)* [online]. 2014c [cit. 2014-11-29]. Dostupné na WWW: http://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.VYSTUP?p_period=12&p_sort=1&p_des=50&p_sestuid=30168&p_uka=1%2C2%2C3%2C7&p_strid=AABAA&p_od=200401&p_do=201312&p_lang=CS&p_format=0&p_decsep=%2C
- BĂLĂCESCU, A., ZAHARIA, M., *The impact of inflation on the size of the domestic for consumer goods and services*. Annals of the University of Petrosani Economics [online]. 2011, vol. 11, issue 2, s. 33-40 [cit. 2014-11-22]. Dostupné na WWW: <http://eds.a.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?sid=9dad3a5-ca08-468b-9284-a71885355b13%40sessionmgr4005&vid=1&hid=4105>

- BUZILÁ, N., DRAGOTÁ, D. V., PAVEL, C., PAVEL, C. D. *The impact of the economic crisis on European retail*. Economics Science Series [online]. Timisoara, 2011, vol. 2011, issue 17, s. 5. Dostupné na WWW: <http://www.ceeol.com/aspx/getdocument.aspx?logid=5&id=32348b400e2848d78676652127fe42cb>
- ČESKÁ KONSOLIDAČNÍ AGENTURA. *Informační povinnost emitenta kótovaného cenného papíru za rok 2006* [online]. 2006-12-31[cit. 2014-11-29] Dostupné na WWW: http://www.mfcr.cz/assets/cs/media/2006_Vyr-zprava-CKA-2006-povinnost-emitenta.pdf
- ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Základní ukazatele o sektorech finančního trhu: Metodika* [online]. 2014, 2014-05-29[cit. 2014-11-21]. Dostupné na WWW: http://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/za_kladni_ukazatele_fin_trhu/banky/bs_ukazatele_metodika.html
- ČESKÁ SPOŘITELNA. *Profil České spořitelny* [online]. 2014[cit. 2014-11-21]. Dostupné na WWW: <http://www.csas.cz/banka/nav/o-nas/profil-ceske-sporitelny-d00014413>
- ČICHOVSKÝ, L. *Moderní trendy komunikace v bankovním sektoru v době hospodářské krize* [online]. 2013[cit. 2014-11-15]. Dostupné na WWW: <http://www.m-journal.cz/blog/Cichovsky/?detail=31>
- ČNB. *Tab. č. 1 Počet bank podle vlastnictví* [online]. 2014[cit. 2014-11-25]. Dostupné na WWW: http://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/za_kladni_ukazatele_fin_trhu/banky/bs_ukazatele_tab01.html
- ČNB. *Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem 2005* [online]. 2006[cit. 2014-11-25]. Dostupné na WWW: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/archiv/banky/download/bd_2005_c.pdf
- ČNB. *Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem 2008* [online]. 2009[cit. 2014-11-25]. Dostupné na WWW: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/zpravy_o_vykonu_dohledu/download/dnft_2008_cz.pdf
- ČNB. *Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem 2009* [online]. 2010[cit. 2014-11-24]. Dostupné na WWW: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/souhrnne_informace_fin_trhy/zpravy_o_vykonu_dohledu/download/dnft_2009_cz.pdf
- ČSOB. *O nás: O společnosti* [online]. 2014a [cit. 2014-11-21]. Dostupné na WWW: <http://www.csob.cz/cz/Csob/O-CSOB/Profil-CSOB/Stranky/default.aspx>
- ČSOB. *Změny v legislativě ČR související s bankovními institucemi* [online]. 2014b [cit. 2014-11-22]. Dostupné na WWW:

- <http://www.csob.cz/cz/csob/obchodni-podminky/stranky/zmeny-v-legislative-cr-souvisejici-s-bankovnimi-institucemi.aspx>
- ČSÚ. *Ceny bytů - ČR (index, 2010 = 100)* [online]. 2014a, 2014-10-06 [cit. 2014-11-23]. Dostupné na WWW: [http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/i/graf_3_ceby/\\$File/ceby014008-14q3g3.xls](http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/i/graf_3_ceby/$File/ceby014008-14q3g3.xls)
- ČSÚ. *Průmysl, energetika - časové řady* [online]. 2014b, 2014-02-12 [cit. 2014-11-25]. Dostupné na WWW: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/pru_cr
- ČSÚ. *Služby - Časové řady - Měsíční indexy tržeb - Bazický rok 2005: Klasifikace NACE Rev. 2* [online]. 2013, 2013-03-12 [cit. 2014-11-25]. Dostupné na WWW: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/slu_cr_br2005
- ČSÚ. *Makroekonomické údaje* [online]. 2014c [cit. 2014-11-25]. Dostupné na WWW: [http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cr:_makroekonomicke_udaje/\\$File/H_LMAKRO.xls](http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cr:_makroekonomicke_udaje/$File/H_LMAKRO.xls)
- ČSÚ. *Vybrané služby v období recese*. [online]. 2012, 2012-08-20 [cit. 2014-11-25]. Dostupné na WWW: <http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/ckta250310.doc>
- DUA, P., SMYTH D. J., *Survey evidence on excessive public pessimism about the future behavior of unemployment*. Public Opinion Quarterly [online]. 1993, vol. 57, issue 4, s. 566-574 [cit. 2014-11-23]. Dostupné na WWW: <http://eds.a.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?sid=c79aed89-1b78-4906-a5c9-11e466c0092d%40sessionmgr4002&vid=1&hid=4105>
- FINANCE.CZ. *Co to je, když se řekne průměrná mzda* [online]. 2014a, 2014-01-30 [cit. 2014-11-26]. Dostupné na WWW: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/42752-co-to-je-kdyz-se-rekne-prumerna-mzda/>
- FINANCE.CZ. *Vývoj průměrné a minimální mzdy* [online]. 2014b [cit. 2014-11-25]. Dostupné na WWW: <http://www.finance.cz/makrodata-eu/trh-prace/statistiky/mzda/>
- GERŠL, A. *Finanční krize a její dopady v ČR: Teorie pravidel a tranzitivní ekonomiky* [online]. 2011, 2011-05-05 [cit. 2014-11-25]. Dostupné na WWW: <http://ies.fsv.cuni.cz/default/file/download/id/16451>
- GERŠL, A., SEIDLER, J. ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Verifikace zátěžových testů jako součást pokročilého rámce zátěžového testování* [online]. 2010 [cit. 2014-10-31]. Dostupné na WWW: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/financni_stabilita/zpravy_fs/FS_2009-2010/FS_2009-2010_clanek_I.pdf
- GOLEMFINANCE.CZ. *15 let hypotečního financování v ČR* [online]. 2011, 2011-09-17 [cit. 2014-11-22]. Dostupné na WWW: <http://www.golemfinance.cz/cz/166.15-let-hypotecniho-financovani-v-cr>
- HOLMAN, R. ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Český finanční sektor zůstává stabilní i v době recese* [online]. 2010 [cit. 2014-10-28]. Dostupné na WWW:

- https://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/clanky_rozhovory/media_2010/cl_10_100520b.html
- CHRÁMECKÝ, T. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Výdaje na zdravotní péči v ČR* [online]. 2012, 2012-04-05 [cit. 2014-10-28]. Dostupné na WWW: http://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/vydaje_na_zdravotni_peci_v_cr20120405
- INVESTOPEDIA. *Dow Jones STOXX 50: DEFINITION of 'Dow Jones STOXX 50'* [online]. 2014 [cit. 2014-11-14]. Dostupné na WWW: <http://www.investopedia.com/terms/d/dowjonesstox50.asp>
- JANOTA, R. SOFTEC GROUP. *Trendy v bankovníctví* [online]. 2014 [cit. 2014-10-28]. Dostupné na WWW: <http://www.softec.cz/reseni/bankovnictvi/trendy-bankovnictvi.html>
- KAHÁNEK, R. *Proč vznikla hypotéční a finanční krize: příčiny, konsekvence a odpovědi* [online]. 2. díl. 2009, 2009-09-10 [cit. 2014-10-06]. Dostupné na WWW: <http://www.investicniweb.cz/univerzita/2009/9/10/proc-vznikla-hypotecni-financni-krize-priciny-konsekvence-odpovedi-dil-2/>
- KOMERČNÍ BANKA. *Základní informace* [online]. 2014 [cit. 2014-11-21]. Dostupné na WWW: <http://www.kb.cz/cs/o-bance/o-nas/zakladni-informace.shtml>
- LIM, A. *The Global Financial Crisis: Causes, Remedies and Discourses* [online]. 2012, 2012-04-14 [cit. 2014-10-06]. Dostupné na WWW: https://www.academia.edu/1615702/The_Global_Financial_Crisis_Causes_Remedies_and_Discourses. Research Paper. Vedoucí práce Rennie, G.
- MASTERS, A. *Inflation and Welfare in Retail Markets: Prior Production and Imperfectly Directed Search*. *Journal of Money, Credit* [online]. 2013, vol. 45, issue 5, s. 821-844 [cit. 2014-11-22]. DOI: 10.1111/jmcb.12026. Dostupné na WWW: <http://eds.a.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?sid=66d34338-ba15-4891-aad2-6ac3546eb2a2%40sessionmgr4005&vid=2&hid=4105>
- MĚŠEC.CZ. *Průmysl* [online]. 2014 [cit. 2014-10-28]. Dostupné na WWW: <http://www.mesec.cz/dane/ekonomika/pruvodce/prumysl/>
- MUSÍLEK, P. *Příčiny globální finanční krize a selhání regulace. Český finanční a účetní časopis* [online]. 2008, roč. 2008, č. 4 [cit. 2014-10-06]. Dostupné na WWW: <http://www.vse.cz/cfuc/285>
- NÁRODNÍ VZDĚLÁVACÍ FOND, O.P.S. *Bankovníctví a finanční služby: Budoucnost odvětví* [online]. 2014, 2014-11-12 [cit. 2014-11-13]. Dostupné na WWW: <http://www.budoucnostprofesi.cz/cs/vyvoj-v-odvetvich/bankovnictvi.html>
- Novinky z ČSOB. ČSOB. ČSOB* [online]. 2014c, 2014-10-08 [cit. 2014-10-31]. Dostupné na WWW: <http://www.csob.cz/cz/Aktuality/Stranky/Novinky-z-csob.aspx>
- OTÝPKOVÁ, M. *Finanční stabilita ČR v podmínkách současného ekonomického systému* [online]. 2012 [cit. 2014-11-15]. Dostupné na WWW: <http://www.opf.slu.cz/aak/2012/03/Otypkova.pdf>

- PARTNERS. *Historie hypotečních úvěrů* [online]. 2014[cit. 2014-11-25]. Dostupné na WWW: <http://www.partners.cz/cs/produkty/hypoteky/historie-hypotecnich-uveru/>
- PENÍZE.CZ. *Jak funguje kreditní a charge karta* [online]. 2014[cit. 2014-10-28]. Dostupné na WWW: <http://www.penize.cz/80266-jak-funguje-kreditni-a-charge-karta>
- POLOLÁNÍK, L. FINANCE.CZ. *Finanční krize - jak to začalo* [online]. 2008, 2008-10-14 [cit. 2014-10-28]. Dostupné na WWW: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/195113-financni-krize-jak-to-zacalo/>
- Produkty a služby*. ČESKÁ SPOŘITELNA. Česká spořitelna [online]. 2014 [cit. 2014-10-28]. Dostupné na WWW: <http://www.csas.cz/banka/nav/osobni-finance/produkty-a-sluzby-d00019523>
- PŮJČKY-UNÁS.CZ. *Subprime hypotéky* [online]. 2010 [cit. 2014-10-06]. Dostupné na WWW: <http://www.pujcky-unas.cz/hypoteky/subprime.html>
- RAHN, G. *What caused the financial crisis: Expert points to government policy, not greedy bankers*. Washington Times [online]. roč. 2010, 2010-11-15 [cit. 2014-10-06]. Dostupné na WWW: <http://www.washingtontimes.com/news/2010/nov/15/what-caused-the-financial-crisis/>
- ŘEŽÁBEK, P. ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Dopady finanční krize na podnikání v České republice* [online]. 2009, 2009-03-17[cit. 2014-11-18]. Dostupné na WWW: http://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/rezabek_20090317_caki.pdf
- SAXO BANK. *Slovník investorských pojmů: Volatilita* [online]. 2014 [cit. 2014-11-17]. Dostupné na WWW: <http://cz.saxobank.com/support/slovník-pojmu/volatilita>
- Sféry ekonomické*. In: NETPOINT. *Encyklopedie Vševěd* [online]. 2011 [cit. 2014-10-28]. Dostupné na WWW: <http://encyklopedie.vseved.cz/sf%C3%A9ry+ekonomick%C3%A9>
- SINGER, M. ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Česká ekonomika na cestě z hospodářské krize* [online]. Ostrava, 2010, 2014-07-15[cit. 2014-10-31]. Dostupné na WWW: https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/singer_20100715_ostrava.pdf
- SINGER, M. ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Dopad hospodářské krize na českou ekonomiku a její finanční sektor* [online]. Praha, 2009a[cit. 2014-10-28]. Dostupné na WWW: https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/Singer_20090529_partners.pdf

- SINGER, M. ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Dopad světové krize na finanční sektor v ČR* [online]. 2009. vyd. 2009b, 2009-07-20[cit. 2014-11-14]. Dostupné na WWW: http://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/singer_20090720_czech_slovak_prof_com.pdf
- SINGER, M. ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Makroekonomický vývoj v ČR a měnová politika ČNB* [online]. 2014, 2014-03-10[cit. 2014-11-15]. Dostupné na WWW: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/singer_20140310_jc_univerzita.pdf.pdf
- SVAČINA, L. *Na co všechno je možné použít hypotéku?* [online]. 2009, 2009-07-10[cit. 2014-11-23]. Dostupné na WWW: <http://www.hypindex.cz/na-co-vsechno-je-mozne-pouzit-hypoteku/>
- Úsporné vklady. ŠVARCOVÁ, J. CEED. *Ekonomie stručně a přehledně: Výukové stránky* [online]. 2014 [cit. 2014-10-28]. Dostupné na WWW: http://www.ceed.cz/bankovnictvi/735usporne_vklady.htm
- THE FINANCIAL BRAND. *Retail Banking Trends And Predictions For 2013* [online]. 2013, 2013-01-09 [cit. 2014-10-31]. Dostupné na WWW: <http://thefinancialbrand.com/26967/retail-banking-trends-predictions-resolutions-2013/>
- THINKRELIABILITY. *2008-2009 Financial Mess - Cause Map* [online]. 2009[cit. 2014-11-25]. Dostupné na WWW: <https://d3gyq8wptu1by3.cloudfront.net/attachments/1835b409687a07514508aed4fc91d73c5dcfde15.pdf>
- UNICREDIT BANK. *O bance: Více informací o bance* [online]. 2014[cit. 2014-11-27]. Dostupné na WWW: <https://www.unicreditbank.cz/web/o-bance>
- UŠETŘENO.CZ. *Retailová klientela* [online]. 2014[cit. 2014-10-28]. Dostupné na WWW: <http://www.usetreno.cz/slovník-pojmu/retailova-klientela/>
- ZAMRAZILOVÁ, E. ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Světová finanční krize a její důsledky pro českou ekonomiku* [online]. 2008[cit. 2014-10-28]. Dostupné na WWW: https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/Zamrazilova_20081202_brno.pdf
- ZAMRAZILOVA, E. ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Czech Banking Sector in the Global Financial Crisis: Regulatory and Supervisory Issues* [online]. 2009[cit. 2014-11-25]. Dostupné na WWW: https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/en/public/media_service/conferences/speeches/download/zamrazilova_20090616_london.pdf
- ZEMÁNEK, J. *Hypoteční krize v USA: Příčiny, průběh, následky (1. díl)* [online]. 2008, 2008-02-29[cit. 2014-10-31]. Dostupné na WWW: <http://www.euroekonom.cz/analyzy-clanky.php?type=jz-usa-hypoteky>

Výroční zprávy bank:

ČS:

http://www.csas.cz/banka/appmanager/portal/banka?_nfpb=true&_pageLabel=downloads_subportal01&rootId=10&slnod=17

ČSOB:

<http://www.csob.cz/cz/Csob/Vztahy-k-investorum/Stranky/Vyrocní-a-pololetní-zpravy.aspx>

KB:

<http://www.kb.cz/cs/o-bance/vztahy-s-investory/vykazy-a-vysledky/vyrocní-zpravy.shtml>

UCB (HVB):

<https://www.unicreditbank.cz/web/o-bance/vyrocní-zpravy>

Zákony:

Zákon č. 21/1992 Sb. o bankách

Zákon č. 36/2008 Sb. o změně ochrany spotřebitelů

Zákon č. 145/2010 Sb. o spotřebitelském úvěru

Zákon č. 190/2004 Sb. o dluhopisech

Zákon č. 253/2008 Sb. o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu

Zákon č. 284/2009 Sb. o platebním styku

Zákon č. 377/2005 Sb. o finančních konglomerátech

Přílohy

A Seznam použitých zkratk

AIG	American International Group
AMBAC	American Municipal Bond Assurance Corporation
BS	Bilanční suma
CDO	Collateralized Debt Obligation
CDS	Credit Default Swap
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
ČS	Česká spořitelna
ČSOB	Československá obchodní banka
ČSÚ	Český statistický úřad
DIČO	Daňové identifikační číslo
EA	Eurozóna
EHP	Evropský hospodářský prostor
EU	Evropská unie
FED	Federal Reserve System
HDP (GDP)	Hrubý domácí produkt /Gross Domestic Product
HVB	HypoVereinsbank
KB	Komerční banka
KBC	Belgická skupina bank
Kv	Kvalifikovaná pracovní síla banky
MBIA	Municipal Bond Insurance Association
MSE	Medium and Small Enterprise
NASDAQ	Americký akciový trh
NISD	Neziskové instituce sloužící domácnostem
NPL	Non-performing loan
NYSE	New York Stock Exchange
O	Organizační složka banky
OIS	Overnight Indexed Swap (úroková swapová míra)
OP	Opravné položky
P	Stroje a zařízení banky
RCA	Root Cause Analysis
SME	Small and Medium Enterprise
UCB	UniCredit Bank
USA	United States of America

S&P500 (= Standard&Poor's 500) = americký akciový index založený na tržní kapitalizaci (tržní hodnotě všech vydaných akcií) 500 velkých společností, které mají zaznamenané akcie na burzovních trzích NY-SE a NASDAQ.

DJ Stoxx50 (=Dow Jones STOXX 50) = akciový index 50 velkých společností v Evropě založený na tržní kapitalizaci (Investopedia, 2014).

B Grafické schéma krize

Grafické schéma krize přiloženo v kapse na přílohy.

C Vstupní data v programu MyChoice

	VÁHA	Body				2007				2009				2011			
		Skupina všech bank	24	13	13	ČS	ČSOB	KB	UCB (HVB)	ČS	ČSOB	KB	UCB (HVB)	ČS	ČSOB	KB	UCB (HVB)
Čistý úrokový výnos	3					42			2	1	2	2	2	1	4	3	3
Celk. pohledávky	2	29			1	3	2	4	2	1	3	4	2	4	1	3	
Celk. pohledávky / BS	2	29			1	3	2	4	1	1	3	4	4	3	2	1	
100																	
Výnosy z poplatků a provizí	3		24		X	X	X	X	2*	2	1	X	2*	1	2	X	
OP / Celk. pohledávky	3		24		X	X	X	X	3	2	1	X	1	2	3	X	
100																	
Hypoteční úvěry	1			4	1	X	2	X	2	X	1	X	1	X	2	X	
Hypoteční úvěry / Celk. pohledávky	1			4	1	X	2	X	2	X	1	X	1	X	2	X	
Celk. vklady	2			8	1	X	2	X	1	X	2	X	2	X	1	X	
Celk. vklady / BS	2			8	2	X	1	X	1	X	2	X	1	X	2	X	
Likvidnost	3			13	2	X	1	X	1	X	2	X	1	X	2	X	
Počet retail. klientů				8	X	X	X	X	1	X	2	X	1	X	2	X	
100					subjektivní přidělení POŘADÍ dle dat a grafů z výročních zpráv bank												

*data chyběla, proto přiřazeno stejné pořadí jako u nejhoršího

Pozn.: V případě hodnocení kritérií pouze u dvou nebo tří bank, pořadí jsou posunuta směrem k prvnímu pořadí

D Výstupní data programu MyChoice

- Rok 2007

Vyhodnocení	Grafy	Pořadí
Varianty	Hodnocení	%
ČS	2.7400000	32.8800000
ČSOB	2.4533333	29.4400000
KB	1.7200000	20.6400000
UCB (HVB)	1.4200000	17.0400000

Vyhodnocení	Grafy	Pořadí
Varianty	Hodnocení	%
ČS	1.5270270	54.0669856
KB	1.2972973	45.9330144

- Rok 2009

Vyhodnocení	Grafy	Pořadí
Varianty	Hodnocení	%
ČSOB	4.0000000	48.0000000
ČS	2.0000000	24.0000000
KB	1.1933333	14.3200000
UCB (HVB)	1.1400000	13.6800000

Vyhodnocení	Grafy	Pořadí
Varianty	Hodnocení	%
ČSOB	2.1600000	40.3738318
KB	1.7200000	32.1495327
ČS	1.4700000	27.4766355

Vyhodnocení	Grafy	Pořadí
Varianty	Hodnocení	%
ČS	1.6600000	55.3333333
KB	1.3400000	44.6666667

- Rok 2011

Vyhodnocení	Grafy	Pořadí
Varianty	Hodnocení	%
UCB (HVB)	2.3866667	28.6400000
ČSOB	2.3566667	28.2800000
KB	2.1600000	25.9200000
ČS	1.4300000	17.1600000

Varianty	Hodnocení	%
ČSOB	1.9100000	37.1595331
ČS	1.6700000	32.4902724
KB	1.5600000	30.3501946

Vyhodnocení	Grafy	Pořadí
Varianty	Hodnocení	%
ČS	1.6300000	56.7944251
KB	1.2400000	43.2055749